

Heinbourg. Almonkertje

.....
236.018
.....

OSZK

OSZK

Magyar Színház és Művelődési Központ

HEIMBURG ÁLMOK KERTJE

DANTE KÖNYVKIADO KIADÁSA BUDAPEST

— No, Isten áldjon meg, Magda, — szólt gyámom és kissé tétovázva, félénken homlokon csókolt, miközben kicsi, jóindulatú szeme könnyezett. — Isten áldjon meg, Magda és György miatt ne aggódjál, én vigyázok rá; vasárnaponkint meg fog engem látogatni és akkor gondom lesz rá, hogy neked mindig néhány sort írjon, és anyád sírját majd rendben tartjuk Krisztinával; György is gyakran kimegy majd, ugy-e fiam? Ez volna hát minden. Ne vedd rossz néven, hogy nem megyek ki a vasútra veled, de kilenc órára tárgyalásom van; Krisztina mindent elvégez majd, podgyászt, jegyet megymást, azután Wollдорfban át kell szállnod, inkább többször kérdezd, mint kevesebbszer, az jobb és Tennstedtben biztosan vár valaki rád, talán nénéd, vagy Fernande; azután iparkodjál hamarosan hozzászokni az új környezethez és írd minél előbb.

Mégegyszer kezét nyújtott és megsimogatta az arcomat. — Nem szabad sírnod kicsikém, ne sírj! — ezzel gyorsan kiment a szobából.

— Isten veled, bátyám, — szóltam halkán és dacára az intésének, mégis csak könnyek tolultak szemembe.

Az ablaknál egy fiatal, karcsú nyolcéves fiúgyerek állt összekulcsolt karokkal, csinos arca dacos és sötét volt.

— Ugy-e György, gyakran fogsz írni? — kértem őt.

Fejével biccentett és elfordult.

— És anyánk születésnapján majd küldök egy koszorút, azt kiviszed a sírjára, én már nem tehetem ezentúl — — a mondat vége már könnyekbe fulladt.

— Igen, — felelte röviden a fiú, de már kissé bizonytalanabban.

— És néha küldesz a sírjáról néhány szálf virágot, ugy-e György, — — — mintha üdvözlétet küldene nekem . . .

— Óh Léna, Léna! — kiáltott a fiú hangosan zokogva és viharosan, szeretettel fonta karját nyakam köré. — Ne menj el! Hát semmiképen sem tudsz itt maradni? Mit keresel a nagynéninél, aki anyánkat annyira nem szeretete?

— Mennem kell, szívecském, kell! — suttogtam, szép fürtös fejét csókolva. — Mit csináljak itt? A bácsi azt mondja, hogy hálásnak kell lennem, hogy a nagynéni magához vesz, különben idegen emberek közé kellene mennem.

— De Krisztina azt mondja, hogy a nagynéni olyan végtelenül büszke — szakított félbe. — Hátha barátságtalan lesz hozzád? Hátrahajolt és nagy sötét szemében félelem látszott.

— Ugyan miért volna barátságtalan — feleltem látszólag bátran, noha szívemben ennek a bátorságnak nyoma sem volt.

— Azért Léna, mert anyáról soha sem akart tudni semmit, — magyarázta. — Azután meg mikor a levele a gyámunkhoz megérkezett, melyben azt írta, hogy hozzá mehetsz, Krisztina azt mondta, hogy ő ezt előre tudta és hogy nem szeretetből vállal, hanem csak azért, mert nem tűri, hogy egy Dempfhoff kisasszony idegeneknél állást vállaljon. Látod Léna — hátha csak ezért engedte meg, hogy odamenj hozzá?

Hallgattam és a kis legényt szorosabban magamhoz öleltem. Istenem, ezek a szavak úgy belenyilallottak a szívembe. Anyám sógornője anyámmal semmiféle viszonyban nem volt, mindig barátságtalanok voltak hozzánk és minket, szegény rokonokat észre sem vettek — hiszen lehetséges, hogy az öcsémnek igaza volt.

És oda kell mennem még ma! Szent Isten és már három-negyed kilenc van és féltizkor indul a vonat. Végzetlenül néztem le Györgyre, aki még mindig szorosan átölelve tartott; még ezt a fiút is itt kell hagynom, az egyedüli embert, aki még hozzám tartozik, mióta négy héttel ezelőtt eltemettük anyámat, akit hosszú szenvedéstől váltott meg a halál. Leroskadtam a földre és fejemet az övéhez támasztottam. — Anyám, édes anyám, miért mentél el tőlünk! Ha anyám még élne, most nem kellene elmennem hazulról és Györgynek nem kellene idegen emberek között nevelődnie. Hátha beteg lesz, ha megkapja a szamárköhögést, senki sem fog az ágya mellett ülni, hogy forró tejet nyújtson neki, senki sem lesz, aki ápolja, simogassa és biztassa.

Valami ki nem mondható félelem fogott el, úgy éreztem, hogy nem mehetek el, hogy itt kell maradnom nála még akkor is, ha a legszegényebb padlásszobában kellene meghúzódnom és pénzért varrnom.

— Krisztina, nem bírok elmenni, nem utazom el! — kiáltottam az öreg asszony elé, aki most a szobába lépett és

egy csésze bouillont hozott be, hogy azt az utazás előtt fogyasszam el. — Kérlek, engedd meg, hogy itt maradjak, ha másképp nem lehet, hát nálad, de engedd, hogy Györggyel együtt maradhassak.

— Mindjárt gondoltam — szólta ez nyugodtan és megbiccentette a fejét, — szakasztott olyan, mint az édesanyja, az sem ment ki ezért soha a házból ; de most nem segít semmi, magának el kell mennie Lénácska. Itt nem maradhat ; a fiú miatt ne aggódjék, az jó embereknel van elhelyezve, a doktorné vigyáz rá és ápolja, csak látná kisasszony ! És én is odanézek hébe-korba, hiszen nem volna a boldogult nagyságos asszonynak a fia, ha nem tenném. De mégis bosszankodom — szólta megváltozott hangon — hogy üvöltésével, ami sehogyan sem illik egy fiúhoz, a búcsúzkodást megnehezíti. Pfuj György, szegyelje magát, — szólta tovább és a bouillont letette az asztalra s kezét csípőjére téve, látszólag haragosan nézett a fiúra, aki hirtelen eleresztette nővérét és dacosan hátravetette fejét.

— Hiszen nem is sírok már, — felelte a kis fiú.

— No nem is szeretném látni ! A fiúknak bátraknak kell lenni, az ilyen búcsúzkodás is elmúlik. Az uram, aki a boldogult édesapjuknál szolgált, mindig azt mondta nekem, hogy életében sem látott olyan kemény katonás embert ; csodálkoznám, ha a fia más volna.

— No, de most jöjjön Lénácska, — figyelmeztetett bárátságosan az öreg asszony, — igya meg a levesét, mert mennie kell. Maga György, búcsúzkodjék el gyorsan és menjen az osztályába, az az óra, amit elkért, már lejárt.

— Isten áldjon meg, Léna, — súgta a fülembe és újra a nyakam köré fonódott a karja ; nemsokára irok és küldök virágot és ugy-e Léna, ha most a születésnapod lesz, tizenhét éves leszel?

— Igen, György, isten veled ! — Utolsó szavaim az előtörő könnyekbe fulladtak. Maradj egészséges, légy óvatos a fürdésnél és a tornázásnál, tudod, hogy anyánk hogy aggódott mindig, járj el gyakran a gyámunkhoz és az iskolában tanulj ! A bizonyítványt mindig elküldöd ugy-e? Azután, ha a néni megengedi, az őszi vakációra eljöhetsz.

— Isten veled, Léna, mindent megteszek, amit akarsz, csak ne sírj annyit, én sem fogok sírni.

Ezzel kirohant a szobából ; én az ablakhoz léptem és láttam, amint zsebrevágta a zsebkendőjét, mikor kilépett a házból, de azután büszkén hátraszegett fejvel ment végig anél-

kül, hogy csak egyszer is megfordult volna ; pedig de sokért nem adtam volna, ha még csak egyszer láthattam volna kedves pofácskáját. Betettem az ablakot. — No de most menjünk ! szaporán ! — figyelmeztetett Krisztina, mialatt egy pillantást vetett az órára, mely a gyámom íróasztala felett lógott. Ebben a dolgozószobában voltunk, itt oszlattuk fel az egész háztartásunkat.

— Nagy útunk van még a pályaudvarig, a kocsinak azonnal itt kell lennie. És most Léna kisasszony, még valamit szeretnék mondani. A nagynénjét már régóta ismerem ; még abból az időből, mikor maguknál szolgáltam. A maga szülei akkor házasodtak meg és egyszer velők voltam Wendhuzenben. Nagyon előkelő ott minden házacska, Istenem, hogy fog maga csodálkozni — a kastély, a szobák, a termék, a park, — olyat maga még nem látott. De mit is akartam mondani ! A nagynénje, Dempfhoffné nagyon különös asszony, olyan mint a jég ; tehát ne gondolja, hogy úgy fogja magát fogadni, mint édesanyja, mikor egy sétáról hazatért ; hogy örülni fog, magát csókolni és dédelgetni ! Először is nem anyja magának és másodszor saját gyermekei számára sem voltak csókjai. Azok akkor még kis gyerekek voltak, a legidősebb fiú már tizenegy éves volt és a lányok úgy öt és hét évesek, de sohasem láttam, hogy anyjuk csak egyszer is dédelgette vagy csókolta volna ; ó Istenem, mennyire más volt a maga édesanyja Lénácska ! Az alig mert kimenni a gyerekszobából. Bájos volt mikor a maga bölesője mellett ült, olyan volt mint egy gyermek, finom, pici, törekeny, olyan, mint maga és éppen olyan sötét fűrtői voltak és olyan sötét szeme, mint magának.

— De igyék Lénácska, igyék . . . ezt csak azért mondtam el, hogy ne csudálkozzék, ha valami nagy ujjongás és öröm nem lesz a megérkezésekor és hogy senki sem fog valami különösen . . . de mit is beszélek én itt össze-vissza, hiszen majd meglátja fiam, az ember fejét nem harapják le olyan hamar és utóvégre mindenhez hozzá lehet szokni. Még mindig jobb így, mintha idegen emberek közé kellene mennie nevelőnőnek.

Ne vegye rossz néven Lénácska, ha ilyenféle tanítást adok magának az útra, — kezdte egy kis idő múlva újra és okos, barátságos arca bíborszínűvé vált a fehér főkötő alatt. — Látja Lénácska, vegyesen jó és rossz napokat töltöttem el édesanyjánál. Isten látja, hogy az utóbbiak erősen többségben voltak. De az Ur küldte ránk azokat, ő tudja, hogy miért

tette ezt. A maguk házából mentem férjhez és mikor később nem tudtak már cselédet tartani, takarítónő lettem édesanyjánál egész a legutolsó napokig. Mindig sok jóakaratot tanusítottam magukkal szemben és mindig megtettem azt, amit lehetett; — a boldogult nagyságos asszony is tudta ezt. Bizony nagyon csodálatos időket éltünk végig együtt.

— Oh Istenkém! — szakította félbe önmagát. — Gyorsan Lénácska, vegye a kalapját és a kabátját. Itt a kocsi, nem szabad lekésnie; csak gyorsan — itt az elemőzsiás táska. Búcsúzkodnia már nem kell senkitől. A nagybátyja házvezetőnője a piacon van, én hamar körül bezárom a lakást. — Meg van a pénztárcája? Istenem, micsoda rendetlenség van az ilyen özvegyember házában! Vigyázzon, le ne essék azon a sötét lépcsőn. — Ugy, csak szálljon be. Kocsis, a központi pályaudvarhoz, de gyorsan!

Mintegy álomba merülten ültem a kocsi mélyében. Az ismeretes utcák elmaradoztak mögöttem, a gyalogjárókon emberek jöttek-mentek mint egyébkor, itt van az a fehérnemű üzlet, melybe az én édes, szorgalmas anyám annyit varrt, ott a templom, melyben husvétkor confirmáltak és most közeledünk ahhoz az utcához, amelyben laktunk. Kinéztem az ablakon. Az a három ablak ott a harmadik emeletről olyan üresen, hidegen nézett le rám; hányszor tekintett ki belőlük egy édes, nyájas asszony arca, mikor az iskolából hazajöttem. Most már hetek óta koporsó rejti a kedves vonásokat... És tovább dőcögött a kocsi és Krisztina kezében tartotta a kezemet és beszélt — nem tudom már, hogy mit.

Azután a pályaudvaron szaladgálás, jegyváltás, podgyászfeladás és máris esengetnek.

— Kalauz, kalauz, női szakaszt! — kiáltott Krisztina. — Látja kicsikém, egészen üres, ne veszítse el a jegyet, aztán a Györgyre majd lesz gondom; vigyázzék rá, mint a szememre, csak föl a fejet, aztán ne akarjon mindjárt fejjel neki menni a falnak, csak mindig szép nyugodtan tegyen mindent, hiszen magának okos fejecskéje van, éppen úgy, mint édesanyjának. Isten óvja kicsikém, aztán ne feledkezzék meg rólam és az öregemről — én majd mindig gondolok magára — és kívánom, hogy jó dolga legyen... Jézusom, hát ne sírjon, no ne sírjon, no... és megfogta a kezemet; úgy éreztem, mintha satuba volna szorítva... és könnyek peregetek alá a szeméből és az ajkai reszkettek az elfojtott indulattól.

Még egy kézszorítás, egy utolsó istenhozzád, még egy üdvözlés Györgynek, azután egy éles fütty és a vonat prűsz-

kölve megindult. Én kihajoltam az ablakon és néztem azt a magas, mozdulatlan alakot, aki ernyőt csinált a tenyeréből és a vonat után nézett. Azután nem láttam őt többé, határtalan félelmes és szorongó érzéssel visszaültem a párnákra. Ugy éreztem magam, mintha egy elszabadult pihét szárnyára kap a szél és viszi magával támaszték, védelem nélkül, egyedül . . . egyedül, hazátlanul, otthon nélkül.

Ez volt az első utazásom. Eddig még sohasem hagytam el a várost, melyben születtem és fölnevelődtem.

A vidéket bámultam, melyen szédületes gyorsan száguldottunk keresztül, a város tornyai egy páratengerben veszttek el, azután mennydörögve zúgott át a vonat a vasuti hidon; réteket láttam s itt-ott egy vitorlát, azután minden ismeretes dolog eltűnt a szemem elől. Azután újra jelentkezett az a bizonytalan, félő érzés, a vágy György után; a kocsi párnájába rejtettem arcomat és sírtam. Azután megnyugodtam és beletörődve a sorsomba, nyugodtan ültem a helyemen. A fáradtság nyomott el. Elvonult előttem a gyermekségem, melyet ugyan alig léptem át és mégis hetek óta olyan öregnek éreztem magam; visszaemlékeztem arra a szép időre, mikor még apám élt, mikor ujjongva az ajtóig eléje futottam és ő felvett a karjára. Akkor még nem laktunk a szűk padlásalakásban, elegáns, szép szobáink voltak és anyám finom alakján drága kelmékből készült ruhákat láttam; anyám! Ugy emlékszem rá vissza, mint egy bájos, tarka álmra. Soha sem tudtam azt a finom kis alakot a későbbi szomorú, megtört asszonnyal azonosítani. Nagy, sötét szeme mérhetetlen fájdalommal nézett vissza a múltba.

A későbbi események elmosódtak emlékezetemből; úgy rémlik, mintha valami sötét árnyék feküdt volna életünkre, mely megbénított minden örömet. Emlékszem, hogy anyám gyakran sírt, s apám hangosan, hevesen beszélt hozzá, azután néha napokig nem jött haza. Csak Krisztina maradt mindig egyforma. Azt hiszem, mindig olyan volt, mint ma. Gyakran cukrot dugott a szájamba és erősen magához ölelt, azután bevitt magával a konyhába, különösen, ha odafenn olyan nagyon hangosan beszéltek.

Azután egy reggel — sohasem fogom elfelejteni — Krisztina még álmosan kiemelt az ágyamból és átvitt anyám szobájába, ahol egy bölcsőben csendesen aludt az édes kis öcsém, György. Hogy az ezután következő idő hogy telt el, magam sem tudom. Napokig elültem a bölcső mellett és egyre a kis alvót néztem, közben elfelejtkezve evésről, ivásról is. Egy

napon atyám lejött a csendes gyerekszobába és megnézte a fiát. Mikor hozzá akartam simulni, hirtelen ellökött magától. Tisztán emlékszem rá. Nagy, büszke, szőke haju, szakállu ember volt. E percben belépett anyám is és a bölcsőhöz ment. Beszélgetni kezdtek, eleinte halkán, csendesen, de azután anyámat szenvedélyesen a karjaiba zárta és így szólt:

— Elza, szegény kis Elzám, bár sohase láttál volna; én vagyok az oka a szerencsétlenségednek...

Anyám megnyugtatóan tette szájára kezét és rám mutatott; de már jött is Krisztina és magával vitt a konyhája; átközbén csak anyám csendes zokogását hallottam.

Azután következett a keresztelő, mely alkalommal ragyogott utoljára fényben a lakásunk. Sok vendég volt és én körbe jártam és illedelmesen kezet szorítottam a vendégekkel. Aznap láttam anyámat utoljára színes ruhában. Sötét-vörös selyemruha volt.

Nemsokára azután kisebb lakásba költöztünk; akkor nagyon szomorú voltam ezért. Csendes utca volt, ahova lakni mentünk és sok emeletet kellett megmászni. Azután elutazott atyám. A bucsuzás órájában anyám görcsösen átölelve tartotta és atyám folyton csókolgott bennünket. Végre Krisztina indulásra nógatta és atyám ment és mielőtt a szobát elhagyta, még egyszer mondta: — remélem, hogy nemsokára értetek jöhetek. — Este pedig anyám imára kulcsolta kezemet és imát mondatott velem atyámért, aki messze, tengeren túlra ment, nagyon messzire.

Oh, de sokszor elmondtam imámat, százszor elképzeltem a tengeren hánykolódó hajót; azután becsuktam szememet, hogy képet alkossak magamnak egy nagy, óriási víztömegről, mely a látóhatáron az éggel egyesül, ahol nem látni egyebet, mint eget és vizet, ahogy Krisztina ezt gyakran mondta.

Nagyon csendesen éltünk. Krisztina nem volt már nálunk, apa szolgálja feleségül vette és csak néhány órára jött át naponta; György jártani tanult és anyánk elmesélte, hogy apa írt és hogy jövő tavasszal értünk jön; akkor mi is egy nagy hajón fogunk átkelni a tengeren. De a sors másképp akarta. Atyám meghalt egyikében azon rettenetes betegségeknek, melyeknek bevándorló idegenek olyan gyakran áldozatul esnek. Én még nem sejtettem, hogy mit jelent ez a csapás, mikor anyám félőrülden szaladgált a szobákon keresztül, de nemsokára megtudtam, mert a szükség bevonult hozzánk; a legkeserűbb nélkülözés.

Anyám szívét sötét bánat rágta. Most már pénzért dol-

gozott és az én gyermekkezeimet is a munkához idomította. Sápadtan és csendesen ült az ablaknál és csak a hófehér, finom keze mozgott, amint a vékony fonalat szünet nélkül húzta keresztül a hímzésen. Csak néha, mikor György hozzásimult, hagyta abba a munkát, hogy zokogva magához ölelje. — Szegény fiam, szegény gyermekeim! — kiáltott fel és ilyenkor órák hosszáig nem tudott felnyugodni. Idővel azután kissé megnyugodott; a vékony, törekeny testben csodálatos lelki erő és akarat lakott; mikor éjjel megébredtem, az asztalnál ült és varrt és mikor világosodott, már megint varrt.

Azután iskolába kerültem és ekkor megtudtam, hogy egy nagynéném is van; a gyámom kierőszakolta, hogy anyám forduljon a meghalt nagybátyám feleségéhez támogatásért. Meg is jött erre a levélre a válasz — még most is látom, hogy anyám halálsápadtan visszakölt a székébe.

— Én vagyok az oka? — szólt halkán, — én vagyok oka a szerencsétlenségének? És ezt addig ismételte, amíg Krisztina megjelent.

— Krisztina, azt mondják, hogy én vagyok oka az uram szerencsétlenségének, — szólt tompán, — én vagyok az oka, hogy meghalt.

Krisztina elolvasta a levelet, azután beledugta a kálýhába. Reszketett a méregtől és csak ennyit mondott: — Ne sírjon nagyságos asszony, nagyon hitvány dolog ez.

Ezen a napon anyám súlyosan megbetegedett és amikor meggyógyult, az a csendes, megtört asszony lett, akinek holtáig ismertem; beszélt velünk, mosolygott is, de ez nem volt a régi mosolya, valami félelmes volt benne.

Igy nőttem fel folytonos munka és nélkülözés között és mégis vidáman, talán vidámabban, mint fényes körülmények között élő gyermek. Szép volt a mi kis padlásszobánk borostyánövezte falaival; gyönyörű volt, mikor vasárnaponként Krisztinával sétálni mentünk és ő titokban perecet vett nekünk a saját pénzén. Kedvesek voltak azok a délutánok, mikor szorgalmasan varrogattam az asztalom mellett, míg a szomszéd toronyban négyet ütött az óra, mikor azután kihajoltam az ablakon és megláttam egy kedves kis alakot, aki rohanvást jött az iskolából. A táská a legközelebbi székbe repült, a kávéskanna gőzölgött, s a kis legény bátran bele harapott a kenyérbe, melyet Léna testvér oly soványan kent meg.

Szépek voltak a hosszú téli esték a szobáskánkban, szépek voltak a nyári délutánok, mikor sétálni mentünk vagy a kézimunkánkkal az árnyékos parkban ültünk. Kétszeresen

csábítónak tűnt fel előttem az a boldogság most, hogy elvesztettem és idegenek közé megyek. Még minden élénken előttem van. A fekete koporsó, az idegen emberek, akik azt elviszik, a síró Krisztina és nagybátyám rideg legénylakása. Nem is tudom, hogy történt minden olyan gyorsan, csak akkor ébredtem öntudatra, mikor megmondták, hogy Györgytől el kell válnom és néném engem magához vesz. Ez a fájdalom élesebben belém nyilallott, mint anyám halála. Olyan békés arcu halott volt, sápadt ajkán boldog mosolyt láttam.

— Ő boldog — szólt Krisztina. — Ő boldog! El sem búcsúztunk tőle; egy éjszaka csendesen örök álmra szenderült. Ő boldog — de mi, szegény kis öcsém!

A fájdalom ismét belemarkolt a szívembe, de keményen összeszorítottam a fogamat és kinéztem a nevető rétekre; sárga kalászkokat ringatott a szél, amott egy kis falu huzódott meg öreg tölgyek árnyékában és felette mosolygó, kék ég, mintha nem is volna szomorúság és bánat a világon.

Végre utolsót füttyült a mozdony és a vonat berobogott az állomásra. — Tennstedt! — kiáltott a kalauz és kinyitotta az ajtókat. Szívdobogva hajoltam ki, hogy szétnézzek; néhány hölgy állt a perronon, de azok már egy másik kocsi felé siettek; néhány úr sétált fel s alá, az egyik közülök monoklit hordott és tolakodó pillantásokat vetett felém, de értem senki sem jött. Félénken kiszálltam a kocsiból.

— Szállítsam a podgyászt a városba, kisasszony? — kérdezte egy hordár.

— Nem, köszönöm, — feleltem neki még mindig félénken, jobbra-balra nézelődve, Wendhuzenbe akarok menni és...

— Van itt egy kocsi Wendhuzenből, kisasszony, a kolostorkocsi az öreg Gottliebbel — ugy-e, ön a gazdálkodást akarja megtanulni? No csak menjen körül és adja ide a podgyász bárcáját, majd én odaszállítom a holmiját.

Követtem az utasítást és megkerültem az állomásépületet. Egy szálloda kocsija éppen tovagördült és egy másikba, egy nagyon szép fogatba beszálltak azok a nők, akiket az imént a pályaudvaron láttam; ezenkívül még csak egy jármű volt itt, egy különös, nem nagyon csábító kocsi, melynek ernyője vissza volt hajtva és amely egy kissé bizonytalan, megviselt kerekeken állt. A bakon egy öreg ember ült olyan egyenesen, mint a gyertyaszál és utánozhatatlan kocsisméltósággal tartotta kezében a gyeplőt; barna libériája viseltes volt és a lovak a kocsis méltóságos tartásával élénk ellentétben, fáradt fejüket csaknem a földig lógatták.

Odamentem a kocsihoz. — Ez a kocsi Wendhuzenből való? — kérdeztem az öregtől.

— Igenis, kisasszony, — felelt a kocsis, a kalapját levéve. — Bocsásson meg, kisasszony, azt hittem, hogy Anna a perronon várja a kisasszonyt, hogy ide vezesse. Isten tudja, hol járkal még mindig — tette hozzá mérgelődve és kinyitotta a kocsi ajtaját. — Tessék beszállni kisasszony, Annának még valami megbízást kell teljesítenie Riedingen nagyságos asszony számára, addig már csak várnunk kell.

Beszálltam és vártam. Meleg volt és az állomás-épület körül semmi árnyék. A podgyászom már régen a kocsira volt csatolva, a kocsis már régen a bakon ült és türelmetlen mozdulatokkal hajtotta a lovakról a legyeket, néha-néha a város felé tekintett, de a titokzatos Anna csak nem került elő.

Elmúlt egy negyedóra, azután még egy; az öreg valami átkozódásfélét mormogott és azzal fenyegetődött, hogy Anna nélkül fog hazamenni. A bágyadságtól behúnytam a szememet. Ugyis fájt a fejem a sok sírástól, végre hangokat hallottam és mikor a szememet felnyitottam, egy köpcös kis alakot láttam a kocsi előtt, csaknem kisebb volt, mint én, világos nyári ruhában, a nagykarimájú, sok virággal díszített szalmakalap alatt először sok-sok huncutkát, azután egy teljesen kerek arcot láttam, kicsi, élénk szemekkel; egyelőre egy fiú felé fordult, aki egy nagy, rosszul összekötözött papirdobozt tartott a kezében, melyből egy rózsaszínű szalagos fehér mullruha kandikált elő.

— Irgalmas Isten! — kiáltott a kis gömbölyű nő, — el fogod ejteni a ruhát, ügyetlen fickó.

Ezzel kivette kezéből a csomagot és a hátulsó ülésre tette úgy, hogy kényelmes ülésemből kizavarva, a kocsi sarkában kellett meghúzódnom, ahol majdnem olyan egyenesen ültem, mint a kocsis a bakon, ha csak nem akartam poros utiruhámmal, a skatulya hófehér tartalmát bepiszkítani. Ezután egy rövid — jónapot-tal mellém ült és keztyűjét lehúзва kiszólt a kocsisnak: — No, most menjünk azonban, nógassa azokat a lovakat Gottlieb, mert már majdnem fél öt van, hat órakor öltözködik a nagyságám és isten legyen nekem irgalmas, ha nem vagyok ott időre.

— Annyi baj legyen — dörmögött az öreg. — A sietéshez már mindaketten öregek vagyunk — ostorával a lovakra mutatott, — miért nem jött pontosabban, a kisasszonynak itt kellett ülnie ebben a tikkasztó melegben.

— Hát tehetek én róla, hogy a szabó nem készítette el a ruhát? — kérdezte hetykén a szobalány. — Nekem várnom kellett a ruhára, ez az én kötelességem és magának engem időre haza kell szállítania, ez a maga kötelessége.

— Elhiszem, — bólintott az öreg, — de nem segíthetek rajta. Friedrichnek kellett volna bejönnie a nagyságos aszszony sárgáival, akkor idejére leszállíthatná ezeket a haszontalanságokat. Ami nem megy, az nem megy. — Előre — kiáltott és a nyelvével csettintett, s a lovak csöndes ütemben megindultak.

Milyen szép is volt kocsikázni! Minden szorongó érzésem elmúlt, mikor az országút legmagasabb pontját elértük. Az út egy erdős meredekre vezetett; alant egy fürgé kis patak kigyózott át a bújá zöld réten, hol ismét egy erdős hegyhát emelkedett és e mögött kék hegyek, völgyek, erdők, amíg a szem ellátott.

A mellettem ülő nő mosolyogva és csodálkozva nézett rám, mikor a csodálkozástól hangosan felkiáltottam, de az öreg kocsis felém fordította arcát és mosolyogva szólt: — Ugy-e kisasszony, szép itt minálunk? És látja, ott a magas hegy mögött fekszik Wendhuzen; egy darab paradicsom.

— Bizony, nagyon szép itt — feleltem és fölnéztem a tölgyek és bükkök csúcsaira, mikor az erdőbe beértünk.

— Ez még semmi, kisasszony, várja meg, míg a mi erdőnkbe érünk. Olyan fákat még nem látott, csupa szál-erdő, ez itt még semmi ahhoz képest, — szólt és kicsinylőleg mutatott az erdőre. — Bizony a mi gazdánk nagyon örül az erdőnek, de jó karban is van az erdőnk, mint sehol itt a környéken.

És a lovak csendesesen tovább ügettek. — Ez itt Flissen, — szólt egy kis idő múlva és egy pompás kastélyra mutatott, mely a zöld lombok körül előtűnt. — Ez Stelsen báróé. — Prr-r-r! — kiáltott rögtön utána és hirtelen visszarántotta a lovakat; abban a percben közvetlen előttünk egy könnyű bricska fordult ki egy fasorból az országútra; két pompás sárga voit eléje fogva, melyek játszva vitték az apró járművet, amelynek a bakján két hölgy ült. Egy pillanatig láttam egy fiatal arcot, mely a csipekendője mögül közönyösen nézett rám; a másiktól, a mellette ülőből csak egy nagy tömeg szőke haját láttam és egy kicsi kalapot. A hátulsó ülésen inas ült keresztbefont karokkal. Nyílsebesen repültek előttünk; bennünket egész porfelhő takart el.

— Szent Isten, a nagyságám! No, ha ez hazaér és nem

találja ott a ruháját — de Gottlieb, hát hajtson már egyszer, — kiáltott indulatosan a szomszédom.

— Hogyan? — kérdém csodálkozva, — ez Riedingenné volt, az unokanővérem?

— Igen, Riedingenné — felelt szánakozó mosollyal, — Stelsen kisasszonyért jött, hogy magával vigye a táncmulatságra D.-be, a kisasszonynak nincsenek már szülei és a nagyságos asszony mindig magával viszi, ha megy valahova. Mindenesetre — — a kis köpcös a torkát köszörülte és elhallgatott.

Én is hallgattam. Az elegáns megjelenés láttára ismét a félelem és a sértődöttség érzete vett rajtam előt. Én rám senki sem várt, engem az ócska kolostorbárokában szállítanak haza és ott is az unokanővérem szobalánya mellett ülök. De hiszen Krisztina megjósolta, hogy senki sem fog örülni... Éreztem, hogy elpirulok; büszkén kiegyenesedtem a kocsi-ban, — csak nyugodtan, csak fel a fejet, — bízattam saját-magamat. Ha ezt anyám tudná — — milyen jó, hogy nem tudja!

— Ott kezdődik a mi erdőnk, kisasszony, — szólott Gottlieb és ostorával búja lombérdőre mutatott — és amott, látja kisasszony, egy kupola látszik ki az erdőből, az a mausoleum, abban fekszik immár tizennégy esztendő óta a mi gazdánk. — Az öreg kocsis felém fordult és barátságosan intett. — Igen, igen, — dörmögött tovább — ha az még élne — — —

— Sokkal jobban tenné, ha egy kicsit gyorsabban hajtana, minthogy a kisasszonynak a vidéket magyarázza, — szólott közbe éles hangon a szobalány, — ha elkésve érkezünk meg, majd megmondom, hogy a maga lődörgése volt az oka.

Az öreg ember elpirult. — Hallja-e Anna leányasszony, — szólott nyomatékosan és egészen hozzá fordult, — maga az öreg Gottlieb kocsissal beszél, aki a megboldogult nagyságos urat husz esztendeig vitte és jegyezze meg magának, hogy én, ha fennülök a bakon, egy teremtetett élő embertől nem fogadok el utasításokat, s ha a legrosszabb kocsival megyek is, s ha a leggyengébb lovakat hajtom is, mégis csak az maradok, aki voltam, az öreg Gottlieb és a maga parancsa alatt semmiképen sem állok, maga tudja, hogy miről van szó; engem azért küldtek ide, hogy a kisasszonyt hazavigyem és maga csak velem jött és most csak velünk haza jön — eddig van.

— El fogom mesélni a nagyságos asszonynak, hogy maga mit fecseg itt össze-vissza, — tüzelt a szobalány.

Az öreg nem felelt.

— És a nagyságos asszony el fogja mondani a nagyságos úrnak, hogyan teljesíti maga a parancsokat.

— Ez még a legjobb, amit tehet, — dörmögött az öreg.

— Kérem Gottlieb, hajtson egy kicsit gyorsabban, — szóltam bele végre, mert minden perc egy örökkévalóságnak tetszett, melyet a dühtől tajtékzó személy mellett el kellett töltenem.

— Azonnal, kisasszony, — felelt az öreg és gyorsabb menésre nógatta a lovakat.

Már homályos parki úton mentünk, a friss erdei levegő éltetőleg hatott rám, jól esett lüktető halántékomnak, forró fejemnek, de a szívem lázasan, hevesen kalapált a féléstől és a fájdalomtól — tekintetem végigsiklott az úton, minden percben feltűnhet a kolostor, melyben ezentúl lakni fogok; ha igazi kolostorban kellene élnem, nem aggódnék jobban. Egy vándorlegény jött velünk szembe és egy bús dalt énekelt. Mikor közelebb jött, megértettem a szöveget is. Egyszerű kis dal volt, az volt a magja, hogy idegenben lenni nem jó; a szüleiről és a babájáról énekelt. Mikor mellettem elment, levette viseltes kalapját. Fiatal legény volt, vajjon igazán a honvágy bántotta-e? Sokáig utána néztem, csak Gottlieb hangjára fordultam vissza.

— Ott a kolostor, — szólt és magas hegyes tetőkre mutatott, melyek a fák koronáján túlemelkedtek — és ott lent a villa világít ki a sűrűből.

A villa — egy egész csomó kérdés tolakodott az ajkamra, hiszen semmit sem tudtam azokról az emberekről, akikhez mennem kellett. Krisztina is keveset mesélt róluk. Csak anyám elejtett szavaiból tudtam meg annyit, hogy van egy nagynéném, annak van két fia és ugyanannyi lánya s ezek közül az egyik férjhez ment — kihez forduljak bizalommal, kiben bízam meg? — Valami nagy ujjongás és öröm nem lesz a megérkezésekor — így mondta Krisztina és szavai újra és újra eszembe jutottak.

Külsőleg teljesen nyugodtan néztem az egyre közeledő fehér falakat, melyek az üde lombsátorból előtűnedezték; még egy fordulat és előttem feküdt mint egy tündérországi csoda az elragadó kis kastély.

A lenyugvó nap rózsaszínű fénybe burkolta a lépcsőházban és az erkélyen levő márványcsoportokat és szinte az élet melegét kölcsönözte nekik; zöld selyem pázsit terült el a villa előtti téren, s rajta mint csillogó drágakövek, szóródtak el apróbb virágágyak egy homokkő medence körül, mely-

ből egy kristálytisztá vízsugár szökött a magasba ; ez a csobogás volt az egyedüli zaj, mely a mély csendet megtörte. Megbűvölve néztem a csinos épületet, mely olyan szellősen állt itt áttört erkélyeivel és oszlopcsarnokával ; futórózsák fonódtak a finom munkájú rács körül és a halvány piros virágok százai küldték felém édes illatukat. Krisztina tündérmeséiből ismertem az ilyen kastélyokat, ha György ezt láthatná ! György ! ez a szó ismét öntudatra ébresztett.

A kocsi megállott ; szomszédom fürgén kiugrott belőle és papirdobozával eltűnt a magas üvegajtó mögött. Az öreg ember utána figyelt. — Maradjon kisasszony ülve, majd mindjárt jön valaki, — szól. — Azonnal fognak jönni.

Egy pillanatig csend volt, senki sem jött ; elszántan kiléptem a kocsiból. — A podgyászra majd lesz gondom, — kiáltott utánam az öreg és hallottam még, amint a kocsi tovagördült.

Tehát itt álltam az idegen házban és nem mertem előre lépni ; egy hang nem hallatszott. A legszívesebben utána rohantam volna az öreg Gottliebnek és kértem volna, hogy vigyen el innét, vigyen el messzire, amíg a fáradt lovai bírják, csak el ebből a házból, ahol senki sem üdvözli az apátlan-
anyátlan árvát, ahol senkinek nincs egy kedves szava hozzám. Így álltam mozdulatlanul a lépcsőn, a szívem úgy dobogott, hogy szinte hallottam és ostobaságomban nem mertem tovább menni. Hirtelen valami forró vágy lepett meg anyám után és öcsém után, könnyek tolultak a szemembe.

De csend ! Nem lépést hallottam itt ? Ruhasuhogást ? Visszatartott lélegzettel figyeltem és valóban egy fehér ruha világított a csinos bronzrácsen keresztül, egy leányalak sietett fel az emeletre ; aranyszőke haja egy pillanatig ide világított hozzám, azután eltűnt. Hallottam, amint egy ajtó kinyílt és újra becsukódott, utána ismét csend.

Önkéntelenül is utána mentem. Ez biztosan az unokanővérem. Vajjon nem vették észre, hogy megérkeztem, — a szobaleány vajjon nem szól-e? . . .

Lépések közeledtek. Egy szolgálta Seltersvizet és cukrot vitt egy tálcán.

— Kérem, jelentse Dempfhoffné nagyságos asszonynak, hogy unokahúga megérkezett és beszélni szeretne vele.

— Igenis, — felelt az inas és miután egy csodálkozó pillantást vetett rám, végigment a folyosón és kinyitott egy ajtót.

— Parancsoljon belépni, azonnal jelentem a nagyságos asszonynak — ezzel eltűnt a szomszédszoba vastag, ibolyaszínű függönyei mögött.

— A nagyságos asszony kéreti! — Visszahajtotta a függönyt sokkal magasabbra, mint amennyire az én kis teremnek szüksége volt.

A szoba túlsó oldalán háttal felém az íróasztal előtt ült egy nő és írt. — Egy perc múlva készen vagyok, — szólt egy éles hang — üljön le — ül le addig.

Nyugodtan megnéztem az elegáns berendezést, itt is minden ibolyaszínű volt, bútorhuzatok, függönyök, szőnyegek. Az íróasztal felett ovális keretben egy fiatalember mellképe volt látható; csinos arcú, sötétszemű fiatalember volt lovassági egyenruhában. Egy kis chaiselongue felett, exotikus virágsoportozat között lógott ennek a képnek a párja. A pálmalegyező finom csipkéje éppen felért a csodálatosan festett sárgásfehér színű atlaszruháig, melyen az aranyshóke hajnak egész hulláma omlott végig. Pompás formájú vállak emelkedtek ki a sárgásszínű kelméből, azon egy ideálisan szép fejecske félprofilban a néző felé; az egyenes finom orr, a sötét-kék szemek és a gyermekes ártatlan mosoly megkapták a szemlélőt.

Most megmozdult az íróasztalnál ülő nő.

Visszatolta a székét és fölkelte; ösztönszerűleg néhány lépést tettem felé, mielőtt ránéztem volna. Most, hogy ránéztem, egy pár hideg, szürke szemet láttam, mely közönyösen, idegenül és mégis kutató kíváncsisággal nézett rám.

Gyerekkoromban sem könnyen sírtam és mindig nagyon kínosan éreztem magam, ha valaki sajnálkozott felettem; csak az utóbbi hetek súlyos eseményei okozták, hogy annyit sírtam; még most is néhány könnycsepp lógott a szempillámon, de íziben letöröltem azokat, nem szabad több könnynek előjönni, ennek a nőnek a hideg szeme előtt nem tudtam volna sírni egy világért sem; ezek a szemek nem tudták, hogy mi a könny, nem tudták, hogy azok a legmélyebb fájdalom forrásai. Nem, nem mutatom meg neki, hogy milyen szerencsétlen vagyok, hogy mennyit szenvedtem anyámért és elhagyott öcsémért. Összeszorítottam az ajkamat és komoran néztem fel rá.

— Mikor jöttél? — kérdezte tőlem és egy székre mutatott; ő is leült. Olyan egyenesen ült a székén, mint egy nyárs és kezeit egymásba kulcsolta.

— Egy félórával ezelőtt, — feleltem neki.

— És miért jössz csak most hozzám?

— Mert senkisémet törődött velem és nem tudtam, hogy hova menjek, — akartam mondani, de csak elfojtottam ma-

gamba; még mielőtt azonban felelhettem volna, kinyílt az ajtó és egy fiatal hölgy lépett a szobába. Rögtön fölismertem a chaiselongue felett lógó kép eredetijét, csak a szép nyakat takarta el egy csipkebetétű gallér.

— Anyácskám! — kiáltott egy lágy, hízelt hang és a rózsás arcocskán neheztelés látszott, — panaszkodnom kell, Gottlieb gorombáskodott Annával és az elégtételt követel; nem akarod megmondani Gerhardtnak, hogy szedje ráncba? Ezen szavaknál közelebb lépett és háttal felém megállt anyja előtt; szőke hajában imitt-amott egy briliáns tüze csillogott és néhány friss piros rózsa volt a fürtjei között. Ugy-e anyácskám, gondoskodsza róla, hogy ez a goromba fickó ne ússza meg szidás nélkül a dolgot? Gerhardtot sajnos nem lehet rábírní, hogy a vén gonosztevőnek egy rossz szót szóljon. Stelsén Meláníe ís meg van botránkozva, sejtelned síncs, hogy mílyen goromba volt; egyébként ítt van valahol az a kís lány, hol ís van csak — ?

A következő pillanatban felém fordult. — Níní! — szólt nyújtva és a nagy mandulaformájú szeme hídegen, kutatóan nézett rajtam végíg. — Egy vonás níncs rajta a Dempfhof-fokból; nem olyan, mint egy cigányleány? — szólt és kezét nyújtotta felém, mílyel mindazonáltal alíg fogta meg az enyémet. — Mindenesetre az édesanyjához hasonlít, nemde? Vagy még sem? Mert az veszedelmes szépség hírében állott...

— Fernande, nem tudod hol van Charlotte? — kérdezte az idősebb nő, leányát hevesen félbeszakítva. — Ebéd óta nem láttam, ísten tudja, hol mászkál megínt.

— Ítt vagyok — kiáltott egy üde hang és a lépcsőházban látott leányalak belépett a szobába. Rózsás mosoly volt az arcán és egy pár aranyfényű hajfonat lógott a hátán végíg; a hasonlatosságból látszott, hogy testvérek és mégís alíg volt két különbözőbb lény a világon.

Ó, a kís unokahugunk! — kiáltott még míndíg nevetve és felém síetett. — Ísten hozott Léná, így hívnak, ugy-e bár? — szólt és felém nyújtotta mínd a két kezét. — Látod, jól megjegyeztem a nevedet, amíóta gyámod levele megérkezett; ístenem, mílyen kícís vagy, — nevetett újból és a fejét rázta, hogy a szőke hajfonatok röpködtek körülötte.

— Ne légy gyerekes, — ígyelmezette őt anyja és felállt; — menj öltözködni; Stelsén Meláníe ís ítt van már, legfőbb ídeje, hogy hozzáfogjatok.

— Én nem megyek velük, anyám, — szólt a leány röviden és elfordúlt tőlem.

— De Lotte, ezt csak nem mondod komolyan?

— De igen, — erősködött amaz ; — nem akarok ilyen pompás nyári estén egy kemence melegségű szobában lenni, hogy ott táncoljak ; Gerhardt is ugyanazt mondja. Inkább még egy óra hosszát sétálni megyek a parkba, az kellemesebb lesz és egészségesebb is.

— Látod anyám, — kiáltott a fiatal asszony, — Gerhardt is ugyanazon a véleményen van. Ha valami hóbortos szeszélyről van szó, mindig reá hivatkozik, — azt hiszem, — fordult a fiatal leány felé, — ma eleget csatangoltál a parkban és —

— És én egyszer és mindenkorra megtiltom a parkban való csatangolást, hogy ha Róbert itt van ; nem hozzád illik ez, nem vagytok már gyerekek, — szólt szigorúan Dempf-hoffné ! — Voltál Edith néninél ? — kérdezte szigorúan, mikor a fiatal leány homlokáig elpirulva lehajtotta fejét.

— Igen, — felelt keményen és ismét fölemelte fejét. — Ma éppen úgy, mint mindennap. Nem látom be, hogy miért maradjak el ? Csak azért, mert Róbert itt van ? Mint gyerekek, mindig együtt játszottunk már, azonkívül unokatestvérek vagyunk. Egyébként Róbert már nincs is itt. — Hevesen elfordult és kiment.

— No tessék ! Mi lesz ebből ? — panaszkodott a fiatal-asszony. — Gerhardt mindig a pártján van, teljesen tehetetlenek vagyunk vele szemben. — Aztán elhallgatott. A szomszéd szobából egy férfihang hallatszott lágyan csitítóan, mint mikor az ember egy gyerekhez beszél : — El fogsz menni kicsikém, ha anya olyan nagyon kívánja, ugy-e Lotte ?

A fiatalasszony átment a másik szobába.

— Hála Istennek, Gerhardt, hogy rábeszéled, ma ismét dacoskodik, noha tudja, hogy az egész fáradságos kirándulást csak az ő kedvéért tesszük meg. Menj Lotte és öltözködjél, — kérlette hűgát.

— A fiad már ismét egészen jól érzi magát, Fernande, — szólt a férfi, — odaát láttam az istállóknál, ujjongva ült Gottlieb vén lovai egyikén.

— Ez hallatlan, ez fölháborító ! Remélem Gerhardt, hogy levetted a lóról ? A kisasszony könnyelmű, hogy ilyesmit megenged ; ha leesik és a ló patái alá kerül, akkor szerencsétlen véletlen az egész, semmi más.

A nő gyorsan és hevesen beszélt és hangja kiélesedett.

— Nem emeltem le a lóról, Gottlieb két kézzel tartotta, mint ahogyan téged is tartott Fernande, gyerekkorodban. Éppen az imént emlékeztem rá, — hangzott a nyugodt felelet.

— De nem akarom, hogy ez az ember hozzányúljon a fiamhoz ; bizalmatlan vagyok vele szemben, mindent ellenemre tesz ; éppen az imént is goromba volt Annával és azt mondta, hogy nem törődik vele, hogy a ruhámat idejében megkapom-e vagy sem és nem akart gyorsabban hajtani.

— Majd érdeklődni fogok a dolog iránt, Ferra, — felelte a férfi nyugodtan.

— Ó, arra nincs semmi szükség, ha én mondom, — duzogott a fiatalasszony ; — egyébként van itt egy tanunk is . . .

A következő pillanatban a szép asszony kidugta fejét az ibolyaszínű függönyök között és rám nézett. Én még mindig kalapban, kabátban ültem ugyanazon a helyen. Nagynéném már ismét írt és látszólag nem ügyelt a gyerekek szóváltására.

— Hugocskám, — hangzott kérően, — ugy-e Gottlieb hihetetlenül goromba volt Annával?

Tekintetében vakmerő felszólítás volt, hogy a kérdésre igenlően feleljek. Hirtelen valami hihetetlen undor fogott el a hazugsággal szemben. — Nem, — feleltem hangosan, — a szobaleány haragra ingerelte Gottliebet, nagyon sokáig kellett rá várunk és — —

A szőke asszonyfej eltűnt és rögtön utána ezüstcsengésű kacagás ütötte meg a fülemet ; Lotte fényesen mulatott a szókimondásomon.

— Hogyan? Demphoff kisasszony *a te szobalányoddal* érkezett ide? — hallatszott Gottfried mély hangja. — Hogy történhetett ez? Hiszen te megigérted nekem, hogy érte méssz.

— Istenem, igen, — de — hiszen akartam, de azután eszembe jutott, hogy Stelsén Melanienek megígértem, hogy sétakocsizni viszem ; tehát Gottlieb-et küldtem és Anna egyúttal vele mehetett. Ne haragudjál, Gerhardt, — hízelkedett az asszony, — hiszen a gyermek így is egészen jól megérkezett.

A férfi nem felelt. Mindjárt ezután egy úr lépett ki a függönyök mögül. Csaknem felkiáltottam a csodálkozástól és ijedtségtől, annyira hasonlított vonásról-vonásra az apámra ! Ugyanaz a dús szőke haj és szakáll, ugyanazok a szemek ; csak valami beteges sápadtság volt az arcán és egy kissé hajlottan járt.

— Isten hozta Wendhuzenben, — szólott hozzám és csodálkozva nézett rám, — de úgy látom, még kabátban van és kalapban ; bocsásson meg, a hölgyek már féllábbal a táncteremben vannak ; anyám bizonyosan már megmondta, hogy

egyelőre Edith néninél fog lakni; ez az élénkség a maga gyászát zavarná.

Ijedten néztem rá. Vajjon hol akarnak elhelyezni?
A néném megfordult.

— Még semmit sem közöltem vele, Gerhardt, — szólt lassan; — Ferra közbejött a panaszával és aztán ez a levél — jó, hogy átveszed ezt az ügyet. Te biztosan fáradt vagy, gyermekem, — fordult hozzám kényszeredett barátsággal, — legjobb, ha mindjárt átmész.

— Ezt mikor határozottatok el? — kérde Fernanda, aki hirtelen ismét a szobában termett, — tegnap még ellenkező véleményen voltatok.

— Anyánk ma elfogadta az ajánlatomat, — felelt Gerhardt higgadtan, de nem minden gúny nélkül, — egy fiatal hölgy, aki gyászol, csak az utadban volna, Ferra, de nem is beszélve az ő érzéseiről.

— Fiatal hölgy? — nevetett a szép asszony és hangjában egy kis türelmetlenség volt. — Hova tette a szemedet, Gerhardt? Nézz rá! Valóságos gyermek ez, még pedig elkényeztetett gyermek! Püh, milyen szemeket tud csinálni, mikor úgy alulról fölfelé néz; Edith néni örülni fog ennek az akvizíciónak.

— Egyébiránt igazad van, kedves Gerhardt, — folytatta egészen megváltozott hangon, — vidd csak Edith nénihez, miattam akár ő is rendelhet magának egy féltucat macskát. De most már mennem kell. Ugy-e, elkisérsz D.-be? Melanie is velünk jön.

— Sajnálom, húgom, de nem érzem magam elég jól ahhoz, hogy egy táncmulatság fáradságait — — —

— Rosszul érzed magad, Gerhardt? — szakította őt félbe nővére és finom kezeit bátyja vállára tette. — Kedves Gerhardt, miért nem mondtad mindjárt, természetesen egy szóval sem említettem volna a táncmulatságot. Világos, hogy itthon maradok.

A férfi türelmetlen mozdulatot tett.

— Kérlek, Ferra, hagyd ezt, tudod, hogy a részvét ilyen jelentéktelen dolgok miatt terhemre van.

— Jelentéktelennek mondod, Gerhardt? — kérde a nő gyöngéden, — nem, nem, most látom csak, hogy beteg vagy, a mulatság el van intézve, itthon maradok. Anyám menjen Melanieval és Lotteval, én nálad maradok.

— De én nem kívánom, — felelt a férfi hidegen — és hogy lásd, hogy nem vagyok olyan rosszúl, mint te gon-

dolod, megmondom, hogy iderendeltem a gazdasági felügyelőt a számadásaival. Csak zavarnál itthon. Tehát csak menj és mulass, — ha tudsz. De mindenekelőtt — és hirtelen a csengetyűhöz lépett — Dempfhoff kisasszonyt kell elhelyezni.

— Anyám, — fordult Gerhardt az öreg asszony felé, — van még valami elrendelni valód a vendégünk ügyében?
— Nincs — felelt az röviden, anélkül, hogy megfordult volna.

— Közölted Joachimmal — mert fölteszem, hogy a leveled neki szól —, hogy a kopónak az árát igen magasnak tartom?

— Nem, — felelt ismét olyan röviden, mint az előbb, — megveszem neki a kutyát.

— Megveszed? — Gerhardt kellemetlenül meglepetve nézett anyjára. — Rendben van, — felelt azután, — nekem egy kicsit drága lett volna.

E percben egy tiszta kinézésű szobaleány lépett a szobába.

Gerhardt udvariasan felém fordult.

— Ez a leány majd elvezeti önt a szállására. Bizonyosan szüksége van pihenésre.

Fölkeltem és elköszöntem nénémről.

— Isten áldjon meg, gyermekem, — szólt kissé felém fordulva. Mikor a fiatal asszonytól el akartam búcsúzni, az már nem volt a szobában. Gerhardt elkísért a lépcsőig.

— Holnap reggel érdeklődni fogok, hogy hogy aludt, húgom, — szólt udvariasan, — egyelőre nyugodt pihenést kívánok.

Már erősen alkonyodott, mikor vezetőmet a szőnyegborította folyosón követtem. A hűvös esti levegő megnyugtatta idegeimet. A park utain teljes sötétség volt már; még egyszer visszafordultam a tündérkastély felé, melyet elhagytam; fehér falai a fák sötétjéből kivilágítottak, a fáknak a konturjai élesen rajzolódtak le az esti égen; a szökőkút csobogása még gyengén idehallatszott és a visszahulló vízsugár folytonosan ingatta a körülfekvő növénycsoportok leveleit és az üde boskettek körül hófehéren világítottak elő a márványszobrok. Milyen szép volt itt minden. És mégis szerettem volna elfutni innét, — el — messzire — Györgyhöz vagy Krisztinához, vagy bárkihez, aki szeretettel nézne rám és úgy szólítana: kedves Léna; mit csináljak itt, ezek között az emberek között, akiket az imént láttam? Ezek sohasem fognak szeretni, ezeknek teher vagyok, melyet

minden módon meg akarnak könnyíteni. Egész világ választ el bennünket: tiszteletlenség, gúnyolódás és hideg, üzletszerű nyájasság; ezzel fogadták az idegen gyermeket — és most, vajjon most hova vezetnek? Ki az az Edith néni és mit jelenthetett a fiatal asszony célzása a macskákra? Gépiesen követtem a leányt a park tekervényes utain.

— Nem nagy utunk van a kolostorig, — szólta nyájasan, — a dalolás már ide hallatszik.

Fölfigyeltem, tán csak nem igazi kolostorba kell mennem? De nem, nem templomi ének hallatszott ide; egy két-hangon előadott egészen ismeretes népdalról volt szó.

— Hol énekelnek? — kértem.

— A gazdasági udvaron, a hársfa alatt, — felelt a leány. — A béresek és a cselédlányok énekelnek, mára befejezték a munkájukat, tetszik látni, ott van a kolostor és fent a kivilágított ablak mögött lakik a nagyságos asszony.

A beálló este fantasztikus világításában félelmesnek, nagynak és sötétnek láttam a hosszára nyúló épületet, mely ezentúl az otthonom lesz. Még egy vasrács választott el az előkerttől, melyet a kolostor két szárnya kerített be. A rácsoskapú nyitva volt, hallottam, a mint a leány átment a kocsin és amint a kerítésen belül a kavicsos útra lépett. Szemem még mindig a sötét épületre meredt; az alsó ablakokon erős vasrács volt, mint egy börtönben és a baloldali szárnyon csukott ablaktáblákat láttam; hihetetlen félelmes benyomást tett rám az egész kolostor!

A leány visszajött és keresett; tétozva léptem át az úton és bementem a kapun; egy láncokkal elkerített pázsithelyet kerültünk meg, melynek közepén egy borostyánnal benőtt homokkő urna állt. Egy erősen megvasalt ajtó egyenesen az ormótlan faráccsal ellátott lépcsőházba vezetett; hűvös, nyirkos levegő ütött meg, dideregve összerázkódtam a kísérteties sötétségtől, mely a bolthajtásos csárnokra ráfeküdt; akaratlanul is apácakísértetekre gondoltam, akik haragosan lépnek a vakmerő idegen elé — de egyszerre tipegő lépéseket hallottam mögöttem és gyerekhangokat és apró fejek kandikáltak elő az épület sarka mögül. — Macskanéni! — hangzott össze-vissza és egy csaknem kiabáló gyerekhang egy gúnydalt énekelt.

Élesen visszhangzott a magas falakról. Én megálltam, de a kísérőm ismét gyorsan lefutott a lépcsőn és fűgén, mint egy menyét, utána vetette magát a kis dalosnak.

— Nem szégyeled magad, neveletlen kölyke, — kiáltott

rá és jól megrázta a kis fickót. — Te kigúnyolod a jó nagyságos asszonyt, aki minden karácsonykor megajándékoz és megfizeti érted a tandíjat és ruhát ad neked, hálátlan kamasz.

A kis fiú keserves bömbölésbe tört ki.

— Jette, ugyan ereszd el, — szólt egy nyájas hang s mikor a hang irányába megfordultam, közvetlen előttem állt egy feketeruhás nő; fehér főkötője és sápadt arca felém világítottak és két keskeny kéz nyúlt felém.

— Isten hozott, gyermekem! — szólt halkán. Egy csókot éreztem a homlokomon, azután egy könnyet és még egyet és aztán a fejem ott nyugodott a keblén. — Szegény kis leánykám, — suttogta, — áldom azt az órát, amely hozzám vezetett. De most jőjj, hadd nézzelek meg a világosságban... Jette, hagyd azt a fickót békében, ő is csak azt teszi, amit a többi tesz, egyik a másiktól tanulja; gondoskodjál teáról, a kis vendégem bizonyosan éhes.

Mellette végigmentem egy hosszú folyosón, itt már csaknem sötét volt, azután egy nagy kivilágított szobába léptem, mely régi divatú bútorokkal és fali kárpittal volt felszerelve; a hófehér abrosszal megterített asztalon egy lámpa égett; egy pár nyájas asszonyszem nézett rám kedvesen, jóságosan, úgy éreztem magam, mintha jégből, fagyból ragyogó napsugárba lépnék. Ösztönszerűen köréje fontam a karjaimat és ennek a teljesen idegen asszonynak a keblén kisírtam magamat és az utóbbi órák minden kellemetlenségét tűnni éreztem.

Egy darabig csendben volt ő is, azután fölemelte a fejemet.

— No, most elég lesz, kis lányom, — szólt nyugodtan, — gyere, hadd nézzelek már végre meg — hiszen te éppen olyan liliput vagy, mint anyád, egy tökmag. Szégyeld magad gyerek és iparkodjál, különben senki sem fog komolyan venni.

— Mosolyogtam. — Igen, Fernande is azt mondta, hogy gyerek vagyok — úgy éreztem, hogy a régi jókedvem kezd visszatérni, amely a rámszakadt bajok következtében hetek óta eltűnt. Mikor azután leültem az asztalhoz és a legjobb kíváncsival kezdtem fogyasztani a vacsorámat, melyet nagyon kíváncsan, tisztán tálaltak fel, csaknem ujjongásba törtem ki, de hirtelen dorombolást hallottam és egy hófehér macska termett a vállamon és hízelegve dörzsölte arcomhoz puha bundáját.

— Nézd csak, no nézd! — kiáltott vidáman az öreg néni. — Minka barátkozni akar veled, pedig ezt nem szokta tenni, nagyon vad; no ennek örülök, de mennyire örülök, — ismétel-

gette többször és szeretettel simogatta kedvencének a bárszonyos szőrét.

Hirtelen eszembe jutott az imént hallott gúnyvers és ösztönszerűleg körülnéztem, hogy a szobában vajjon — — —? Valóban, a kályha sötét sarkából két zöldes szem világított elő, az ablak előtt álló karosszékben egy fekete-fehér színű macska nyújtózkodott és amott a sarokban ismét két kis tarka vadállat. Ijedten tettem le a kést, villát és kérdően néztem a velem szemben ülő öreg asszony finom szabású arcába.

— Nem szereted a macskákat kicsikém — és hangjában mintha szomorúság tükröződött volna.

— Igen, de ennyi — — —

— Ilyen sok, ugyebár, azt akartad mondani? — Hagyd el fiam, majd hozzá fogsz szokni annyival is inkább, ha megtudod, hogy éveken keresztül a macskák voltak az egyedüli társaságom és ők sohasem szomorítottak meg és nem bosszantottak, — szólt és fájdalmas tekintettel nézett Minkára, aki egész kényelmesen berendezkedett a vállamon.

— Dehogy, én nagyon szeretem a macskákat, — nyugtattam meg őt, bár egy kicsit aggodalmaskodtam.

— Igazán? Ennek örülök! — kiáltott. Meg fogod látni, hogy olyan okosak, mint az emberek és néha — — — abba-hagyta és nyájasan rámnézett. — No gyermekem, most jöjj mellém a pamlagra és ha nem vagy nagyon fáradt, mesélj nekem anyádról; van még egy öcséd is?

— Van, igen, — feleltem és csaknem újra sírásba törtem ki, de a mellettem ülő hölgy magához vonta a fejemet és olyan kedvesen tudott vigasztalni, beszélt a jövőről és arról, hogy az én koromban minden bánat csak egy sötét felhő, amely elvonul és helyet ad a ragyogó napsugárnak. Olyan nyájasan, kedvesen beszélt, hogy visszatért a régi nyugalmam.

— Ki vagy te tulajdonképpen, — kérdeztem félig álmomban, mikor később anyai gondossággal átkísért a szobámba, mely közvetlenül az övé mellett volt és a kifakult zöld selyemtakarót simogatta. Nagyon fáradt voltam és már csak félig csukott szemmel láttam, amint az öreg néni alakja a csak gyengén világított szobán nesztelenül végig ment.

— Hiszen tudod, — suttogta csaknem nevetve, én vagyok a macska néni. Így hívnak a gyerekek, de te Edith néninek fogsz hívni. Az én nevem . . . Edith . . . egy nevet mondott, amit nem értettem tisztán — és egy igazi . . . de erről majd máskor beszélünk, ezt te úgysem érted; és most aludj Lé-

nácska és álmodj valami szépet, — súgta felém és megcsókolta a homlokomat; az anyád sohasem beszélt rólam? — kérdezte még.

Álmosan ráztam a fejemet, a szemem becsukódott a fáradságtól. — Hogy is beszélt volna — szólt halkán maga felé Edith néni, — akkor ő még fiatal volt — aztán már nem igen hallottam, hogy mit mondott, elaludtam.

Kábult álomba merültem. Egyszer csak hirtelen fölriadtam ezzel a hangos kiáltással: — György! oly tisztán láttam magam előtt, felém nyújtotta a karját és betegnek, nyomorultnak látszott.

— Aludj Léna, ne féltsd Györgyöt, — suttogott ismét Edith, — nem hiszel már az őrangyalokban? Gondolj arra és meg fogsz nyugodni.

— Hiszek, — feleltem megkönnyebbülten, már ismét félig álomban, mely most édesen és teljesen hatalmába kerített.

Mikor másnap felébredtem, nem tudtam tájékozódni, hogy tulajdonképpen hol vagyok. Felettem a mennyezetes ágy nehéz selyem szövetét láttam, melyen aranyozott fadíszek lógtak; a színehagyott, itt-ott már csaknem sárga ágyfüggönyök vissza voltak hajtva és álmos tekintetem egy magas szobába tévedt, mely a beözönlő napsugaraktól fényesen meg volt világítva. Egy fekete márvány kandalló, valószínűs szörnyeteg volt éppen az ágyammal szemben; felette magas tükör díszítette a falat; nagyon régi lehetett ez a tükör, mert óriási felülete három darabból volt összerakva, kerete pedig vékony, de gazdag faragású faléc volt. A bútorok különböző időkből származhattak, mert egy csodálatos berakású domború ajtóju fiókos szekrény mellett egy aranyozott asztalka állott, melynek lehetetlen kanyarodású aranyozott lábai a rokokó időkre emlékeztettek. A kárpit egy kékes-szürke árnyalású, szabályosan visszatérő női figurát mutatott, aki egy delfinen, melynek farka egy szép hajlású arabeszkben végződött, úszott keresztül a nagyjából odarajzolt hullámokon. A házat úgy látszik abban az időben építették, mikor az emberek a szépség rovására a tartósságot tartották szem előtt, mert ezek a hatalmas falak, melyekben nagy ablakmélyedések voltak, egy örökkévalóságra látszottak építve lenni.

Kellemesen éreztem magamat a napsütötte szobában; fejemet beleástam a hófehér párnákba és hunyorgatva csukam be ismét a szememet, amíg egy zengzetes, kellemes hang

föl nem ébresztett ebből a félálomból. Az imént még becsukott szárnyasajtó most tárva nyitva volt és azon keresztül egy fehérruhás, karcsú alakot láttam hosszan lelógó szőke hajfonatokkal.

— Alszik még, néni, — szólt ugyanaz az üde hang, — ott voltam az ágyánál ; nyitott szájjal fekszik és fekete haja belelóg barna arcocskájába ; micsoda csodálatos kis emberpalánta ez nekünk, akik csupa szőke óriáshoz vagyunk szokva, — gyere ide, Minka !

A fehér alak lehajolt és fölemelte a macskát ; azután hirtelen az ablakdeszkán termett, kalapja a legközelebbi székre repült és én megismertem Charlotte unokahugomat, aki úgylátszik a legderültebb hangulatban volt és nagynénjénél reggeli látogatást tett. Lábaik lógázta, cirógatta a macskát és halkan, de véghetetlen kedves hangon egy dalt dudorászott, mint egy kis madár, mely álmában énekel.

— Ne keltsd fel azt a gyereket, Lotte, — figyelmeztette őt szeliden a néném és mindjárt utána megjelent a látókörmében az ő egyszerű, szürke pongyolájában és leült Lotte mellé, de felém háttal úgy, hogy csak a hófehér főkötőjét láttam.

Charlotte hirtelen elhallgatott. — Néni, — kérdezte letompított hangon, de mégis úgy, hogy tisztán hallhattam minden hangot, — néni, igaz az, amit Fernande tegnap mesélt, mikor Melanieval a bálba mentünk, az t. i., hogy a kicsikének az anyja, no hogy is mondjam, — szóval, hogy a színházból való és hogy hihetetlen pazarlásával tönkretette a nagybátyámat.

Ebben a percben becsuktam a szememet ; úgy éreztem, hogy egy csapást intéznek ellenem, mely elől nem tudok kitérni. Az én anyám színésznő ! Az én szegény anyám. — Kedves arca hirtelen föltűnt előttem, az a kicsi törékeny alak, aki véresre dolgozta a kezeit, hogy az hihetetlen pazarlásával . . . ó ha Fernande ismerte volna !

— Ugy ? Ferra könnyített a szíven ? — kérdé Edith néni, mindenesetre érdekes lehetett és gyorsan mult az idő, nem ?

— Igen, Edith néni, engem érdekelt. Tudod, csaknem minden családban előfordul egy kis pikáns skandalum, csak a mienk látszik — hála a Dempfhofofok nyugodt, szenvedélytelen véreinek egész filiszterszerűnek.

— Charlotte ! — kiáltott Edith haragosan.

Eztüstcsengésű kacagás volt a válasz. Mégis csak úgy van és én azt hiszem, ez rendkívül érdekes. Képzeld csak el, hogy ilyen rangonaluli szerelmi szenvedély micsoda válto-

zatosságot hozna egy békés unalmas családi életbe. Jelenetek a szülőkkel, a fiú öngyilkossággal fenyegetőzik, az anya ünnepélyeket rendez, hogy a fia felejtse, az apa utazást proponál, a nővérek egy fél tucat házasságképes barátnőt hívnak meg és végre egy szép napon a helyilapokban lehet olvasni a következőket: — Közvetlen közelünkben a mai blazirt időkben szokatlanul regényes történet játszódott le; a legelső családok egyikének sarja a család kétségbeesett ellenállása dacára házasságot kötött egy színésznővel, aki szépségével a fiút annyira rabul ejtette, hogy . . . ugy-e néni így volt? — kérdezte Charlotte.

— Így mondta el neked Ferra?

— Körülbelül, csak még egy kicsit részletesebben, tarkábban.

— Fernande sokkal kevesebbet tud a dologról, semhogy mesélhetne róla, — felelt Edith komolyan, — ezt már az is bizonyítja; hogy a kicsi anyja soha nem volt színésznő; tehát színésznőről nem is lehet szó és én kérlek, hogy erről a dologról ilyen hangon többé ne beszélj.

— Te ismered a történetet pontosabban, néni? — kérdezte élénken a fiatal leány. — Láttad te valaha azt a nőt, aki apát és nagybátyámat örökre elválasztotta egymástól?

— Láttam, Lotte, habár csak egyszer, — felelt Edith nyájasan, — hiszen átéltem azt a szomorú, még ma is kiderítetlen ügyet. Ez a nő — Istenem! — ez a kicsi, gyermekszerű nő, az ő nagy fekete szemeivel, persze, hogy oka volt a veszekedésnek, de ártatlan okozója, benne volt a legkisebb hiba, ártatlan gyermekkedély volt — nem kacér, ahogy neked mondták.

A kedves jó Edith néni! szívem hálásan dobogott feléje; anyácskámat védte azzal a fiatal leánnyal szemben, aki fiatalos könnyelműségéből kifolyólag nem is sejtette, hogy mit tesz az, szerencsétlenné lenni. Kinyitottam szememet és láttam, hogy tekintetében semmi részvét, csupán kíváncsiság van.

— Ó, mesélj, Edith néni, — kérte nénjét, — jót teszel vele; először is kárpótolsz a tegnapi táncmulatság unalmáért, másodszor bebizonyíthatom végre Ferrának, hogy van olyan dolog, melyet én jobban ismerek mint ő.

— Ezek az okaid csupán, amiért ezt a szomorú dolgot meg akarod tudni? — kérde Edith komolyan.

Charlotte lesütötte szemét és hallgatott.

— Sajnálom, hogy meg kell mondanom, Charlotte, — folytatta Edith, — hogy nagyon felületes és hiányos neveléssel kerültél ki az iskolából; erről már többször meggyőződtem. Te már nem vagy az a barátságos kis lány, akit a mások szerencsétlensége meghat, te élvezni akarod az életet, mulatni akarsz, úgy látszik, ez az egyedüli célja az életednek.

A fiatal leány egy pillanatilag kérően nyujtotta kezét nénje felé, azután ismét lesütötte szemét és hallgatott.

— Amennyit tudok a dologról, azt szívesen elmondom, — kezdte újra az öreg hölgy; — de keveset tudok és csak azért mondom el, hogy beleláss az életbe, mely olyan csalóka képeket tükröz eléd, melyről azt hiszed, hogy csak szépet fog neked nyujtani. Nem akarom a rózsás vidámságot elvenni, a világért sem, de szokjál hozzá, hogy mások szerencsétlensége mellett ne menj el közönyösen és ne tekintsd azt mulatságo beszélgetési témának; minden ember reménységét megüti a dér, te is meg fogod ezt tanulni.

Rövid a történet, amit elmondok, Charlotte, de tele van fájdalommal, bánattal, — kezdte Edith néni, míg én szivdobogva hallgattam.

Dempfhoff Hermann, aki vendégünk atyja, a te atyád öccse volt; tehát csak nagyon mérsékelt vagyont örökölt, éppen annyit, hogy a tisztí pályára léphessen.

Az állomáshelyén ismerte meg azt a nőt, aki ránézve olyan végzetessé vált; a leánya nagybátyja házában lakott és mindenki azt hitte, hogy az öreg úr örökbe fogadta őt. Én azt hiszem, hogy ha a dolgok úgy álltak volna, mint amilyennek látszottak, atyádnak nem lett volna kifogása a frigy ellen, mert az öreg nagybácsi a legtekintélyesebb emberek közé tartozott és igen vagyonos volt.

Azután hirtelen meghalt; végrendelet nem maradt utána és a minden fényűzéshez hozzászokott fiatal leány koldúszegényen maradt magára. A vagyont egészen távoli rokonok örökölték, akik a leányról nem vettek tudomást.

Nagybátyád ide érkezett és hajlékot kért menyasszonya számára. Erre kitört a vihar. Sajnos, nem tudok sokat azokból a rám nézve mélységesen szomorú időkben, nem tudom, milyen jelenetek játszódtak le apád házában, csak Gottliebtől tudtam meg hiányos adatokat, aki nagybátyádat a legközelebbi vasútállomáshoz vitte ki. Utóbbi én rám is haragudott és így nem is tudtam meg semmit az esküvőjéről, melyet nem-sokára megtartottak. Csak az újságokból tudtam meg. Az esküvő után azután valamennyire kibékülhettek, mert

Hermannt meghívták feleségéstől Wendhuzenbe. Csak mikor a szobámmal szemben levő vendégszobákat kinyitották, és mikor Gottlieb vasárnapi liberiájában az állomásra hajtott, csak akkor tudtam meg a kérdezősködéseimre, hogy a fiatal házasságokat várják.

Abban az időben annyi mellőzésben volt részem a testvéreim részéről, hogy nem is csodálkoztam ezen; engem úgy tekintettek, mint egy halottat, de még annak sem, mert egy kedves halott sírjára néha-néha letesznek egy virágot. No, de ez most nem tartozik ide.

Az asszonyban valami kutyatermészet van; ahelyett, hogy sértődötten a szobámba zárkoztam volna, órák hosszat álltam aznap az ablaknál, hogy a legfiatalabb öcsémet és annak feleségét láthassam. Sajnos, az utolsó percben hiábavalónak bizonyult a várakozásom, mert a csukott hintó miatt nem láthattam semmit, csak egy kék fátyolt, melyet a tavaszi szél magasan lobogtatott. Ez volt minden, amit a sógornőmből láttam. És később sem láttam, mert megbetegedtem és az ágyat kellett őriznem. Csak néha hallottam egy lágy, müzsi-kás női hangot és könnyű lépteket, melyek a lépcsőn jártak. Cselédem jelentette, hogy szép a fiatal asszony, nagyon szép. — Oh, nagyságos asszony, olyan szép, mint a szentkép az oltár felett és a mellett olyan kicsi, mint egy baba, — szokta mondani a cselédem.

Körülbelül két hét múlhatott el; én először voltam fenn, odakint tikkasztó juniusi meleg volt, mely még este sem szűnt; alkonyatkor fáradtan és a melegtől meggyötörve a pamlagon feküdtem, mikor újból hallottam a lépcsőn az ismeretes könnyű lépteket, ideges futkosás volt és nemsokára csattogva csapódott be a vendégszoba ajtaja; egy kis idő múlva siető férfilépteket hallottam, a vendégszoba ajtaja kinyílt és öcsém hangját hallottam, amint így szólt: — El van határozva Elza, elutazunk, még pedig rögtön. — Egyidőben sírás hallatszott be hozzám, keserves, szívtetőző sírás.

Ebben a pillanatban kinyitottam az ajtómat; a vendégszoba ajtaja is tárva-nyitva volt, végigláttam a szobán és a lenyugvó nap alkonyfényében egy törekeny kis fehér alakot láttam a pamlagon, öcsém előtte térdelt és halk vigasztaló szavakat suttogott a fülébe.

— Hermann, nem tettem semmi rosszat, agyonszégyelem magam itt, engedj el, engedj el innét, — kérlelte öcsémet egyre. Fiatal, könnytől ázott, mondhatatlanul bájos arc emelkedett ki a párnákból és öcsémhez simult.

— Igen, igen, csak nyugodj meg, csomagolni kell és te hihetetlenül izgatott vagy, talán csak nem hiszed, hogy egy percig is kételkedtem benned? Istenem, ki is sejtethetett ilyesmit. A férfi fölkelt és idegesen járkált föl s alá s egyszerre csak fölkapott egy kristályserleget és azt úgy vágta földhöz, hogy az millió szilánkra törött. A fiatal asszony ijedten felszökött és sötét szemével az urára nézett. — Még egy pohár víz sincs ebben a vendégszerető házban, ha az embernek szüksége van rá, — kiáltott dühösen és a csengetyűzsínörhöz lépett; azután hirtelen dördülve becsapódott az ajtó.

Megütközve csuktam be az enyémet is és azon törtem a fejemet, hogy vajjon mi történhetett. Ebből a tűnődésből lódobogás riasztott fel, s az ablakhoz lépve láttam, hogy atyád szokása ellenére ellovagol hazulról, bele a sötétlő éjszakába és még mielőtt visszatért volna, Hermann és a felesége elutaztak és soha többé vissza nem jöttek.

Nem tudtam többé elfelejteni a bájos arcocskát, amint sötét szemével hosszú pillái alól olyan riadtan, kérdően nézett és csak nagysokára jutott el hozzám is a híre, hogy a legkeserűbb nélkülözésben élnek. Ekkor nem tudtam ellentállni és levelet írtam nekik, melyben egy, a viszonyaimhoz mért támogatást ajánlottam fel. De a levél felbontatlanul jött vissza; azt hiszem, nem is sejtette, hogy ki lehetett a levél írója, sőt valószínűnek tartom, hogy nem is tudott a létezéséről; talán azt hitte, hogy a levél az anyádtól jön, szóval én ismeretlen maradtam számára, bárhogyan is szerettem volna közelebb jutni hozzá.

Még egyszer megpróbálkoztam, de a levél ismét visszajött, rajta finom női írással annyi, hogy Wendhuzenből érkező leveleket nem fogad el. Ez körülbelül Hermann halála után egy évvel történt.

— De nénikém, — szakította félbe az elbeszélőt Charlotte, — a te mesédben semmi sincs, ami Hermann felesége javára szólna és Ferra azt mondja, hogy a hihetetlen pazarlásával...

— Charlotte! Igazán hiteles neked Ferra ítélete? Persze, hogy fényesebben élt a fiatal pár, mint azt a viszonyaik megengedték volna, de ennek főleg a férfi az oka; az asszony azt hitte, hogy férje gazdag és megengedheti magának azt a fényűzést; sejtelve nélkül a dolgok igazi állásáról élt az asszony abban a luxusban, melyet férje nyújtott neki, én meg vagyok győződve, ha Hermann csak egy szót szól, az asszony örömet nyugodott volna bele sokkal szerényebb életmódba.

— Miből következtetted ezt Edith néni?

— Abból a módból, amellyel az akaratán kívül történt hibákért vezekelt. Vagy azt hiszed Lotte, hogy nem vezeklés az, ha egy asszony minden erejének a feláldozásával, munkához nem szokott kezeivel éjjel-nappal dolgozik, hogy a gyermekeit tisztességesen talpraállítsa?

Nem hiszed, hogy ilyen keserves munka árán akaratlanul elkövetett hibák jóvátehetőek? Tudod te, hogy mi az éjszánkánként nyomorult lámpavilágnál dolgozni kinzó gondolatoktól gyötörve? Tudod te, hogy mit jelent az az ölé tudat, hogy a munkaerő elfogytával te és a gyermekeid nyomorogni fognak? Te nem tudod, Isten óvjon is tőle.

— Néni, — könnyörgött Charlotte könnyezve, — édes néném!

Nem láttam, hogy mit tett ezen szavaknál; én hirtelen a másik oldalamba feküdtem és fejemet mélyen beleástam a párnákba, hogy senki se hallja a zokogásomat. Egy csókot éreztem a hajamon és mikor megfordultam, Lotte kisírt szeméit láttam, aki az ágyam előtt térdelt.

— Kicsi hűgocskám, szeretni akarlak, — szólt könnyes szemmel. — Szeretni foglak és bocsáss meg azért, amit az imént pajkosságból mondtam, mert te hallottál minden szót, én tudom. Gyere ide te kicsi jószágom és adj egy csókot — szólt és magához ölelt. — Ugy-e nem haragszol rám? — kérde és szép rózsás arca sápadt volt a fölindulástól.

A fejemet ráztam és karomat a nyaka köré fontam. — Én is szeretni foglak, Charlotte — biztosítottam őt.

— De most fel kell kelned — kiáltott régi hangján. — Itt lehetek az öltözködésnél? — nevetés és viháncolás közben segített öltözködni. — Te úgylátszik nem is tudod, hogy mi történt veled, te kis városi kisasszony. Falun vagyunk, tehenek és borjuk között, ezek t. i. híresek itt minálunk Wendhuzenben. Fű, fa, virág és levegő van bőven; megállj csak, nemsokára a te arcod is kipirosodik. — Dédelgetve simogatta meg arcomat és segített hajamat egy hálóba beszorítani.

— Ugy-e Charlotte, Edith nénit tulajdonképen Berkernek vagy Berkának hívják?

Hangosan fölkapagott és összecsapta a kezét. — Gyerek, hát te nem tudod? Persze, hogy Berka néni.

— Soha sem hallottam hírét. Anyám soha sem beszélt Wendhuzenről.

— Gyerek, a végén majd kisül, hogy azt sem tudod, hogy én ki vagyok, — szólt komikus kétségbeeséssel. — No, ez így

nem megy, hallgass ide, majd fősorakoztatom a családot. — Letült az ágyam szélére és rám nézett, azután az ujján el kezdte számlálni.

Tehát No. 1. természetesen az anyám Demphoffné von, született von Thienen Thüringiából, nagy tekintélye van a gyermekei és alattvalói előtt; ha Ferrával beszélünk róla, úgy hívjuk, hogy Serenissima. Ferra és Joachim a kedvencei; Gerhardt és én egy lépcsővel alább állunk; engem elég sokat és elég gyakran szíd, de erről majd később, mikor az én személyleírásomra kerül a sor.

No. 2. Demphoff Gerhardt Luitpold, első szülött, a család feje, az én drága bátyám, a legjobb és a legnemesebb ember a földön, csak — sajnos — egy kicsit, egy egész icipikét beteg, — a leány kék szeme egy pillanatra elborult.

— De egészséges lesz, Léna, én tudom biztosan. Ha egyszer lesz valami kérni valód, csak hozzá fordulj, nem fogod hiába tenni.

No. 3. A szép Fernande nővérem, Riedingenné, aki hét év óta ismét a szülei hajlékban lakik, mert az ura egy lóverseny alkalmával olyan szerencsétlenül esett le a lóról, hogy holtan ott maradt és nővéremet özvegyé tette. Másfél évig egész feketében gyászolt és ez az ő szőke hajához végtelenül jól illett...

— Lotte, Lotte! — szólt bele Edith, aki éppen belépett a szobába, — már megint visszaesel a régi hibádba. Aztán hozzám jött és homlokon csókolt.

— Jól aludtál? — kérde tőlem. — Látod éppen személyleírás készül a családról, amely a hallottak után...

No. 4. — szakította félbe nénjét Charlotte. — Demphoff Joachim, hadnagy a kilencedik dragonyosrezredben, nagyon szép ember, Cavalier comme il faut minden hozzávaló erénnyel és hibával. A baletten kívül főleg a vadászatot szereti.

— Ugyan Charlotte hagyd abba már, mit fog rólad gondolni Léna, — szólt bele türelmetlenül Edith.

No. 5. Charlotte Demphoff, a rakoncátlan kölyök, a család réme, mindent meglát, amit nem kellene, mindent meghall, ami nem neki van szánva, egy csúnya, rossz tulajdonsága van, akit egyszer megszeret, az nem menekül előle többé; a legszivesebben az öreg kolostorban tartózkodik Edith nénjénél és hallgatja, hogy az hogyan szídjá őt. — Oh te drága Edith néni, — kiáltott és viharosan megölelte az öreg nénit. — Csak arra kérlek, ne engedd, hogy erre itt féltékeny legyek.

— Hóbortos te, hiszen agyonszorítasz, — kiáltott a nénje.

— Ha nem fogsz megváltozni, nagyon meglehet, hogy ez a kicsi a háttérbe fog szorítani.

— Akkor Léna vigyázz magadra, mert rád uszítom az összes macskákat, pedig ez jelent valamit, annak a tarkának már megint hat kölyke van, — kiáltott és a szomszéd szobába rohant, úgy hogy az ott lévő macskák a szoba minden sarkában szétrebbentek. Mégegyszer megjelent az ajtóban, meglengette a kalapját és eltűnt. A lépcsőn még hallatszott ezüstcsengésű kacagása.

— Most már tudom, hogy ki vagy, — szóltam nénémhez. — Te vagy apám nővére. Ha tudtam volna, hogy milyen jó vagy, akkor anyám neked írt volna és nem Dempfhoff nénémnek, mikor támogatást kért tőle; te biztosan nem írtad volna azt, hogy anyám oka minden szerencsétlenségnek.

Edith hirtelen eltolt magától és sápadtan rám nézett.

— Anyád írt neki? És ő azt felelte, amit te most mondtál?

Intettem, hogy igen. — Anyám nemsokára ezután nagyon beteg lett és erről beszélt lázálmaiban.

Edith hallgatott, mereven nézte a fák zöld lombozatát, leírhatatlan keserű vonás mutatkozott a szája körül. Azután az ablakhoz ment és miután kinyitotta a hatalmas ablak-táblákat, így szólt: — No, gyere Léna, reggelizzél meg, ma már későn van, holnap korábban kell kelni. Én minden reggel egy sétát teszek és te el fogsz kísérni. Nem is tudod, hogy milyen pompás ez, te szegény kis városlakó.

* * *

Ilyen volt a megérkezésem Wendhuzenbe és az első ébredésem. Azóta már csaknem öt év mult el, de annak a napnak az eseményei olyan élénken állnak lelki szemeim előtt, mintha csak tegnap történt volna, hogy egy hazátlan, árva gyerek Edith néni zöld függönyös ágyában megébredt és hallotta a vázolt beszélgetést, mintha még látnám, amint Charlotte az ágyam előtt térdel és sírva-nevetve biztosít arról, hogy szeretni fog; Charlotte, ez a mosolyból és könnyekből összetett bájos gyermek, akinek a változó élet mosolyt is hozott és könnyeket is, de a végén hála Istennek mégis csak visszaadta a mosolygást.

Oh Charlotte, ha nem tudnád már régen, hogy szeretlek, akkor most tennék egy szerelmi vallomást annak az emlékére, amit közösen megéltünk és elszenvedtünk.

Azt a napot sem fogom elfelejteni soha, mikor először

fölfedező útra indultam a kolostorban. Azt hiszem még az első napok egyikén volt. Edith néném egy beteg asszonyt látogatott a faluban; egyes egyedül voltam otthon és egy ablakmélyedésből néztem végig a parkon, melynek magas fái mögött állt elrejtve a villa. Félelmes csend volt a nagy épületben és odakint is nyoma sem volt az életnek; oldalt állt az apátnők háza csukott ablaktáblaival! A szabadon álló lépcsőt a vadszőlő indái teljesen benőtték és a hatalmas ajtót buján borította a borostyán, úgy hogy valóban olyan volt, mint a bejárat Csipkerózsika tündérkastélyához. Ezen csukott ablakok mögött élt egykor apám, mint boldog gyermek, ezeken a mohalepte lépcsőkön ment anyám abba a házba, ahol olyan súlyosan megsértették; mit tehettek, mit mondhattak neki, aki olyan jó volt és olyan szép? Ha valaki bemehetne oda, de a nagybátyám halála óta minden el van zárva.

Vajjon miért? Minden olyan titokzatos volt, amit eddig láttam és hallottam! Egy kis borzadály futott végig rajtam, úgy hogy fölkeltem és kimentem a folyosóra. A hosszú folyosó még napsütéses időben is homályos volt és a sok szögletet és mélyedést sűrű árnyékok borították. Vajjon hol lakhattak szüleim, mikor itt voltak látogatóban? Itt velem szemben, bizonyosan ők laktak.

A sötétre pácolt ajtók egyike előtt álltam, melyek szabályos közkövek voltak a fehérre meszelt falba beépítve; benéztem a kulcslyukon és egy nagy virágos tapétacsíkot láttam; éles huzatot éreztem, nyilván nyitva voltak az ablakok, hiszen a néném mesélte, hogy nagy vadászatok alkalmával még most is vendégszobaképen szerepelnek. Ezt vendégszárnynak is hívták. Mikor a kolostor virágjában volt, ezt a hatalmas kőházat hozzáépítették és a szobák nagysága és mennyisége után ítélve, igen vendégszeretőek lehetek a jámbor apácák.

Hirtelen egész jól éreztem magam ebben a titokzatos homályu épületben. Eszembe jutottak a régi lovagvárak meséi, amint a vár folyosóin a várurnó suhogó selyemruhában végig megy, fején arannyal hímzett főkötő, oldalán kulcs-csomó; ez nekem való volt, kutatni régi, elhagyott szobákban, melyek évek óta lakatlanok és amelyek annyit tudnának mesélni.

Lábujjhegyen lopódkodtam végig a hosszú folyosón, itt-ott egy kulcslyukból fény szűrődött ki a régi padozatra és ott a folyosó végén egy világosabb fénykévét láttam; néhány lépcső vezetett le a kolostorba, először egy nagy, fehérre meszelt előcsarnokba, melynek ablakai vászonfüggő-

nyökkel voltak eltakarva. Szép faragásu barna ajtók vezettek a szobákba, hatalmas agancsok díszítették a falakat és a tetőről régi divatu sárgaréz gyűrűkbe foglalt üvegharang lógott alá, nyilván lámpa számára. Itt is bekémleltem egy kulcslyukon, hisz itt kell lenniök azoknak a szobáknak, ahol atyám született és fölnevelkedett. De itt is csak egy darab barna bőrkárpitot láttam és egy aranykeretes képnek egyik csücskét.

Edith néni sokat fog nekem mesélni, — gondoltam magamban és egyszerre csak, magam sem tudom hogyan, egy széles lépcső legmagasabb fokán találtam magamat, mely ugyan aggodalmasan kezdett nyikorogni jelentéktelen súlyom alatt. Egy pillanatig tétováztam, azután gyorsan lefutottam a lépcsőn, egész porfelhőt kavarva fel magam mögött. Közvetlen a lépcső előtt ismét egy csukott ajtó, de nem, a kilincs engedett és az ajtó nyikorogva nyílt ki és én bámulatomban csaknem fölkiáltottam; mintha néhány évszázaddal visszamentem volna a multba; középkorbeli csúcsíves folyosón találtam magam; karsu oszlopok tartották a bolthajtásokat s kúszó rózsák és vadszőlő futotta be az egészet. Messzire ki lehetett látni a virágos gyepre s azontúl az erdőbe, évszázados fák közé.

Vakító déli napfény sütötte a pázsítot és egy hang nem hallatszott, amíg az oszlopok közül habozva a fűvel benőtt kerti útra léptem. Megszámlálhatatlan fehér lepke szállt a virágágyak körül, melyek tele voltak vadhajtásokkal; a kerítés buxusai fölött centifóliák terjeszkedtek buján nagy mennyiségben, mindent megfojtva, eltakarva maguk alatt, az utat is messzire elborítva és ruhámba kapaszkodtak, mintha bosszuságukat akarták volna kifejezni, hogy az elhagyott kertbe léptem; itt-ott egy borostyánnal befuttatott szobor világított elő a sűrűségből.

Mintegy álomba merülve mentem tovább. Ez valóban Csipkerózsika tündérkertje volt, a világtól olyan távol, elhagyott, kísértetszerű, ahol a homályt egyes helyeken még a déli nap sem volt képes eloszlatni. A mélyen lecsüggő ágak a hajamat érintették és köröskörül bevonták a kolostor falait, úgy hogy a kert végtelennek tetszett.

Óh, te kedves, elhagyott kolostorkert, mennyire megszerettelek téged! A széles világon ez volt a legkedvesebb hely, ahol tartózkodtam.

Az elegáns villa körül fekvő óriási parkot bársonysíma angol pázsitjával, tágas virágágyaival teljesen elfelejtettem e vadvirágos rét láttára. Semmiféle modern karosszékben nem

lehetett olyan kényelmesen ülni, mint a nagy hársak között álló mohalepte kőpadon, melyet a leboruló ágak még magányosabbá és kedvesebbé tettek.

Számtalanszor ültem ott, fejem felett az imbolygó ágak, lábaim előtt a félig elsüllyedt sírkő, mely alatt egy fejedelem-asszony aludta örök álmát. A sírkő felett az apátnő életnagyságú szobra merev apácaköntösben. Összekulcsolt kezekkel állott immár két évszázad óta. Az eső, a téli fagy rombolásadacára ott állt a finoman kimintázott alak és a nagy, ormóttalan betűk még mindig hirdették, hogy Radeberg Magdalena Sibylla örgrófnő, a nagytiszteletű asszony, az Ur 1558-ik évében földi életét egy jobbal cserélte fel.

Idehoztam a bánatomat, az örömet, ez lett a kedvenc helyem, ez a régi sír. Kitéptem a csalánt és egyéb gazt, körülültettem borostyánnal és közben eszembe jutott egy távoli, drága sírhalom, milyen hálásan gondoltam azokra az idegen kezekre, melyek arról a gazt letisztították. Hiszen amit ezen a síron tettem, az tulajdonképen anyámnak volt szánva.

— Jól van ez így, — mondta később az öreg Gottlieb, akitől virágpalántákat kértem, — jól van ez így, kisasszony, az embernek legyen valamije, ami kézzelfogható, egy helye, ahol otthonosan érzi magát, ahová senki sem követheti, mikor az emlékezés megrohanja. Én is azt tartom; látja, mikor néha nagyon neki keseredem — és biz ebből mindenkinek kijut — akkor elmegyek a szobámba, fölmászom a lencsázító padlásra, ez volt feleségem büszkesége, ha, mondom, nagyon tele van a szívem keserűséggel, belépek a kamrába és ha orromat megüti a lencsaszag és látom a feleségem kezemunkáját, épen úgy érzem magam, mintha ő szólna hozzám: »— hagyd el, öreg, hagyd; a fejeddel úgy sem mehetsz keresztül a falon...«

Sokszor elbeszélgettem a becsületes öreg emberrel a klostorkertben; ő megmutatta nekem megboldogult nagybátyám dolgozószobáját, melynek ablakából néha hajnalig is kivilágított a lámpafény a csendes kertbe. Megmutatta a kedvenc sétaújtját, melyet mindennap végigjárt reggeli előtt, a napórát s. alatta a sötét emlékeztető mondást: »Memento horae novissimae. — Gondolj az utolsó órádra.« — Elmeséltem magamnak, hogy mennyire más volt itt az élet, amíg az öreg úr élt és Gottlieb parádés kocsis volt. Minden vasárnap reggel pont hét órakor előállt az üveges hintó és asszony, gyerek, házitanító és gouvernante, valamennyi átment Welsrodába misére, azután délután átmentek Littwitzbe vagy Tromsdorfba látogatóba, néha pikniket rendeztek az erdőben,

ahol kávéfőztek, táncoltak és énekeltek. Az uraság vidám volt és a cselédség is jól érezte magát este a cselédházban a disznósült és sör mellett, melyet maguk főztek. De hej, az idők változnak; ma már semmi sem jó; a templomba sem járnak és ha a fiatal úr nem ragaszkodnék hozzá, egész esztendőben sem jutnának már oda el. A világ gömbölyű és forognia kell, de ma már nem olyan, mint azelőtt volt.

Egyszer félénken megkockáztattam azt a kérdést is, hogy miért nem parádéskocsis többé.

Először elpirult haragjában az öreg, azután halálsápadt lett. — Azért, mert a nagyságos asszony sohasem tudta többé elfelejteni, hogy akkor Edith kisasszonyt elvittem a kocsimon. Amíg az úr élt, ügylátszott mintha elfelejtették volna, engem derekasan leszidtak, azzal rendben volt. De a nagyságos asszony ügylátszik nem felejtette el a dolgot, mert alighogy meghalt a nagyságos úr, kiadta a parancsot, hogy én menjek a kolostorba, ez annyit jelentett, hogy ezután az intézőket és az ispánokat kocsiztassam és Berka nagyságos asszonyt, mert úgy mondták, két gazdát nem lehet szolgálni. Veszéd észre öreg Gottlieb, hogy mi történt? Ez még azért van, gondoltam magamban és helyet adtam az új kocsisnak. A feleségem a bosszúságba belebetegedett, már akkor beteges asszony volt. Istenem! nem is szeretek beszélni arról az időről, de nagyon össze kellett magamat szedni, hogy mindent össze ne törjek, ami a kezem ügyébe került. Mintha tehettem volna valamit ellene, mikor a kisasszony azt mondta: — Gottlieb, este légy a vadászkocsival a kis kertajtónál, ki akarok kocsizni. Parancs volt ez, melyet teljesíteni kellett; hogy nem jött velem vissza, arról én nem tehetek.

— Nem jött vissza többé?

— Nem bizony. Ott maradt, ahol jobban tetszett neki, mint itt. De hiszen önnek nem szabad tudni a dologról; egyébként nem is tudok többet, de azt tudom, hogy ha ma újra kérne tőlem valami szolgálatot, megtenném neki és ha még aznap el kellene hagynom a szolgálatot.

Mindig titokzatosabban szövődött körülöttem ez a történet és felizgatott fantáziám ezerféle sejtéssel foglalkozott anyám és Edith néni körül; félnapokon át eltűnődtem a dologon és csaknem elfelejtkeztem Györgyről. Ha az idő csak félig is engedte, lelopózkodtam a kolostor kertjébe és halomszámra hordtam fel a mezei virágot, mellyel aztán a magam és Edith néni szobáját földiszitettem; ő csendesen mosolygott hozzá és csak a hajamat simogatta meg néha. És ha a varróasztalká-

ján lévő fiú fényképet rózsákkal megkoszorúztam, akkor nevetett és így szólt: — Pompás egy fickó, ugy-e Léna? Ilyen lesz György is, — azt hiszem hasonlítanak is egymáshoz. Azután előhozta György fényképét és összehasonlíthattuk őket, amíg végül mégis fölfedeztünk valami hasonlóságot.

Ittlétem óta elmúlt már nyolc-tíz nap, György és Krisztina már válaszoltak első leveleimre és az életem kezdett rendes mederbe terelődni. Segítettem varrni Edith néni szégyenei számára, egy régi divatu zongorán skálákat és etüdöket gyakoroltam és Edith nénivel francia és angol társalgást gyakoroltam és napról-napra otthonosabban éreztem magamat a zord kolostorban. A nagy gazdasági udvar is érdekelt a kolostor mögött. A velünk szemben lévő szobák ablakai erre az udvarra nyíltak; ezen szobák egyikét néném raktárnak használta, gyakran álltam ott és nézegettem le az udvarra. A városi ember számára a galambdúcek, a tarka tyúkok és a négyfogatu szénásszekerek érdekes látvány voltak. Gerhardtot is láttam néha, ilyenkor mindig barátságosan üdvözölt, sőt egyszer láttam, amint Gottliebhez hazajött és a kocsiból kiszálás után barátságosan intett az öregnek.

A villa lakói közül senkit sem láttam. Gerhardt is valószínűen elfelejtkezett arról, hogy Edith néni mellett egy kis leány lakik, akinek megígérte, hogy tudakozódni fog hogyléte után. A hölgyeket is csak egyszer láttam, mikor a park útjain sebes tempóban arra kocsiztak és ekkor Charlotte még a fejét sem fordította Edith néni ablakai felé.

Nénémet Charlotte hosszú elmaradása nem látszott meglepni, nem is beszélt róla, de nyugtalannak és szórakozottnak látszott, mintha várna valamit; estefelé, mikor a levélhordó szokott jönni, végigment a hosszú folyosón és hallgatódzva lehajolt a rácson; vagy ha valami beteglátogatásból nem tért vissza pontosan erre az időre, kíváncsian, félve nézett a sarok szekrényre, melyen Jette a postát szokta elhelyezni. Ha azután az ujságokon kívül nem talált ott egyebet, akkor mélyen fölsóhajtva az ablak elé ült és a fák lombjai közé bámult. Később azután, ha bementem hozzá, azt mondta: jóestét kicsikém, s a kedvenceit szólíttatta és kiderült az arca.

— Holnap is lesz még nap, — mondta egy este, mikor György levelével beléptem hozzá és az ő kérdésére a postás azt felelte, hogy — semmi.

— Hány levelet kaptál már e két hét alatt, mióta itt vagy? — kérdezte egy este. — Lásd, az a kis fiú elkényeztet

téged, persze, ez az első fájdalom még az első vágy . . . Jól van a kisfiú?

Leültem Edith néni lábához és fölolvastam neki a levelet, de nem jutottam a végére, mert a könnyek elfojtották a szavamat; György panaszkodott, hogy a vasárnapi ruhájáról leszakadtak a gombok és a doktor néni nem érkezik azokat felvarrni. Búsan lehorgasztottam a fejemet és hallgattam, mert elképzeltem, hogy milyen kinosan érintheti ez a rendetlenség a szegény fiút, akinek ruhája a gondos anyai ellenőrzés alatt mindig csinos és kifogástalan volt.

De Edith néni úgy látszik, nem ügyelt a fölolvadásra, mert tekintete kint kalandozott a fák között, keze pedig gépiesen simogatta a fehér macska puha szőrét. Rosszul éreztem magamat, mert néném részéről nem voltam hozzászokva ekkora részvétlenséghez, mellőzve éreztem magamat és a legszívesebben kihajítottam volna az ablakon a macskát. De ezt nem tehettem. Nem tudtam, várjak-e, míg Edith néni ismét magához tér, vagy pedig menjek a szobámba és sírjam ki jól magamat. De még mielőtt elhatároztam volna magamat valamire, kinyílt az ajtó és azon Charlotte lépett be a szobába. Sietve nénje felé ment és fölöttem megölelte őt, úgy hogy engem egészen elborított fehér ruhájával, melynek illata megcsapta orromat és amint sietve félrehúzódtam, leült a helyemre és fejét lehajtotta nénje ölébe.

Mindez nagyon hirtelen történt, aztán láttam, hogy a néni ráhajolt és csendesen kérdezett valamit, amire Charlotte szívettépő zokogással felelt.

— Néni, kedves néni, nem bírom már ki azokat a kínzásokat, — kiáltott azután s fölemelte a fejét, hogy a könnyeit főlészárítsa. — Egész nap nem hallok egyebet, mint azt, hogy — legyen eszed, gyermek! — hisz mi csak a javadat akarjuk! Gondold meg csak, stb. stb. Anyám úgy látszik, hogy készen van már az elhatározásával és legfeljebb annyit mond, hogy — majd meglássuk. Ellentmondást nem tűr és főleg megtiltotta, hogy veled erről a tárgyról beszéljek. De ma nem birtam ki tovább, erélyesen kijelentettem Ferrának, hogy most tüstént hozzád megyek és kikérem a tanácsodat.

— Ezt bizony elég balgául cselekedted, Charlotte, mert a kérdéses ügyet — hiszen sejtem, hogy miről van szó, — ezzel egy lépéssel sem vitted előre és hogy az én tanácsomat hogy fogadják . . . . gyermek, bizony balgául cselekedtél. Miért nem beszélsz Gerhardttal?

— Most már nyolc nap óta nincs itthon.

— Ez, persze, kellemetlen ! Akkor hát öntsd ki a szívedet és mondd el, hogy mit akarnak tőled ?

Charlotte hátraszegezte a fejét és újból megölelte nénjét, ránézett, azután hirtelen föl kacagott, ezüstcsengésű kacaj töltötte be a szobát.

— Oh, ez rettenetesen komikus, kedves néni ! — kiáltott fel, de azért a könnyei sűrűn hullottak, — Nevetnem kell és mégis olyan kétségbeesetten komoly a dolog, képzelj csak, azt akarják, hogy hozzámenjek . . .

Hirtelen elhallgatott és felugrott térdelő helyzetéből, mert a nyitott ajtóban ott állott Ferra.

Ferrának megvolt az az ígylésreméltó tulajdonsága, — ahogy később módomban volt ezt megtanulni, — hogy elfogulatlanul tudott látszani ; eleinte sohasem lehetett észrevenni, hogy valami célja van, ma is mosolyogva jött végig Edith néni szobáján, mintha ezt az utat naponta megtenné. Kezet adott nénjének, de óvakodott annak szemébe nézni, mosolyogva megfenyegette Charlotte-ot és engem futólag üdvözölt.

— No, nézze meg az ember, — szólt aztán — úgy látszik, Edith néninél újra megtanultál mosolyogni. Biztosítlak, néni, otthon úgy jár-kezel ez a gyerek, mintha az összes reményei a kútba estek volna. No megállj, te kis képmutató, ezután majd tudom, hogy a könnyeid mit jelentenek. — Charlotte nem felelt semmit, hanem elfordult és a könnyeknek a nyomait letörölte arcáról, azután leült mellém a dobogóra.

— Nos, húgocskám, régen láttuk már egymást. Mindig reméltem, hogy a beígért barátság folytán majd csak utánam nézel, de bizony hiába vártalak.

— Hát mehetek én hozzád ?

— Természetes, ne kérdezz ilyen ostobákat ; te egyszerűen beméssz a szobámba és ha nem vagyok ott, utánam küldöd a szobaleányt, ha csak nem akarsz magad fölkeresni anyámnál.

— Élénken tiltakoztam ez ellen. — Nem, Charlotte, ezt nem teszem ; inkább te jőjj ide Edith nénihez, akkor neked is megmutatom a kedvenc helyemet lent a kolostor kertjében.

Ferra eközben egy karosszékekben ült és úgylátszott, hogy egészen jól érzi magát abban ; az volt a látszat, hogy eszé ágában sincs a szobát előbb elhagyni, mint a nővére. Ezt Charlotte is észrevette és fehér fogait összeharapta e fölött érzett rosszkedvében.

— Nos, néni, mit szólna az egész ügyhöz ?

— Semmit, mert nem ismerem az egész ügyet.

Ferra szeme fölcshellant és egy barátságos tekintetet vetett hűgára. — Helyesnek tartom, hogy Charlotte ezt az ügyet maga akarja elintézni, — dicsérte a kis lányt Ferra. — Nincs annak semmi értelme, ha az ember ide-oda futkos és tanácsokat kér, csak még jobban belezavarodik.

— Éppen beszélni akartam Edith nénivel, mikor te beléptél Ferra, de ami halad, az nem mulik.

— Akkor talán most beszélnél róla, hadd halljam én is. Lásd néni, én meg vagyok győződve, hogy te igazat fogsz nekem adni; nem találod te is, hogy Lottenak nincs semmi oka olyan kétségbeesetten védekezni, ha egy szeretetreméltó ember feleségül kéri.

— E fölött nem is eszem kétségbe, — felelte Lotte, — mert ez a szeretetreméltó ember nekem nagyon közönyös, csak az ejt kétségbe, hogy te is, anyám is, következetesen amellett foglaltok állást, hogy nekem hozzá kell mennem, mintha...

— Te sohasem akarod belátni, hogy mi csak a javadat akarjuk Lotte, — szolt Ferra lágy hangon.

— Ebben az esetben igazán nem tudom belátni, — felelte Charlotte dacosan.

— Nem akarjátok Gerhardt tanácsát igénybe venni? — kérde Edith. — Én magam semmiképen sem tudnék hozzászólni, mert nem is ismerem azt az urat, még ha a nevét megmondjátok is, hiszen évek óta nem hagytam el a házat, tehát nem is tudnék ítéletet mondani.

— Nem, néni, a világért sem, — kiáltott hevesen Ferra, — Gerhardtot meg kell kimélni az ilyen dolgoktól; nem szabad elfelejtenünk, hogy ő beteg és máris több olyan dolog van, amit nagyon a szívére vesz, több, mint amennyi kellene. Mint minden beteg, ő is feketébbnek látná az ügyet, mint amilyen. Semmit sem szabad neki erről megtudnia!

— Ebben az esetben te látod feketének a dolgot, Ferra, — felelte Edith néni nyugodtan. — Egyáltalán nem tartom Gerhardtot annyira betegnek.

— Gerhardt nagyon beteges, kedves néni, — bocsáss meg, én, aki naponta körülötte vagyok, ezt jobban meg tudom ítélni, mint te, aki ritkán találkozol vele. Nézd majd, hogy milyen beteg és nyomorultan fog visszatérni erről az utazásáról is.

— No, azt hiszem, — felelte szárazon Charlotte, — amennyi mérget szegénynek most le kell nyelni, attól nem lehet az ember jó színben. Joachim bizonyosan gondoskodott róla, hogy ne érezze magát jól.

— Te úgy beszélsz Charlotte, mint egy értelmetlen gyerekek, — szólt rendreutasító hangon Ferra, — ha Joachim adós-ságot csinál, ez természetes következménye Gerhardt fukarságának. Miért nem ad neki annyi költőpénzt, amennyiből meg tud élni? Határozottan Joachim pártján állok, én is tudom, hogy mit jelent az, szűken megélni.

— Szegény Ferra, — nevetett jóindulatúan Charlotte, — téged ugyan szűken tartottak itt.

Ferra gonoszul nézett hűgára. — Nem is dicsekedtem azzal soha, hogy jó gazdasszony vagyok, — folytatta azután, — amint hogy Joachimot sem tartom jó gazdának, de hogy abból a pénzből, amit Gerhardt kiutal neki, nem lehet tisztességesen megélni, az egészen bizonyos. De elnézőnek kell lennünk, hisz Gerhardt beteg és mit tudnak beteg emberek arról, hogy mi az élet.

— Igazad van! Gerhardt éppen annyira képtelen volna egy héten két lovat tönkretenni, mint ahogy nem tudna néhány ezer tallért egyetlen éjszakán elkártyázni. De, hogy ez az egészséget jelenti-e, azt nem tudom. Én inkább az ellenkezőjét hinném; és Charlotte az ujjával a homlokára mutatott, azután felállva folytatta: — És most mondd nekem Edith néni, hogy nincs-e jogom Sanden urnak kosarat adni, ha ehhez az urhoz nem akarok feleségül menni; határozottan ellenszenves nekem, már gyerekkoromban félttem tőle.

— Óh, Istenem, Ferra, ezt a gyereket akarjátok hozzáadni ahhoz az öreg emberhez? — kiáltott fel Edith néni.

Charlotte újból nevetni kezdett; az ezüstös kacagás mintegy megváltás volt nekem! már nagyon kellemetlenül hatott rám a testvérek vitatkozása.

— No mondd, Edith néni, hát nem komikus az ügy? Képzeld csak el magadnak ezt az urat, egy kissé hajlottan jár, de még mindig elegáns és ügyes, mosolygó arcú, a szája mindig fütyülésre áll, mindig rózsát hord a gomblyukban és koromfekete parókat! — Nagyságos kisasszonyom, — szólt Charlotte elváltozott hangon, egy porolót kapva le hirtelen a falról, — nehányat a grunwaldi rózsáim közül a legnagyobb tisztelettel teszek a lábai elé, nagyon vágyódtak a testvérük után, — ezután egy groteszk mozdulattal átnyújtotta Ferrának a porolót úgy, hogy ez, ha bosszus volt is, kénytelen volt kacagásba kitörni.

— Te gyerekes vagy és az is maradsz, — szólt bosszusan és félredobta a porolót úgy, hogy a néni kedvencei közül kettő hanyatthomlok rohant át a másik szobába. — Szégyeld

magad, hogy egy szeretetreméltó embert így kigúnyolsz, örülj, hogy anya nem látta.

— Oh, Ferra, ha nem tudnék valami jobbat is a számodra, akkor rábeszelnék, hogy menj el te hozzá, de . . .

— Charlotte, te tudod, hogy ebben nem értek tréfát, már százszor mondtam neked, hogy nem megyek férjhez többé, én Gerhardttel maradok.

— Ezt az áldozatot Gerhardttal biztosan nem kívánja tőled, — szólt Edith egykedvűen, — Gerhardttal nem egoista.

— Ugy van, — bizonyította Charlotte, — ezt mondom én is egyre, azután egy szép napon majd egy csinos kis menyasszonyt hoz haza Gerhardttal és aztán . . . — ezzel ismét vincozott és a sarkán megfordult.

— Gerhardttal sokkal okosabb ennél, — szólt most már igazán ingerülten Ferra, — ő tudja, hogy mennyire beteg és nem fog egy asszonyt szerencsétlenné tenni, ahhoz sokkal becsületesebb.

— Egészen rosszul ítéled meg a helyzetet, Ferra, — szólt Edith néni és egy pillanatig abba hagyta a kötést. — Amint már mondtam, nem tartom őt olyan betegnek, azonkívül miért ne találna egy beteges ember is szerető társra? Gerhardttal a családi életre született és ha egy leány szereti és a kérdésére azt feleli: — olyannak szeretlek, amilyen vagy és veled megyek a szükségbe, szenvedésbe épp úgy, mint az örömbé és boldogságba, mi kifogásod volna ez ellen, Ferra? Azután itt ellenmondásba keveredsz, Ferra, mert húgodat hozzá akarod kényszeríteni egy öreg emberhez, aki inkább gondolhatna a halálra, mint a nősülésre és Gerhardtnak, aki kilencven esztendeig is élélhet, nem szánsz boldogságot.

A néni szája körül finom mosoly volt, mikor elvégezte a mondókáját; egyikünkre sem nézett, csak a macskáját círogatta.

— Nos, nincs igazam? — szólt azután egy kis vártatva.

Ferra türelmetlenül vonogatta vállát. — Gondolhattam volna, hogy Charlotte dacosságát itt istápolják, — szólt hevesen, — azért is nem akarom, hogy idejőjjön; azt hiszem, hogy Gerhardttal és Charlotte között van valami különbség; Gerhardttal, a gazdag majoratus ura, Charlotte pedig csak nagyon szerény jövedelem felett rendelkezik, amiből élnie kell. Férjhez kell mennie, ha úgy akar tovább élni, mint ahogyan eddig szokva volt — és jó viszonyok közé kerülne. A mesebeli hercegre nem várhat és az asszonyszív egyetlen nagy szerelméről szóló ostoba ideálokat le kell küzdeni, mert az

ostobaság és ebben te igazat fogsz nekem adni, kedves néném. — Ferra felállt és telegyűrűs kis kezeivel élénken hadonászott. Edith néni azonban hirtelen elsápadt.

— Elég volt, Ferra! — szólt tompán. — Elég volt! Én a tanácsomat nem erőszakoltam rá senkire, kérték a tanácsomat. Charlotte-ot nem féltem, az majd megtalálja egyedül is az útját. A beszélgetést befejeztük. — Ezzel fölkelt és bement a hálószobájába.

— Brrr! — szólt Ferra, mikor az ajtó Edith néni mögött becsukódott. — Bolondságokat beszéltem, de minek is mérgeítenek meg.

Charlotte csodálkozva nézett nővérére, azután Edith néni után sietett, de az úgy látszik, belülről elrekeszelte az ajtót.

— Miről is volt tulajdonképen szó, Ferra?

— Semmi egyébről, mint arról, hogy Edith néni ebben az ügyben nem mondhat ítéletet, mert a saját házasságánál olyan hebehurgyán és hóbortosan járt el, hogy az egész családot kompromittálta. Részleteket nem kell tudnod, különben a nagyrabecsülésed meglehetősen alászállna. Remélem, most kikocsizol velem?

Charlotte meg nem mozdult; arca egészen sápadt volt.

— Szeretném tudni, hogy Edith néni mit tett? — szólt hevesen.

Ferra, aki közönyösen nézegette Edith varróasztalkája felett a képeket, éppen egy fényképről hajtotta vissza a ráboruló borostyánleveleket, melyek alá az el volt rejtve.

— Hiszen itt van, — szólt gúnyosan. — De ez tulajdonképpen nem gyerekeknek való. A néninek nem kellett volna hozzámennie, de ő éjnek idején elszökött a szülei háztól.

— Ez nem igaz, — kiáltott fel Charlotte. — Ferra, ez nem igaz! Kérlek mondd, hogy nem igaz, — átölelte nővérének és halálsápadtan nézett annak arcába.

— Bizony így volt, kicsikém, — szólt emez és szeretettel simogatta meg húga haját. — Ez le nem tagadható tény. Gottlieb, ez a vén bűnös, vitte el a kocsiján. Hogy ezáltal micsoda szerencsétlenség szakadt a házunkra, azt tudod. Évekig itt dúlt közöttünk a békétlenség. De bocsáss el, hiszen agyonszorítasz. Jössz-e sétálni vagy nem?

— Nem, nem — mormogta csendesen Charlotte és eleresztette nővérének.

— Hát akkor maradj, bolondos leány, — és anélkül, hogy egy tekintetre is méltatta volna, kiment a szobából.

Világos nyári ruhájának uszályán egy kis macska játszott, azt türelmetlenül lerázta onnét és egy gúnyos tekintetet vetve hűgára, becsukta maga mögött az ajtót.

Egy pillanatig csend volt a szobában, azután Charlotte felém nyújtotta karját.

— Jöjj, Léna, mutasd meg kedvenc helyedet a kolostor kertjében, most úgy sem tudnék néném elé lépni; úgy érzem, mintha valami bünt követtem volna el, hogy ilyen beszédet végighallgattam; gyere, gyere.

Hevesen megragadta a kezemet és magával húzott a homályos folyosón végig, le a poros lépcsőkön; kiléptünk a keresztfolyosó bolthajtása alól az üde kertbe. Bíborfény szűrődött át a magas fák koronáin és megaranyozta Charlotte bájos arcát, amelyen egészen idegen kifejezést láttam. A fűvet lekaszálták a kertben és annak illata megtöltötte az egész kolostort, és mikor végre a hársfák alá értünk a régi sírkőhöz, Charlotte így szólt:

— Léna, elhiszed azt, amit a nővérem mesélt? Én nem hiszem, vagy másképp történt a dolog. — Azután elhallgatott és elgondolkozva nézett a kertre. — Annyira szeretem őt, annyira, mintha anyám volna, — folytatta félhangon és halvány pirosság öntötte el az arcát. — Látod, Léna,, nem is tudod elgondolni, hogy mim nekem a néni és akkor ne fájjon, ha Ferra...

Egészen elfelejtkezett arról, hogy néhány nappal előbb még sovároghva gondolt egy parányi családi skandalumra.

— Nem, ne szólj semmit, — kért, mikor hozzáfogtam, hogy elmeséljem neki, amit Gottlieb-től hallottam, hogy az valóban elvitte Edith nénit a kocsián egy viharos estén; közelebbi részleteket persze én sem tudtam.

— Te nem ismered őt még eléggé, hagyd csak, majd magam is elkészülök ezzel a dologgal.

És így elgondolkozva, némán üldögéltünk egymás mellett. Charlotte a mellette álló mályvabokorról szedett egy-egy bíbor-színű virágot és apránként koszorúba fonta őket. Én nagyon csendesesen ültem és gondolatban megvarrtam György kabát-káját és rávarrtam a legszebb gombokat. És mikor azután mosolyogni láttam, gondolataim merészen Gerhardthoz szálltak és ott előadtam azt a kérésemet, hogy Györgynek az őszi vakáció tartamára adjon szállást a régi kolostorban. Azután láttam őt a parkban végigszáguldozni, láttam lovon ülni és sok ismeretlen gyönyört végigélvezni és mikor ezt a képet teljesen kirajzoltam magamnak és megfogadtam, hogy

Gerhardt-ot a valóságban is megkörnyékezem eziránt, leterdelttem a régi sírkőre és álmodozva néztem a fák lombjai között ki a kertbe. Alig vettem észre, hogy Charlotte a hajamban babrál és utána ismét a mályvabokrot pusztította. Mindenféle regényes dolog járt a fejemben; elképzeltem, hogy Edith néni apáca, akit egy lovag szeretett — mint Krisztina meséiben — s addig bolyongott a csendes kolostorkertben, míg a lovag érte jött, maga elé ültette a nyeregbe és elvágatott vele.

Charlotte ezalatt bájos, kedves hangján, egy ismert szerelmi dalt énekelt nagyon halkán. Feléje fordultam; mályvakoszorú volt a fején és az édes arcocskája szinte átszellemülten nézett ki a piros virágok közül. Két térdét átfogta és egy egyszerű melódia ritmusára ringatta testét. Azután hirtelen felállt és lefelé ment az úton, fejét lehajtva, mintha keresne valamit. Szememmel követtem, de nem mertem utána menni; végül egészen eltűnt a kert sűrű bokrai között; csak imitt-amott világított ki néha szöke feje a kert sűrűjéből.

Egyedül maradtam tehát a kedvenc helyemen. Elöttem volt a kert az alkonyodó ég tűzpiros világításában; míg a szürke falak és a keresztfolyosó oszlopai is tűzfényben égtek; se hang, se lehellet nem törte meg a néma csendet köröskörül; kényelmesen elhelyezkedtem a sírkövön és átöleltem egy ciprus törzsét; hiszen Charlotte csak visszajön; gondolataim megint ott jártak Gerhardt körül, őt kértem, hogy engedje idejönni az öcsémet. Gondolatban fölmentem a villa lépcsőin és félénken beléptem a szobájába.

— Kedves rokon, — így fogom kezdeni, — egy kérésem van önhöz. Kérem, engedje meg, hogy György az őszi vakációt itt töltsse, nagyon vágyódom utána és — — a ruháit is ki kell foltoznom.

Ebben a pillanatban egy sötét árnyék állt előttem; mintegy védekezően nyújtottam ki a kezeimet, mert Gerhardt-ot láttam magam előtt; ott állt éppen a hárs alatt, úgy hogy az ágak érintették szöke haját és mosolyogva nézett át hozzám.

— Nos, azt hiszem, hogy elég nyomós okokkal támogatja kérését, már ezért is teljesíteni kell azt, — szólt kellemes, mély hangján. — Tehát őszkor, húgom, úgy-e? de hogy fog az a kis ember ide jönni?

Megütközve néztem rá; hogy a beszédemet félhangosan mondtam el, az eszembe sem jutott, csak azt értettem meg,

hogy az öcsém ide fog jönni és hangos ujjongásba tört ki.

— Oh, kedves rokon, ön megengedi, hogy György itt töltse el a vakációt? Megragadtam a kezét és karjába kapaszkodtam, mint egy gyerek.

— Oh, az pompás lesz, micsoda öröm! De mit szól majd Edith néni hozzá? Fogja-e akarni? és — — —

— Legyen nyugodt, — biztatott jóságos hangján. — De most tegyen egy ellenszolgálatot, húgom; Charlotte-ot keresem, azt mondták Edith néninél van, de ott minden ajtó be van csukva, s a szobaleány azt mondta, hogy a kisasszonyok a kertben vannak; itt ugyan megtaláltam a kert legmelankolikusabb részében az egyiket, de hol a másik?

— Itt vagyok, bátyám! — kiáltott Charlotte, s a következő pillanatban bátyja nyakában volt. — Mondd gyorsan, hogy vagy? mi újságot hoztál?

— No, Lotte, egyrészt elég jól érzem magamat; viszont másrészt, no de hagyjuk ezt... Róbert szívélyesen üdvözlöl és azt üzeni, hogy mondd meg Edith néninek, hogy Fölkerode-ban kinevezett főerdész, jó fizetéssel. Én megmondhattam volna ugyan neki, de Róbert azt akarja, hogy tőled tudja ezt meg.

Charlotte bájos pofácskája hirtelen úgy kigyulladt, mint a lenyugvó nap és szemében fölcillant az öröm; lábujj-hegyre emelkedett és bátyja szakállát megcsókolta, azután sarkon fordult és a gyepen keresztül rohant a házba.

Gerhardt mosolyogva nézett utána, aztán felém fordult és leült a kőpadra azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy húgának néhány zavartalan percet biztosítson a nénjével való beszélgetéshez.

— Ez a kedvenc helye? — kérdezte tőlem.

— Igen.

— Nem szereti jobban a parkot? Ez ugyan mélabús hely ilyen fiatal leány számára...

— Nem. Szívesebben vagyok itt, mert itt senkivel sem találkozom; itt úgy érzem magamat, mintha az egész kert az enyém volna.

— Tehát a magányosságot szereti? — szólt tréfálkozva,

— Ki tartja ezt a helyet ilyen szép rendben? Ezt is maga csinálja?

Igent intettem és félénken néztem feléje, mert úgy vettem észre, mintha mulatna rajtam. De annyira elgondolkozva nézett a sírkőre, hogy azt a benyomást szereztem róla,

hogy egészen másra gondol, mint amiről szó van. Nyugodtan leültem tehát a sírkőre és mozdulatlanul ültünk egymással szemben. Csak egyszer éreztem, mintha a tekintete rajtam nyugodnék és amikor feléje fordultam, láttam, hogy rám néz; azután hirtelen végigsímította arcát és egy kis pálcikával figurákat rajzolt a homokba.

— No menjünk, húgom, — szólt azután hirtelen föl-emelkedve. — Jőjön, késő lesz és anyám vár rám.

Én is fölkeltem és egymás mellett elindultunk. Nem szólt többet és némán léptünk a kolostor keresztfolyosójára.

— Vigyázzon a sötét lépcsőn, magasak a fokok, — figyelmeztetett, mikor hirtelen előre siettem. Valami borzongás fogott el hirtelen ebben az elhagyott házban, s ebben a kísérteties világításban; mintha minden oszlop mögött leskelődött volna valami ismeretlen veszély. Ha nem félttem volna attól, hogy nevetségessé válok, azt mondtam volna, hogy nyújtsa ide a kezét. Mikor utána akartam sietni, hirtelen éles fájdalmat éreztem a bokámban és térdre estem.

— Hiszen ezt gondolhattam volna, — szólt megfordulva a kiáltásomra és visszasietett hozzám. — Nagyon fáj? Tud menni? Nem? Hát akkor vinni fogom. És fölemelt könnyen, mint egy pihét és föl vitt a lépcsőn.

— Oh, Gerhardt és magára azt mondják, hogy beteg? — nevettem hirtelen.

— Ki mondja ezt?

— Ferra mondta, de ugy-e, nem igaz?

— Nem! — felelt egyszerűen. — Azt hiszem, hogy beteg voltam, de most már nem vagyok az. De ki cicomázta magát ennyire húgom? — kérdezősködött éppen akkor, mikor Edith néni ajtajához értünk és az ósdi függőlámpa gyöngye fényénél láttam, hogy lehajtja hozzám a fejét és közvetlen közlő szemügyre vett.

— Engem nem cicomázott föl senki, — szóltam és iparkodtam lejutni a földre, de ez nem sikerült. — Bájosan föl van cicomázva, — ismételte és ügyesen kinyitotta Edith néni ajtaját, s a szobából Charlotte vidám nevetése hangzott felénk.

— Eladó báránycád van, Gerhardt? — kiáltott Charlotte és felugrott néneje mellől és a hajamat kezdte csipkedni.

— Le akarok menni, — kiáltottam csaknem sírva, mert Edith néném is nevetett. De Gerhardt nem bocsátott el, hanem oda vitt egy nagy álló tükörhöz, melyben egy jól ismert barna arcot láttam tűzpiros virágkoszorúval a feje

körül. Ijedten letéptem a koszorút a fejemről és a földre dobtam, azután odasántikáltam Edith néni mellé a pamlaghoz.

— Hát észre sem vetted, a mikor a koszorút a fejedre tettem? Oh, te álmodozó gyerek.

— A húgocskám beteg, — jelentette Gerhardt, — a lábát megrándította, küldjem be az öreg pásztort? — tréfálkozott velem.

— No, csak hagyd ott a pásztort, ahol van, — szólt Edith néni, — ennyit mi is tudunk. De köszönöm a jó hírt, Gerhardt; hosszú évek óta ez a legelső örömhír, ami eljut hozzám. — E szavaknál megfogta Gerhardt kezét és barátságosan, megindultan nézett rá.

— Nem is hiszed el, — mondta azután halkan, — hogy milyen boldoggá tesz az a tudat, hogy Fölkerodéban van, Fölkerode! — De most menjete, anyátok biztosan vár benneteket, ő is híreket akar hallani Joachimról. Nem történt semmi, ugy-e Gerhardt?

Gerhardt arca elsötétült. — Elég gonosz dolgok történtek, — felelte nénjének, azután barátságosan kezét szorított vele és Charlotte-val elhagyta a szobát.

Egy félóra mulva gondosan bepólyázott lábbal feküdtem a pamlagon és onnét néztem néném finom kis alakját, amint szünet nélkül föl s alá járt. Arca kipirult és szeme csillogott, hihetetlenül megfiatalodott ezen félóra alatt. A hálószobából a lakószobába ment, s onnét megint vissza. Fiókokat nyitott ki és csukott be anélkül, hogy azokból kivett volna valamit, azután tűnődve megállt; én a pamlagról néztem ezt a céltalan mozgolódást, de magam is elfogódott voltam; úgy éreztem, mintha reggel óta nagyon megnöttem volna, mintha felnőtt, öntudatos leánnyá serdültem volna, pedig éppen ma este viselkedtem elég gyerekesen; nem tudtam magamnak megmagyarázni! Minkát, a néni kedvencét magamhoz szorítottam és suttogva meséltem neki: — Gerhardt megigérte, hogy György ide jön majd és hogy milyen kedves fiú az.

Edith néni ma nem törődött a kedvenceivel, elővette Róbert képét és azzal leült mellém egy karosszékbe; gyengéden nézett rá, azután hozzám fordult. Látod Léna, itt még félig gyermek, de csak látnád most, milyen helyre legény lett belőle; főerdész. Ugyanazt az állást kapta meg, melyet atyja betöltött, ismét abban a házban lakhatik, ahol született, s ahol anyja életének egyedüli néhány szép esztendejét eltöltötte, — látod fiam, ez engem végtelen boldoggá tesz, ki sem mondhatom. A jó Isten igazságos, amit ma este adott nekem

az fölér minden szenvedésemmel. — És a mikor büszke, anyai örömében a képet szívéhez szorította, engem is megkapott a vágy az anyai szeretet után.

Ezután helyére vitte a képet, s mikor visszajött, kopogtattak az ajtón és az öreg Gottlieb belépett.

— Jó estét, nagyságos asszony, — köszönt az öreg és megállt az ajtóban, azután csöndes hangon kezdett beszámolni egy egész sereg megbízásról, melyeket Edith nénitől kapott. Csak betegekre és takarékpénztár ügyekre vonatkozó dolgokról volt szó; egy egész csomó könyvecske volt a hóna alatt és a kezében három vagy négy orvosságos üveg.

— Az öreg Neumannének mindennap egy pohár bort kell kapnia, — fejezte be végre a jelentését — tehát azt gondoltam — —

— Rendben van, Gottlieb, — szakította őt félbe néném, — azt megkaphatja. De hogy viseli magát az unokája a várospan?

Az öreg megvakarta a fejét. — No, nagyságos asszony, bizony baj van vele. Finom ruhát akar, szalmakalapot, mint egy kisasszony, de én rendbeszedtem a fejét, — szólt kifejezően és fehér szemöldökeit fölhúzta.

— No, azt gondolom, hogy nem volt valami udvarias vele. De ne bántsa, fiatal még és a nagyszüleitől egy jó adag becsületességet örökölt; alma nem esik messze a fájától — !

— Hm, — dörmögött az öreg, — nem tudom, egyáltalán ki tudhatja, — majd meglátjuk — —

— Van-e még valami ujság, Gottlieb?

— Nincs tovább, nagyságos asszony, — felelt az öreg. De ne vegye rossz néven, nagyságos asszony, — most hallottam Charlotte kisasszonytól, hogy Róbert úr főerdész lett Fölkerodeban. Én nem tartozom azok közé, akik bizalmaskodást engednek meg maguknak gazdájukkal szemben, csak azért, mert már régen szolgálnak, de csak megmondom, hogy már régen örültem valaminek ennyire, mint ennek a hírnek.

— No, adja ide a kezét, Gottlieb, hiszen mi régi barátok vagyunk, — szólt Edith néni és finom fehér kezét beletette a kocsis izmos, széles tenyerébe. — Az én barátságom ugyanis elég sokba került magának.

— Szó se legyen róla, — védekezett az öreg és komoly, okos arca földerült. — Ha ma ismét úgy alakulna a helyzet és én tudnám a következményeit, csak úgy tennék, mint akkor. Sajnáltam a nagyságos asszonyt. Ahogy az Isten akarja, ezt mondom én mindig.

— Bizony Gottlieb, ma nagyon rágondoltam, — biccen-
tett Edith néni és egy nagy pohát bort töltött a kocsisnak.

— Igyék a fiú egészségére, — azt az éjszakát soha el
nem felejttem.

— Én sem, nagyságos asszony! Micsoda időjárás volt
az akkor! Olyan sötét volt, mint egy zsákban és a vihar végig-
száguldott a wendhuzeni országúton, hogy azt hittem, a
kocsit lovastul együtt lesöpri a szakadékba! azután arra is
vigyázni kelelt, hogy idejekorán ismét otthon legyenek, mielőtt
még valaki fölkel és mikor már azt hittem, minden a legna-
gyobb rendben van és nagyságos asszony jól el van helyezve
az öreg nagymamánál és a lovaimat egész csendben kifogom,
hogy az istállóba vezessem, az ördög arra hurcolja, még ma
sem tudom hogyan — a nagyságos asszonyt; éppen az udva-
ron keresztül jött, egy irtóztató nagy kötény volt eléje kötve,
mintha a tejes kamrába készülne. Azt meg kell neki hagyni,
hogy szorgalmas asszony volt. Ijedtemben eltátottam a
számát.

— Honnét ilyen korán, Gottlieb? Hogy néznek ki a
lovak? Óh, édes Jézusom, ha rágondolok!

— Igen, igen, Gottlieb, tudom, hagyja el, — felelt a néni
és izgatottan járt föl s alá, míg Gottlieb néhány lépést tett a
szobában.

— Ne vegye rossz néven, nagyságos asszony, — véde-
kezett Gottlieb, — csak éppen eszembe jutott; egész életem-
ben nem éreztem magam rosszabbul, még akkor sem, mikor
a feleségem meghalt, mikor a nagyságos úr szobájába kellett
mennem számot adni az éjjeli fuvaromról. Óh, jóságos egek!

Még soká vándorolt nyugtalanul fel s alá Edith néni,
még akkor is, mikor a kolostor recsegő órája elütötte az éjfél
és én már néhány órája pihentem a mennyezetes ágyamban.
Aludni nem tudtam, mert a lábam nyilallott. Fejemben ezer
gondolat kergette egymást. Ezer kérdést intéztem magam-
hoz, de felelni egyre sem tudtam. A mit eddig itt láttam,
tarka képekben vonult fel előttem és ez mind Edith nénire
vonatkozott.

Most a hálósobájában volt, az ajtó mint rendesen, most
is nyitva volt és egy széles fénysáv húzódott végig a szobám
padlóján. Szabályos időközökben egy árnyék libbent el felette
és az öreg néni könnyű lépte szakadatlanul ide hallatszott.

Egy másik ember ilyen nyugtalan vándorlása idegességet
támaszt az emberben. Végre egy olyan félszenderbe merül-
tem és úgy tűnt, hogy nem az öreg néni sétál ott fel s alá,

hanem egy viruló fiatal leány készülődik, hogy a szülei házat elbagyja. De miért, vajjon miért?

Ezután ismét mint őszhajú öreg asszony jelent meg előttem, akit a sok sok gond meggörnyesztett. Félálomban azt suttogtam: Macska néni.

Ekkor a kedves arc fölém hajolt.

— Nem alszol, Léna?

Én a fejemet ráztam és karjaimat a nyaka köré fontam.

— Kedves néni, miért vitt akkor éjjel Gottlieb innét el és miért jöttél vissza?

— Ej kicsikém, fiatal vagy te még ahhoz, hogy ilyen szomorú történeteket elmeséljek neked, különösen ma éjjel. Aludj! — Azzal egy csókot nyomott a homlokomra és a szobájába ment, ahol nemsokára eloltotta a lámpát.

Mindenféle tarka álmokép röpködött körülöttem, csintalanul behujtak ágyam szinehagyott függőnyei mögé. Sötétpiros virágokat láttam, Gerhardt olyan különösen nézett rám és Charlotte hangját hallottam, a mint egy szerelmi dalt énekelt, melynek alakja egy vadász, akit ő szeret. Erre egy pillanat alatt kiment az álom a szememből; a néni fia, Róbert is vadász! Ez a gondolat, mint a villám belevilágított a zür-zavarba, amivel a fejem tele volt. — Óh, Charlotte, most végre tudok valamit, — szóltam csaknem hangosan. És azután rögtön elaludtam.

* * *

Hetek múltak el azóta és nekem csupa örömet hoztak. György itt volt és én láttam, hogy sápadt arcocskája a falusi levegőtől kipirult és az egészség virított róla. Mindenki szívét rohammal vette be, sőt még Ferra is magához szorította barna fejét és kis apródjának nevezte. Charlotte ezt a tényt is támadásra használta fel, amennyiben kijelentette, hogy a fiú olaszos barna bőréhez kellemes ellentét az ő szőke fehérsége és ezt Ferra igen jól tudja.

Ferra az ilyen kis támadásokat bámulatra méltó szelidséggel viselte el és beérte azzal, hogy Charlotte-ot enfant terrible-nek nevezte. Jól tudta, hogy egy szóharc esetén alul marad.

Charlotte jó kedve teljesen visszatért. Gerhardt egy nagyon udvarias, de határozott hangú levélben tudtára adta az öreg kérőnek, hogy Charlotte még nagyon fiatal és férjhezmenésre nem gondol. Az elutasított kérő egyelőre utazni ment azzal, hogy nem tekinti magát végleg legyőzöttnek.

De egyelőre mégis el volt intézve és Charlotte nem gondolt többé rá. De Ferra ébren tartotta a családban az érdeklődést és olyan bizalmas hangon beszélt róla, mintha idővel egész bizonyosan bejutna a családba.

Ilyen alkalmakkor élvezetes volt Charlotte-ot megfigyelni. Nagyon jó tulajdonsága volt a folyó beszélgetésből látszólag semmit sem hallani; ilyenkor rendesen dudorászott, azután hirtelen egy, a tárgyhoz egyáltalán nem tartozó kérdéssel fordult Ferrához, mellyel a gondosan fölépített kártyavárat szánalmasan elsöpörte.

Abban az időben gyakran hívtak a villába, nagyobbbrészt Charlotte-hoz. Csak egyszer láttam Dempfhoffnét, mikor Györggyel oda kellett mennem, hogy bemutassam. Bajos volt a kis legényt erre rávenni. Gyermekek logikájával nem tudta belátni, hogy mi szüksége van neki arra, hogy üdvözölje azt a nőt, aki az ő anyjára mindig haragudott.

— Hiszen itt nincs semmi parancsolni valója, itt minden Gerhardt-é. Nem megyek hozzá.

— El kell jönnöd, különben megszomorítod Gerhardtot, — feleltem neki és miután Gerhardt-hoz nagyon ragaszkodott, annyira, hogy szinte féltékennyé tett, sikerült őt rávennem, hogy nagynénjéhez elmenjen. Különös volt nézni azt a kis embert, ahogyan szemben állt a magas, szigorú nővel. Kis barna arca elsápadt, kicsi keze ökölbe szorult és hosszú pillái alól a lekicsinylés és kíváncsiság keverékével nézett fel rá.

— György üdvözölni akarta nénémet, — dadogtam. A hideg arc szinte kővé keményedett. Ugyanebben a szobában voltunk, mint akkor, mikor megérkeztünk.

Nem felelt. Tekintete szinte átfurta a fiút. Azután megszólalt:

- Hogy hívnak?
- Dempfhoff Györgynek.
- Hány éves vagy?
- Nyolc.

Azután odament a csengetyűhöz és belépő szolgának megparancsolta, hogy a szomszéd szobában limonádét és süteményt találjanak fel és Charlotte kisasszonyt értesítse arról, hogy itt vagyunk. Minket megkért, hogy menjünk be a szobába, azután elbúcsúzott azzal, hogy Charlotte fog bennünket mulattatni.

De Györgyöt hat ökörrrel sem lehetett itt tartani. Kirontott az ajtón és minden teketória nélkül beszaladt Gerhardt

szobájába, mert ez megígérte neki, hogy magával viszi a mezőre.

Charlotte, aki mindezt végignézte, agyon nevette magát. Én csodálkoztam a fiú helyismeretén, de Charlotte megmagyarázta, hogy Gerhardt az első napon ide hozta a villába a kis embert és azóta az csaknem mindennap eljön.

— Anyám csodálkozni fog, hogy az uzsonna ilyen érintetlen maradt. Joachim mindent megesz ik, amit eléje tesznek. Ebből eszembe jut, hogy a napokban egy féltucat bajtársával ideérkezik. Vadászni akarnak. A vén kolostor hangos lesz, mert ezeket mind oda szállásolják, hisz itt nem is volna hely és Ferra idegei — ó, istenem!

De még a vadászat előtt várta Edith néni fiát; amióta főerdész lett, még nem volt itt; megható volt nézni azokat az előkészületeket, melyeket az öreg néni tett a fia elfogadására; még azt sem vette zokon, hogy Charlotte az összes macskák nyakára égő pirosszínű szalagot kötött és mindegyiknek a végére csengettyűt. Képzeltető az a vásár, ami ebből támadt. Az öreg Gottlieb, aki keresztül ment a szobán, dörögött és mi hallottuk, amint Edith nénihez szólt:

— Nagyságos asszony, én azt hiszem, hogy mi fiatal korunkban nem voltunk ilyen hóbortosok, mint a mai fiatal-ság. Hallgassa csak.

— Ej, öreg, elfelejtette már azt. Hiszen tudja, hogy a gyerekek hét évig kell a bolondját járni és ha abból csak egy órát is elmulaszt, kezdheti előlről.

De az öreget nem lehetett levenni a lábáról.

— Nem, nem, manapság minden máskép van már; ő csak akkor nyithatta ki a száját, ha atyja tüsszentett. Akkor is csak annyit mondhatott: — egészségére.

Erre persze Charlotte azonnal tüsszentett. Az öreg ki-mondhatatlan nyugalommal fordult feléje: — Egészségére, kisasszony, — a tréfát nem látszott észrevenni.

Gerhardt hébe-korba átjött Edith nénihez. Sőt miután kirándítottam a lábamat, csak azért jött el, hogy hogylétem felől tudakozódjék; de a mályva koszorú, melyet aznap este eldobtam és amelyet annyira szerettem volna visszakapni, eltűnt. Senki sem tudott róla. Edith néni nagyon szórakozott volt akkor este és nem emlékszik rá; azt mondta, hogy a leányok valószínűleg kisépérték.

György szabadságideje a végéhez közeledett. Hosszú rimánkodás után még két nappal megtoldottuk, mert Gerhardt születésnapján még itt akart lenni.

— Léna, mit adunk neki? — kérdezte tőlem.

— Az ám, mit?

Mert hogy adnunk kell valamit, az bizonyos. Gerhardt annyit tett értünk, olyan szép napokat szerzett nekünk és Györgyön egy vadonatúj ruha díszlett, mely felett Krisztina és a doktorné a kezüket összecsapják a csudálkozástól. Bementünk a szobámba és számonvettük a vagyonomat. Akkori pénzérték szerint husz jó garas volt az egész vagyon, melyet úgy őriztem, mint a fukar a kincsét, hogy Györgynek karácsonyi ajándékot vehessek rajta. Az önzetlen kis ember azonnal lemondott minden karácsonyi ajándékról.

— De mit teszünk ezzel a pénzzel, Léna?

Hosszú gondolkodás után kisütöttük, hogy ezen a pénzen pamutot veszünk és én meghorgolok egy shawlt, — Ferra mindig azt mondja, hogy a torkát fájlalja, tehát ez nagyon alkalmas ajándék lesz. György hozzájárult s így a postakiholdót megkértük, hogy a városból hozzon pamutot. A kolostorkertben a kedvenc helyemen azután meg is kötöttem a nyakvédőt. Az a jelenet az ajándék átadásnál a legkedvesebb emlékeim közé tartozik.

Mikor t. i. elkészültem vele és Györgynek megmondtam, hogy mit mondjon az átadásnál, ez hátratette a kezét és kereken kijelentette, hogy ő nem adott pénzt hozzá, nem is kötötte meg a kendőt, következésképpen nincs joga azt elajándékozni. Mindenféle kérés, hízelkedés, rábeszélés hiábavaló volt, nem engedte magát elhatározásában megingatni, tehát, ha csak nem akartam magamnak megtartani, nekem kellett az ajándékot átadni.

Este buzgón imádkoztam, hogy másnap jó hideg legyen, hogy az ajándék praktikus volta annál szembeszökőbb legyen. És íme! Másnap szeles, esős szeptemberi reggelre ébredtem. A szobánkban dideregtünk. Mi ketten nagyon örültünk ennek és Györggyel egész reggel az ablaknál álltunk és lestük Gerhardt-ot, aki megígérte, hogy reggel megnézi, vajjon a vendégszobák rendben vannak-e?

Mialatt azon tűnődtem, hogy mit fogok neki mondani, György hirtelen fölkiáltott:

— Jön már és kendő nincs a nyakán. S a következő percben már futottam is a folyosón végig és kihajoltam az emelet rácsán. De a mikor láttam, hogy feljön, szívdobogást kaptam és hirtelen visszahúzódtam a folyosó sötét részébe. Gerhardt jött és engem csak akkor vett észre, mikor közvetlenül előttem állt. Kedvesen, barátságosan mosolygott.

— Kedves Gerhardt, a születésnapjára akartam — — szeretnék gratulálni, — dadogtam, — szeretném, szeretnők, György és én ezt a kendőt önnek adni, ha majd hideg, szeles idő lesz...

— Oh, mennyire köszönöm, húgom, — kiáltott örvendező hangon és megfogta a kezemet. — Ez igazán váratlan öröm számomra. De most kösse is fel a nyakamra, mert ma éppen olyan szeles idő van, mint amilyenre ezt szánta. Lehajolt és én boldogan tettem nyakára a puha kendőt.

— Oh, milyen pompás, — mondta, — nagyon köszönöm, húgom. — És ismét olyan beszédes tekintettel nézett rám, mint akkor este, mikor a lépcsőn föl vitt. De csak egy pillanattig, mert a folyosón rohanást jött György és a nyakába ugrott.

— Léna hazudott neked, — kiáltott, — a kendőt ő egyedül ajándékozta a saját pénzéből és ő is horgolta egyedül.

— Nem hallgatsz mindjárt, — kiáltottam rá, de Gerhardt a kis árulót a karjába vette és felültette a vállára. A kendő egyik végét mindjárt gyeplőnek használta a kis semmiházi és elindultak a folyosón egész Edith néni ajtajáig.

Ott az öreg néninek kellőképpen meg kellett csodálni az ajándékot, amelyről azt sem tudta, hogy mikor készült.

Este, mikor lefeküdtünk így szólt György:

— Tudod Léna, hogy az ajándékod mindenkinek tetszett, csak Ferrának nem; mikor Gerhardt a kendőt feledékenységből a szobában is a nyakán hagyta, Ferra megkérdezte tőle, hogy micsoda közönséges dolgot hord a nyakán? De én megmondtam, hogy te kötötted és hogy az nagyon csinos.

— De Gerhardt mit mondott? — kérdeztem érthetetlenül szorongó érzéssel.

— Azt elfelejtettem, Léna.

* * *

Szomorú októberi nap volt, a falevelek nedvesen csillogtak az ágakon, a park útjait fonnyadt levelek borították. A nagy vadászat előestéje volt és a csendes kolostort szokatlan sürgés-forgás zaja töltötte meg. A folyosókon a cselédek lépteit, ajtócsapkodás zaja futott végig. Ferra és Gerhardt még egyszer megvizsgálták minden szobát; Ferra csendes, értelmes beszéde tisztán behallatszott a néni szobájába. Itt is ünnepi hangulat volt, mert a néni is vendéget várt, a fiát. Gottlieb az ajtókat fenyőgalyakkal díszítette, ezek közül kivilágított a habos

kőris bíborpiros gyümölese. A régi, szolid, művészi berakású bútorok úgy fénylettek, mintha újak volnának. A néném föl s alá járkált a szobában és még mindig talált rendezni valót. Engem leküldött a kertbe, hogy néhány virágot szedjek még.

Azonnal félretettem a munkámat, hogy kimenjek, ekkor Charlotte karcsú alakja jelent meg az ajtóban; az egyik kezét eldugta a háta mögé, csak mikor közvetlen Edith néni előtt állt, vette elő és egy csokor csodálatosan szép rózsát nyújtott át neki.

— Ime a kolostor kertjéből való virágok, úgyszólván könnyögtem értük a kertésznek, mert minden virágot Ferra foglalt le magának. Ezeket tedd ma este Róbert elé az asztalra.

— Itt maradsz, Charlotte? — kérdezte a néni és gyönyörködve nézte a virágokat.

— Most még egy darabig, amíg akarod, mert oda át nem jó lenni, nézeteltérések Gerhardt és Ferra között Joachim miatt... brrr! Ez rettenetes! És anyám is rosszkedvű. Hogy estére itt leszek-e? Szeretnék, de... — kedvetlenül vállat vont. Azután hirtelen megint nénéhez fordult. — Róbert, úgy-e, saját kocsiján jön?

— Természetes! Hisz látnom kell a fogatját; nincs is olyan messze. De most nem is tudom, hogy mikor fog megérkezni, csak annyit írt, hogy este jön.

Éppen uzsonnaidő volt és Charlotte jóízűen ette velünk a kávé és mézeskenyeret. Azután föltettük a macskákra a piros szalagokat, persze csengettyű nélkül. Most Charlotte-val megnéztük a vendégszobákat és megcsodáltuk a hatalmas mennyezetes ágyakat, a régi divatú mosdókat, a hófehér, finom fehérneműt és a hihetetlen tágas szobákat, melyek a ráinktörő alkonyatban még nagyobbaknak látszottak. Az egész sor szoba nyitva volt, kivéve a régi kolostorházat, mely most is csendes és elhagyatott volt.

Charlotte karját az enyémbe fűzte és elcsendesedett. Előbb még dalolt, de hogy most az utolsó szobából kijövet visszamentünk a sötét folyosón, egy hang sem hagyta el a száját; csak a szemében volt valami boldog, álmódzó tekintet.

— Énekeld tovább azt a dalt a vadászról, — kértem őt.

Hirtelen elbocsátotta a kezemet és szinte ijedten nézett rám. — Nem! gyere csak, — szólta aztán. — Ma már nem akarok énekelni.

Mikor ismét a néni szobájába léptünk, az az íróasztala előtt ült és annak számtalan rekeszében kotorászott. Az íróasztal a kandalló mellett állt, a kandallóban tűz volt, a sárga

lángokat a fényesre kefélt padimentum visszatükrözte és széles fénynyalábokat vetett a néném szürke ruhájára. Charlotte hirtelen bevetette magát egy kényelmes karosszékre a nénje mellett, én egy zsámolyra ültem és teljesen átadtam magam az ábrándos, kedves alkonyóra varázsának.

A néni folyton mozgó keze hirtelen megállt és mikor arra néztem, láttam, hogy egy finomlevelű, elszáradt koszorút tartott a kezében.

— Látjátok gyerekek, — szólt lágy hangon, — ez a menyasszonyi koszorúm.

Tisztelettel és kíváncsisággal néztem az elszáradt koszorút és azután a kis, öregedő asszonyt; szinte hihetetlennek látszott, hogy egykor ő is fiatal volt és virágot viselt a hajában. Charlotte is odahajolt hozzá és fénylő szemekkel nézte egy régen elmúlt boldogságnak ezt az elszáradt szimbolumát.

— Bizony, mikor egy ilyen koszorú még friss és zöld, azt hisszük, hogy a mennyország és minden boldogsága bennünk lakik. Ezt hittem én is, pedig szomorú lakodalom volt az enyém.

Árva leány voltam, mint te, Léna, de Isten mentsen meg az ilyen esküvőtől. Ezt a koszorút magam fontam, barátnőm akkor nem volt; a nászkíséret csupán az uram nagyanyja volt, azonkívül még csak a pap volt a templomban, mikor az oltár elé léptünk. Mennyit sírtam és imádkoztam én ott, gyerekek, — de mikor azután a férjemmel bementünk a még harmatos erdőbe, — korán esküdtünk meg, hogy minden feltűnést elkerüljünk... mindig beljebb a zöld rengetegbe, amelyben a vadászlak állott, amely ezután az otthonom lesz, mikor kisütött a nap, mikor magamba szívtam az üde erdei levegőt és mikor annak a férfiúnak a karján mentem végig, akit a világon a legjobban szerettem és mikor tudtam, hogy nem választhat el bennünket más, csak az Isten, akkor éreztem azt a nagy, teljes boldogságot, melyet csak nagyon kevés menyasszony érezhet. Ha néha nagyon megnyomorít az élet és Isten ellen zúgolódní készülök, földidézem emlékezetembe azt a napot, azt a jelenetet, mikor az uram karján elértük az otthonunkat, mikor újra hallom kedves hangját, amint szól hozzám:

— Edith, ez az otthonod, az erdő üdvözl téged. — Megnyugszom, mert zavartalan, tiszta, egy egész asszonyéletem betöltő boldogságot élveztem.

Még mindig kezében tartotta a hervadt koszorút és arra a napra való emlékezés nyomán arca kipirult. De azután hir-

telen visszatette a koszorút a dobozba és végigsímitotta az arcát. — Mit is beszélek én itten, hiszen nem értitek. Nézzetek ide, nem helyes ez? — És mosolyogva vett elő egy parányi gyerekcipőt.

— Ezek voltak az első cipői, Léna, milyen picinyek, ugy-e?

— Oh, add ide egy kicsit, — szólt Charlotte halkan, — és mikor a parányi cipő a kezében volt, simogatta, becézte azt csaknem úgy, mint az imént a néném.

— Istenem, — szólt a néni. — Az idő múlik és a régi történetek miatt elfelejtem, hogy tulajdonképen mit akartam itt. Nézzetek ide, ezt Róbert ma ajándékba kapja tőlem — és egy gazdagon aranyozott nyelű vadászkést emelt fel. — Ezt az édesatyja hordta és ma neki adom.

Azután újra elrakosgatta a holmikat, amíg Charlotte a vadászkést nézegette. Mikor a cipőt visszakérte a néni, csak tévovázva adta azt vissza.

— Ezt nem adom oda, Charlotte, hagyd ezt nekem, — szólt a néni nevetve.

Charlotte elpirult és félrefordította a fejét; a csendes szobára ráborult az alkonyat, a tűz leégett a kályhában.

— No, meséljetek valamit, gyerekek, — kért bennünket a néni, kényelmes karosszékében hátradőlve. — Meséljétek, hogy múlték az idő.

— Mi nem tudunk mesélni, — felelt Charlotte, — de te mesélj, drága néni, meséld el azt, hogy miért mentél el akkor éjnek idején a házból? — A leány letérdelt eléje és megfogta a kezét.

— Az nagyon szomorú történet két ilyen gyereknek.

— Nem vagyunk gyerekek, csak mesélj. Ugy-e, barátságatlanok voltak hozzád, nem akartak hozzáadni ahhoz, akit szerettél?

— Igen, így volt, Charlotte! — felelt Edith néni. — Isten tudja csak, hogy nehezemre esett, amit megtettem, de nagyon szerettem azt az embert, akit mindenáron el kellett volna felejtennem.

De legalább azt tudtam volna, hogy miért felejtsem el. Nem volt rajta kivetni való. Jó volt, becsületes, pompás ember, aki gyerek kora óta itt élt a házunkban és a testvéreimmel együtt nevelkedett. Hogy szerettük egymást, azt apád régen tudta már és anyám a halálos ágyán még azt mondta, hogy ki ne kosarazzak, ha megkér.

Ezután nemsokára megnősült atyád és ettől a perctől

fogva mindenki ellenezte ezt a házasságot. Néha két hét is elmúlt anélkül, hogy Berkát láttam volna, dacára annak, hogy hetenkint többször is átjött Fölkerodeból. Ilyenkor mindig úgy intézték, hogy kikocsiztam a sógornőmmel, vagy sétálni kellett mennem és ha egyszer véletlenül mégis találkoztunk, lehetetlenné tették, hogy négy szemközt szólhasunk egymással.

De ő nem szeretett leeresztett sisakrostéllyal harcolni. Egy napon küldönccel levelet küldött nekem, mely nem került a kezembe soha. Miután nem tudta kideríteni, hogy hová lett a levele, lóháton átjött és egyenesen a bátyám szobájába ment. Én a mellette levő szobában ültem, a sógornőm mellett, aki éppen Gerhardtot dajkálta. Anyád sohasem volt valami bőbeszédű asszony, de most éppen egy hosszabb beszédet eresztett meg, melynek az volt a veleje, hogy Berka egy hirtelen mérges ember, aki nem arra való, hogy egy asszonyt boldoggá tegyen. Én hallgattam, de csaknem sírva fakadtam s akkor a szomszéd szobából heves vitatkozás hangja hallatszott ki és én megismertem Berka haragos hangját.

A következő pillanatban a vitatkozó férfiak között álltam és kijelentettem, hogy Berka felesége akarok lenni.

— Majd meglátjuk, — mondta apád.

— Igen, majd meglátjuk, — ismételtem én és ezzel megtörtént a hadüzenet.

Napokig a szobámban maradtam és azzal kínoztam az agyamat, hogy most mi lesz?

Azon a napon rábirtam Berkát, hogy minden nagyobb veszekedés nélkül hagyja el Wendhuzent és egyuttal biztosítottam őt arról, hogy hű maradok hozzá. Egyelőre nem gondoltam menekülésre, bár ezer terv megfordult a fejemben. Végre azután eszembe jutott a legegyszerűbb megoldás. Elmentem anyádhoz és megkértem, hogy az ura elhatározását iparkodják megváltoztatni, hasson oda, hogy a bátyám jó szemmel nézze Berkát.

— Sohasem fogom ezt tenni, — mondta anyád, olyan hevesen és ingerülten, hogy azonnal láttam, hogy ő rá nem számíthatok.

— Jól van, — feleltem neki, — akkor majd magam fogom elintézni a dolgomat. Erre a szobámba mentem, hogy holmimat rendbe szedjem. Hogy mit akartam tenni, azt nem is tudtam, csak innét el, minél előbb. Lelopódkodtam a cselédházba és kiintettem Gottlieb-ot, aki akkor még ügyes, kemény legény volt és a kocsijával odarendeltem a három

bükkfához. Fölkerodetól nem messzire volt egy kis falu, ott lakott Berka özvegy öreg anyja ; úgy látszott, hogy már egy kicsit gyermekes, sohasem láttam még addig, csak Berka elbeszéléséből ismertem. Oda menekültem éjszakának idején. A lépcső alján megcsuklottak a lábaim és csaknem visszafordultam. De mégis csak beültem a kocsiba. Mikor a lovak elindultak és Wendhuzen körvonalai is eltűntek a szemem elől, akkor sírtam, mint egy gyerek.

Az öregasszony nagyon csodálkozott, mikor éjnek idején beállítottam hozzá ; nem nagyon tudta megérteni, hogy miről van szó tulajdonképen, mégis szívesen fogadott és kényeztetett.

Másnap levelet írtam bátyámnak és közöltem vele, hogy nem térek többé vissza a házába és Berkának is megírtam, hogy mit tettem és hogy hol vagyok.

Bátyám nem is felelt, csak a szükséges okmányokat küldte el, de kerülő úton megtudtam, hogy micsoda zivatar volt otthon, hogy elhatározták az elszökött testvér kitagadását.

Nem tudjátok gyerekek, hogy milyen dúlt kedélyállapotban voltam akkor és mégis a házasságom első éveiben voltam olyan boldog, mint azóta soha. De azután, mint a vihar, úgy tört ránk a sors. Az uram kénytelen volt egy vadorzót agyonlőni. Hétről-hétre kaptunk fenyegető leveleket, hogy a bosszú nem marad el. Nagyon gonosz idők voltak akkor. 1848 volt. Egy este a lakószobában ültem az urammal, aki éppen hazajött az erdőből, mikor egy lövés dördült el és a golyó az uram feje fölött süvített el és egy nagy tükröt ezer szilánkra zúzott. Valóságos halálfélelem vett rajtam erőt, valahányszor távoznia kellett ; olyankor nyugtalanul járkáltam fel s alá egész nap, amíg csak haza nem jött. Ilyen időkben az ember hangtalanul imádkozik. Nem is hiszitek, hogy ilyen szívből eredő imádság mennyire megerősíti az embert.

De amit Isten elhatározott, azt ember meg nem változtathatja. Eljött az a rettenetes nap, mikor este hiába vártam az ismert lépteiket. Ugy hozták haza holtan, mereven.

A néni kimerülten elhallgatott. Szemem megnedvesedett és akaratlanul is Charlotte keze után nyultam, de nem találtam a székében. A néném előtt térdelt és annak ölébe hajtva fejét, csendesen zokogott.

— No ne sirj Charlotte, hiszen mondtam, hogy ez nagyon szomorú történet ilyen fiatal embereknek, akik még semmit

sem tudnak az életről ; az Isten óvjon benneteket ilyesmitől. Te Léna, már tudod, hogy mit jelent az, ha egy koporsó lábánál állunk és nem akarjuk elhinni, hogy abban van minden boldogságunk, amely visszahozhatlanul elveszett számunkra.

Miután eltemettem az uramat, kezdtem észrevenni, hogy az élet micsoda követeléseket támaszt az emberrel szemben. A gyermekemről kellett gondoskodnom és ezek a gondok súlyosan nehezettek rám. A nevetségesen csekély özvegyi tartásdíj még a mindennapi szükségleteket sem fedezte, nem is beszélve Róbert neveltetéséről. Az uram, mikor megesküdünk, megírta bátyámnak, hogy lemond a hozományomról. Most aztán egy meghatározott idő múlva el kellett hagynom az erdőszlakot és nem tudtam, hogy a fiammal hova menjek.

Négy nappal azelőtt, mielőtt az erdőszlakot el kellett volna hagynom, éjjel tűz támadt. Sohasem fogom azt elefejtteni.

Egy kiáltásra, egy rettenetes, velőtrázó kiáltásra ébredtem. Valahányszor ez eszembe jut, a hideg borzongat. Azután kopogás hallatszott az ablakon és az erdőszegéd beszólt, hogy tűz van.

Hirtelen kinyitottam az ablakot s a szobámba egyszerre nappali világosság áradt ; velünk szemben egy csűr égett.

Nem igen emlékszem már arra, hogy mit tettem. Róbertet kikaptam az ágyából és hirtelen felöltöztettem. Azután gépiesen összekeresgéltem mindenféle holmit, amit meg akartam menteni. Mikor azután később láttam, hogy tulajdonképen mit hoztam el, mosolyognom kellett.

És mégis nem menthettem volna meg kedvesebb dolgokat. Elhoztam a menyasszonyi koszorúmat, az uram vadászkését és Róbert első cipőcskáját. Még néhány ezüstműt csomagoltam össze, a legszükségesebb fehérneművel.

Mikor azután a fiammal, kezemben egy kis batyut szorongatva, kiléptem a sötét erdei útra és öntudatlanul néztem a lobogó tűzre, úgy tűnt, mintha mindez csak egy gonosz álom volna. Emlékszem, hogy egy nagy csomó ember állt köröskörül, de senki a mentésre vagy oltásra nem gondolt. 1848 volt. Az egyik erdészt a tűzbe akarták dobni, láttam amint tülekedett velük, hallottam a részeg csőcselék ordítását : az ablakon kidobáltak minden butort és összetörték.

Róbert átölelt engem s mellettünk állt a kutyánk. Egyszerre csak a nevemet hallom s utána a tömeg bősziútt ordítását ; tudtam, hogy engem keresnek, tehát megfogtam a fiam kezét és elrohantam az erdőbe. Nem tudom meddig

szaladtam, egy kocsit mellett kerültem ki az erdőből. Egy kocsit ment éppen arra, megállítottam és akkor fölismertem a szomszéd község plébánosát. Az megijedt mikor meglátott. Megmondtam neki, hogy fölgyújtották az erdészlakot és hogy menekülnöm kellett.

— Átkozott kutyák, — dörmögte az öreg és megkérdezte, hogy hova vigyen?

— Wendhuzenbe, — mondtam gépiesen és már félig lázban. Arra gondoltam, hogy az mégis csak a szüleim háza, egyébként mindent elfelejtettem, ami attól eltávolított. Késő este érkezünk oda. Mikor a kapu éles csöngettyűje megszólalt, úgy tűnt, mintha a halálharangot huznák. Bátyám, aki nyugtalanító híreket gyanított, nagyon mozgalmas idők voltak ekkor, néhány cseléd kíséretében jött kaput nyitni.

Mikor engem meglátott, meghökkent, arca megkeményedett, de csak egy percre, azután ennek helyet adott az igazi természetéből fakadó jóság és szelidség.

— Adj szállást, Werner, nekem és gyermekemnek. Fejünkre gyujtották a házat és én beteg vagyok. — Ekkor a karjaiba vett, mert már ingadozni kezdtem és bevitt a kólostorba. Akkor elvesztettem eszméletemet.

Sokáig súlyos beteg voltam akkor; de nem emlékezem semmire, csak arra, hogy egy napon, mikor az ágyamban már felültem, Gottlieb felesége ápolt és mesélte, hogy csak egy hajszálon függött az életem. Szomorú ébredés volt az akkor és azelőtt igen gyakran kívántam, hogy bár ne ébredtem volna többé fel. A szüleiddel a viszony nem javult meg. Sőt ellenségesse vált, bár én megpróbáltam feléjük közeledni, sőt apróbb megaláztatásokat is eltűrtem.

De a fiamat elvették, azt Gerhardtal és Joachimmal együtt akarták nevelni. Lakásul azt utalták ki, amelyben most lakom és bátyám ezen hosszú évek alatt egyetlenegyszer látogatott meg, hogy értésemre adja, hogy a visszautasított hozományt számomra és a fiam számára kamatoztatni fogja, de ígérjem meg, hogy a fiú nevelésébe nem szólok bele, mert kételkedik, hogy azt helyesen tudnám irányítani.

Bele kellett nyugodnom. Nem mehettem el innét, mert nem tudtam volna magamról és fiamról gondoskodni. Hiszen mindig betegeskedtem akkortájt. És úgy éltem magányosan, szomorúan és még az a veszély is fenyegetett, hogy a fiamat elvesztem.

Mikor ujjongó gyermekhangokat hallottam a folyosón, hangosan feldobogott a szívem. De hozzám nem jött be egyik

sem. Ha azután nagynéha tétovázó lépteket hallottam a szobám előtt és az örömtől reszketve mentem ajtót nyitni, akkor a fiamat láttam ott dacosan, idegenül, aki a kedveskedésem csak tűrte. Ez nem volt az én fiam, aki egykor annyi szeretettel csüngött rajtam.

Sokszor kértem, hogy emlékezzék vissza arra az időre, mikor együtt mentünk az erdőben apja elé és én virágkoszorút fontam a kalapjára. Ilyenkor a visszaemlékezést láttam egy percre fölcsilanni a szemében. — De itt mégis jobb — felelte rendesen. Mikor kétségbeesetten könyörögtem neki, hogy szánjon meg, csak dacosan nézett rám, vagy gyermekes közönnnyel.

Rettenetes időket éltem akkor, rettegettem, hogy a fiam jelleme nem fog helyes irányban fejlődni és én teljesen tehetetlen voltam. Ezenfelül gyakran mondták, hogy civakodó, hatalmaskodó gyerek és Joachim ordítózása ezt megerősíteni látszott. Egy napon ismét hallottam Joachim ordítását és Róbert haragos kifakadását. — No megállj, te semmirevaló, majd én ellátom a bajodat. — Mikor a verekedés kezdett komolyabbra válni, letettem a kézimunkámat és kimentem. A fiúkat bősziűlt birkózásban találtam. Róbert ököllel és rúgásokkal jól ellátta Joachimot. Én hirtelen megragadtam a fiamat és visszahúztam. Ebben a percben anyád is előjött. Amióta itt voltam, most álltam vele szemben először, de utoljára is; még atyád temetésén sem nyujtottunk egymásnak kezét. Az évek nem mentek el felette nyomtalanul, ő is alig ismert rám, mert bizony én is nagyon korán öregedtem meg.

Egyszerre megmozdult anyád, Róbertet dühösen visszarántotta és kezét ütésre emelte, a fiú dacosan nézett fel rá. Ekkor visszalökte és a saját fiának esett és azt derekasan végigverte. Mindezt egy szóbeszéd nélkül. Én a fiam után nyultam és magamhoz vontam őt, de a gyerek kitepte magát a kezemből és anyádhoz menekült és annak ruhájába rejtette arcát.

Megréműlve, tanácstalanul álltam ott. Sógornőm arcán egy mosolyt láttam, mely úgy járt át, mint egy kés. Nem volt káröröm benne, boldog mosoly volt, mely arcát hihetetlenül megszépítette. Én azonban a szobámba mentem és nyomorultabb voltam, mint valaha.

És így éltem sokáig. Semminek sem örültem, semmi sem érdekelt.

A gyerekek felnőttek, te megszülettél Charlotte, Robert és Gerhardt a gimnáziumba kerültek és Joachim a kadet-

iskolába. Csak ritkán jött felőlük hír. A vakációt itthon töltötték és akkor újból kitört a gyűlölködés.

Ebben az időben tettem szert a »macskanéni« névre. Egy napon, éppen az uram halálának évfordulója volt, különösen szerencsétlennek éreztem magamat; kétségbeesésemben kimenekültem a szabadba és az erdő szélén letelepedtem. Dúlt kedélyállapotom következménye volt, hogy kételkedni kezdtem abban, hogy felettünk egy jó és igazságos Isten van. Sőt egyáltalán kezdtem tagadni Isten létét. Nagyon rossz lettem ebben a nagy nyomorúságomban. A fájdalomtól szinte megbénítva ültem az erdőszélén és egyszer — nevetségesnek látszik — valami állat kaparta a ruhámat. Hátranézek, hát látom, hogy egy éhes, sovány kis macska van mellettem és panaszosan nyivákol. Nagyon megörültem a kis állatnak és hazavittem. Otthon persze, mikor már eleget játszottam vele, tudatára ébredtem annak, hogy egy oktan állat képezi minden örömemet és keserves könnyekre fakadtam. De nagyon megszerettem a kis állatot. Ezek it mind az ő utódai.

De mindennek van határa ezen a földön, az a rettenetes idő is elmúlt, én visszakaptam a fiamat, ismét úgy szeretett, mint azelőtt. Isten meghallgatta a könyörgésemet és ma nem cserélnék egy királlyal sem.

— Ugy-e, néni, ez akkor volt, mikor Róbert tifuszba esett? — kérde halkan Charlotte.

— Igen, akkor ismerte meg csak az anyját; de hogy ápolhassam, azért is harcolnom kellett, anyád nem akarta engedni és ha az öreg, tapasztalt orvos nem szól bele — — de hagyjuk ezt, ez már messze mögöttünk van.

A szobában mindenki elhallgatott; az óra kimért ketyegésén kívül nem volt zaj; a kályhában az utolsó parázsok szikráztak már. Ebben a bizonytalan világításban láttam, hogy Charlotte, aki fejét a néni ölébe hajtotta, hirtelen fölfigyel és az ablakra néz. Azután hallottam, hogy megcsókolta a nénit és halk hangon jóéjszakát kíván. A következő percben becsapódott mögötte az ajtó.

— Charlotte, Charlotte! — kiáltott a néni utána, de ő már nem hallotta. — Mit akar ez a különös gyerek? — kérdezte halkán Edith néni.

Ismét csend lett a szobában. Gépiesen raktam rőzsét a kályhára és a néni térdeihez simultam. Egyszerre csak hirtelen kinyílt az ajtó és egy erőteljes férfihang szólalt meg:

— Jó estét, anyácskám;

Egy pillanat alatt talpon voltam és a helyemen térdelt valaki, akit nem ismertem.

— Róbert, hát már itt vagy ? Kedves fiam, — hallottam a néni hangját.

Félénken vissza akartam húzódni, hogy ne zavarjam őket ; e percben a rőzse hirtelen lánggra kapott és ennek a fényénél egy ideális szép férfiarcot láttam, amint mosolyogva közelített Edith nénihez.

Hirtelen végignézttem rajta és — — vadászkabátjának legfelső gombján egy vékony szálon lógott egy halványkék szalagocska, mely nehezen tartozhatott a vadászfelszereléshez, eltekintve attól, hogy ezt a szalagot még az imént láttam Charlotte hajában.

Csendesen elhúzódtam, egészen megütődve azon, amit a rőzse fellobbbanó lángjánál láttam és hirtelen a fülemben csengett az a nóta, amit Charlotte énekelt a vadászról.

Este, mikor együtt ültünk a vacsoránál, szemem oda-
tévedt a rokonom vadászkabátjára, de a szalag már nem volt ott. A néni Charlotte-ról beszélgetett és említette, hogy ha Róbert csak egy kicsit előbb jön, találkozhatott volna vele. Róbert egy kicsit zavart volt és hallgatott, azután, hogy a beszédet másra terelje, napbarnított, kemény kezét a néni kezére tette és feléje fordult :

— Mondd csak anyám, Joachim odaát lakik a villában, vagy itt ?

— Ugy tudom, hogy itt lakik, — felelte Edith néni és ijedten nézett a fiára.

— Szerettem volna, ha odaát marad, — mondta Róbert és homloka összeráncolódott.

— Ugy-e Róbert, te nem fogsz . . .

— Kitérek az utjából anyám, hiszen nincs semmi dolgom vele ; csak Gerhardtot sajnálom. A fiatal úr most olyan tökéletesen benne ül a hintában, hogy alig-alig lehet majd kihúzni belőle, dacára annak, hogy Ferra kétségbeesett kísérleteket tesz, hogy megházasítsa. Bizony nagyon haszontalan fráter lett a szép Joachimból.

— Szegény Gerhardt ! — sóhajtott Edith néni.

Róbert vállat vont. Még csak Teréz néni és Ferra tartják benne a lelket. Mindenkinek tartozik. De hagyjuk ezeket a históriákat. Mikor jössz egyszer hozzám, anyám ? Fölkerode üdvözöl és a régi ház még ismer.

Alvásról szó sem lehetett ezen az éjszakán. Olyan láрма volt a régi házban, mintha itt lett volna a hajtóvadászat. Ajtócsapkodás, parancsosztogatás, a szolgák lépteinek a kopo-gása lehetetlenné tettek minden pihenést.

Róbert édesanyjával még egymás mellett ültek a pamla-gon, én korán visszahúzódtam. Sok beszélni valójuk lehetett, mert már nagyon későre járt az idő, mikor a néném lefeküdt.

Zavaros álmok tették nyugtalanná az éjszakámat. Egy apró kis leányt láttam menyasszonyi ruhában, fején mályva-koszorúval a régi folyosón végigmenni, mögötte nászkísérettől a néni macskáit mentek párosával. Ott lenni a villa kapujánál állt Teréz néném és szigorú vonásai csodálatos szépen meg-ényhültek.

— Róbert is itt van Charlotteval, — szólt és mikor megfordultam, hogy lássam őket, felébredtem.

Reggel még egész zavaros volt a fejem ; de Edith néni arca sugárzott a boldogságtól.

— Már régen elmentek, — szólt hozzám. — Láttad őket? Olyan zajjal mentek, hogy lehetetlen volt aludni.

Azután Charlotte jött. Sötétzöld gyapjú ruhájában, mely puha ráncokban omlott karcsu termetére, nagyon bájos jelen-ség volt. Szép szőke hajába egy égő piros rózsza volt beletűzve. Arcán is valami asszonyos légység volt, ami rendkívül meg-nyerővé tette a szép leányt.

— Három órakor visszajönnek néni, félnégyre van ren-delve az ebéd. Hadd nézzem csak, hány óra van most? — szakította félbe nénjét, aki arról kezdett beszélni, hogy tegnap néhány perccel a távozása után érkezett Róbert.

— Tudod néni, — szólt kitérően, — fél éjszaka nem alud-tam, annyira fölizgatott az elbeszélése. Szegény néni, mennyit kellett szenvedned ! De most már elmúlt, most következnek a szép napok, majd meglátod.

— Igen Charlotte, ha Isten akarja majd, — felelte a néni.

— Fogja akarni, — mondta Charlotte bizakodóan. Azután föl s alá sétált a szobában és szimatolva hordta körül orrocs-káját.

— Oh ! rögtön meglehet érezni, hogy itt férfinép van. Dohányfüst van a levegőben. Tehát ő is hozzászokott? No majd én . . . — de hirtelen félbeszakította a mondanivalóját és zavartan félrefordította a fejét. — Azt hiszem, hogy egy vadászembernek kell is dohányoznia. Nem igaz, Léna? — szólt hozzám. — Menjünk le a kolostorkertbe, a néninek itt ugyanis sok rendezkedni valója van még.

— Csak menjeteK gyerekek, — felelte a néni. — Hogy is lesz az ebéd Lotte, ti is résztvesztek azon?

— Nem, anyának feje fáj és Ferrának ilyenkor mindig migränje szokott lenni. Valóságban azonban arról van szó, hogy Joachim miatt nagy kellemetlenségek vannak. Nagy a lehangoltság. Mindenki rosszkedvű, még a kicsi is egész nap ordít. Gerhardt nagyon lehangolt, Joachim ellenben vidám és nem törődik a gonddal. Apánknak azt a mondását, hogy a gonddal nem lehet adósságot fizetni, úgylátszik alaposan megtanulta. Gyere Léna, ne gondoljunk rá.

A következő percben már a folyosón voltunk és onnét a kertben, mely ma kétszeresen szomorú volt a szürke őszi égbolt alatt; a leveletlen bokrok, a gondozatlan utak, melyeket vastag rétegekben takartak a hullott levelek, vigasztalan benyomást tettek; hébe-korba egy puska lövés hangzott ide.

Charlotte szakadatlanul körbe járt a kerti úton, a régi sírt föl se kerestük.

— Olyan szép lehetne az élet, ha nem volna mindig a hátunk mögött valami ijesztő rém, amely nem enged örülni. — Ezután az órájára nézett és magához húzott le egy alacsony padra és ott versenyt hallgattunk.

— Maradj itt mellettem, Léna, — szólt hozzám, amikor egyszer fölkeltem, hogy néhány őszirózsát tépjek magamnak. — Maradj itt, ma kell, hogy mellettem legyen valaki, félek egyedül lenni.

Engedelmesen leültem ismét és szorosan magamra húztam a kendőmet, mert nyirkos, hideg idő volt.

Egyszerre csak fölugrott Charlotte és hirtelen nagyon sietős dolga akadt. Arca földerült és mentében dudolni kezdett. — Mégis csak ostobaság olyan dolgokon búsulni, amik még teljesezhetnek is, — szólt csendesen. Azzal megölelt és megszokolt, amiért a padon segítettem neki hallgatni.

A homályos lépcsőn hirtelen megállt és hallgatózni kezdett. Láttam, hogy az arca elsápadt. A kolostor egyik szobájából hangok hallatszottak. Egy mély komoly férfihangot hallottunk.

— Gerhardt, — suttogta Charlotte. — A könyvtárszobában vannak.

— Ha ezerszer is megígéred, hogy megjavulsz, ha a becsületszavadat adod is erre, mégsem hiszek neked többé, Joachim; az én véleményem szerint, nincs jogod többé becsületről beszélni, azt elvesztetted akkor . . . No, de ne beszéljünk erről.

Charlotte az oszlop mellett térdre rogyott és halálsápad-

tan hallgatta a férfiak beszélgetését ; összezsugorodva, csukott szemmel ült ott, mintha egy csapás fenyegetné, mely elől már nem tud kitérni. Bennem is meghűlt a vér, reszketve támaszkodtam a lépcső karfájához : ezek után valami rettenetesnek kellett következnie.

De csend volt mindenütt. A légy zümmögését meg lehetett volna hallani.

— Mindezek dacára megteszek minden lehető, hogy a világ előtt a becsületességnek legalább a látszatát föntartsam ; nem ám a te kedvedért, mert irántad nincs szánalom bennem, hanem a mocsoktalan hírünk miatt ; atyánk megfordulna a sírjában, ha látná, hogy a fiából mi lett ; csak azért teszem meg azt az örültséget, hogy kifizetek tizenháromezer tallér úgynévezett becsületbeli adósságot ; mikor tegnap meghallottam, hogy milyen úton tudtad a hitelezőidet elhallgattatni, a legszivesebben golyót röpítettem volna a fejembe, bár ez inkább a te dolgod lett volna ; egyre kerestem-kutattam azt, hogy hogysis tehetnél ilyesmit, de nem találtam rá feleletet. Gondoskodni fogok róla, hogy kettőnkön kívül ne tudjon senki a dologról, a család érdeke kívánja ezt. Még egyet. Te most a huszezer tallérnyi vagyonodnak a nyakára hágtál ; ezenkívül kifizettem érted tízezer tallért, a mostani tizenháromezerről nem is beszélve. Ez volt az utolsó pénz, amit tőlem kaptál, mert nem tehetem magamat tönkre miattad. Ferra is körülbelül elkészült a vagyonával, s az ő költséges özvegyisége és a gyerek neveltetése szintén az én vállamra nehezedik. Itt is megszorításokat kell tennem. Ez az, amit még mondani akartam.

— Az Istenért, gyere ! — suttogta Charlotte, a lépcsőn le-sietve. Én követni akartam őt, de ijedtemben összezsuklott a térdem, mert sarkantyupengést hallottam a folyosón. Egy fiatalember ment el mellettem anélkül, hogy észrevett volna. Elegáns, karcsú ember volt, egy kissé megviselt vadászuhrában ; füttyülve suhintott egy lovaglókorbáccsal és szép arca, mely csodálatosan hasonlított Ferráéhoz, bosszuságot látszott kifejezni. Halk káromkodás hallatszott és a lépcső alján megállt egy pillanatra, de azután füttyülve tovább haladt.

Mikor a léptei már elhangzottak, lelopódkodtam a lépcsőn és Charlotte után mentem. Ez a keresztfolyosó egy padján ült és keservesen sírt.

— Ugy-e, Magdalena, amit most hallottunk, az közöttünk marad? Mindig ! Igérd meg ezt nekem.

— Megígérem, Charlotte, — dadogtam.

— Mert mégis csak a bátyám, — füzte hozzá magyarázatképen és újból el kezdett sírni.

Melléje ültem és a fejét símogattam.

— Tudod-e, hogy mit tett?

Charlotte a fejét rázta.

— Csak gondolhatom. Azt hiszem, hogy váltókat . . . Ó, ne is beszéljünk róla. Szegény Gerhardt, mennyire sajnálom őt.

Csak miután bealkonyodott, mentünk fel Edith nénihez. Ott csend volt, csak a vidám asztaltársaság zajongása halatszott fel néha. A vendégek az óriási régi ebédlőben ettek, mely a néni szobája alatt volt.

Róbert édesanyjánál volt és sokáig várt az unokahúgára ; biztosan utolsónak érkezett az ebédhez. Joachim is benézett a nénihez egy percre, hogy kötelességszerűen az egészsége felől tudakozódják.

— Még mindig a régi, mondta a néni, — ideálisan szép, gondtalan, könnyelmű, kíváncsi vagyok, mikor forrja ki magát.

Charlotte nem felelt. Titokban megfogtam a kezét. Lám, abban a fényes villában is ott ólálkodik a gond és rémíti mindazokat, akik abban laknak.

— Szegény Gerhardt ! — suttogta Charlotte, — micsoda gondjai lehetnek.

Lassan besötétedett és mikor Edith néni behozta a lámpát, kimentem a konyhába ; tudtam, hogy ilyenkor ott van az öreg Gottlieb és mindig szívesen hallgattam, mikor mesét mondott. Most ugyan nem kívántam mesét hallani, csak szabadulni akartam a szobából, hogy ne lássam mindig Charlotte szomorú arcát.

A néni konyhája tulajdonképen egy szoba volt, melyben egy ügyes kis takaréktűzhely állott, köröskörül villogó fényesre tisztított rézedények, a falon egy öreg kakuk-óra. Az asztalnál szokott ülni Jette és rendesen font. Ma nem volt itthon, mert valami betegnek vitt levest a faluba. Az öreg Gottlieb egy habverőt faragott fából, ebben különös ügyességre tett szert.

Mikor beléptem, fölszólítás nélkül, azonnal belekezdett egy mesébe.

— Innét messze nyugatra, a hegyek között, folyik a Selke patak. Nagyon szép út az, amelyet meg kell tennie ; mindig a réten folyik, magas hegyek között. Az egyik hegyen áll a dacos, büszke Falkenstein vára, melynek magas bástyái és meredek tornyai visszatükröződnek a vízben.

A várral szemben egy hegy van, a Tidián ; ha az a sok kincs, ami ott el van rejtve, az enyém volna, akkor gazdagabb volnék, mint a király, pedig az nagy szó. De senki sem tudja, hogy a hegynek melyik oldalán van és hogy kellene azt kiemelni.

Sok száz évvel ezelőtt egy lovag jött a városba Falkensteinből és egy aranyművesnél a felesége számára aranyláncot akart venni. De egyik sem tetszett neki. Ekkor a mester néhány csillogó aranyszemet mutatott neki és így szólt :

— Nemes lovag, hogyha a boltomban levő láncok és ékszerek nem nyerték meg a magas tetszésedet, akkor ezekből az aranyszemekből készítek olyan láncot, amelyet messze földön nem találsz.

A lovag csodálkozva nézegette az aranyat, azután az ötvöshöz fordult :

— Honnét vetted ezt a finom aranyat?

— Ezt egy öreg pásztor hozza nekem, aki a te szolgálatodban áll, uram, — felelte az ötvös.

Erre a lovag nyeregbe pattant és hazavágtatott. Azonnal hivatta a pásztort és vallatni kezdte. Az megijedt ugyan, de konokul hallgatott. Semmi fenyegetésre sem mondta meg, hogy honnét vitte az aranyat. Ekkor, ekkor . . .

De már nem hallottam, hogy az öreg mit beszél, mert a folyosón hirtelen kemény férfihangok hallatszottak ; borzú, mérges hangok. Az öreg felugrott a helyéről és ijedten nézett az ajtó felé.

— Ismerlek én, — hallatszott az előbbi hang. — *Vagy azt hiszed, hogy elfelejtettem már, hogy kölyökkoromban is áskálódtál ellenem.*

— Kérlek Joachim, — hangzott Róbert nyugodt, mély hangja, — te most izgatott vagy ; biztosítlak, hogy Gerhardt-tal egy szót sem beszéltem a te ügyeidről ; az ostoba gyerek-históriákat pedig hagyd békében, hiszen férfiakká lettünk.

Gúnyos nevetés volt a válasz.

— Nyomorult fickó, — dörgött most Róbert ; hallottuk amint néhányat léptek odakint és utána egy pillanatig csend.

— Reinsberg majd elintézi a többit, — szólt most nyugodtan Joachim és sarkantyus léptei elhangzottak.

Gottlieb kezéből kiesett a kés és a habverő. — Gondoltam, hogy ez fog következni, — szólt halkán. — Éppen úgy van, mint volt azelőtt. És mi lesz belőle, szentatyám és semmit sem tehetünk ellene ! — Tanácstalanul nézett rám a megijedt öreg.

Ha husz évvel ezelőtt történt ilyesmi, akkor fülönfogtam

és az atyjához vezettem. De most nem él az atyjuk és a fiúk emberekké serdültek. Semmit sem tehetek kisasszony, még ha mind a kettő . . .

Az öreg elhallgatott és rám nézett, de én nem értettem meg a tekintetét.

— Ugy-e már gyerekkorukban sem szenvedhették egymást, — szoltam, csakhogy éppen mondjak valamit.

— Ugy van ! — felelte az öreg. — Már három nap óta tele vagyok aggodalommal, mert tudom, hogy együtt vannak. És most végre összevesztek. Ki tudja, hogy fog ez végződni.

— Uristen, könnyörülj, — motyogott az öreg tovább.

— De hát mondja meg Gottlieb, mit akar tulajdonképen, — kiálték megijedve. — Hát olyan nagy baj az, ha veszek-szenek? Hiszen békében elváltak.

— Ezt így szokták csinálni, kisasszonykám. Nem eshet-nek egymásnak, mint az iskolásfiúk. Hogy is mondta csak Joachim úr? Reinsberg majd elintézi a többit. — Látja, sok szót erre már nem vesztegetnek, hanem kézbe vesznek egy-egy pisztolyt és azt mondják, hogy vagy te, vagy én. Óh, jóságos Isten !

Hirtelen felugrottam, a félelem megborzongatott. Tehát párbaj ! Ez rettenetes volna. Ezer lehetőség villant át az agyamon. — A néni, Charlotte ! — suttogtam.

— Ez nem lehet, Gottlieb, — dadogtam. — Maga téved, ennek nem szabad megtörténni ! — Hallja? Nem szabad megtörténnie ! — Megfogtam az öreg karját és megráztam.

— Adná az Isten, hogy tévedtem, — felelte Gottlieb. — De én tudom, hogy megy ez, amit ezek egymásnak mondtak, azt nem lehet másképp elintézni, pedig ostobaság az egész. Hogy maga mit tehet kisasszonykám? Semmit, biztosítom, hogy semmit. Imádkozzék ma este ezért az öreg asszonyért idebent, hogy az Isten ne vegyen el tőle mindent. Semmi egyébbet nem tehet.

— De mégis, — kérleltem az öreget. — Elmegyek Róbert-hez, megkérem Joachimot, hogy ez ne történjék meg, — kiáltottam kétségbeesve.

— Róbert úr nem tehet semmit, ő a kihivott fél és Joachimhoz — nem, kisasszonykám, az nem fiatal leányoknak való.

— Léna, Léna, hol vagy, — kiáltott e percben Edith néni. — Gyere gyorsan, mutatok valami szépet, olyan szépet még sohasem láttál.

Felém nyujtotta a kezét és magával húzott. Akaratlanul

is követtem és a következő pillanatban betolt abba a szobába, amelyben most Róbert lakott. Ott láttam őket szorosán össze-ölelkezve. Róbertet és Charlotte-ot. A leány arca a férfi keblén pihent és ájtatosan, szerelmesen nézett föl rá.

— Lénácskám, gyere ide és csókolj meg. Te kis ravasz! Már régen észrevettem, hogy kitaláltad a titkunkat. — Ezzel megcsókolta és közben kiszabadult az egyik hajfonata és a férfi vállán maradt.

— Olyan mint egy aranylánc, — mondta Róbert.

— No megállj, — tréfálkozott a leány. — Láncot csinálunk belőle, — azzal Róbert nyakába fonta az aranyos hajfonatot. — Látod, most fogva vagy, csak a halál választhat el bennünket. — Hallod, szegény ember, nincs többé menekülés.

Ránéztem Róbertre és észrevettem, hogy elsápadt és még szorosabban magához ölelte a leányt.

— Senki sem választ el bennünket többé Charlotte, de ma már ne beszéljünk róla. Menjünk anyámhoz.

Charlotte ujjongva fejtette ki magát az ölelésből és leterdelt Edith néni széke előtt; nevetett is, sírt is, közben beszélt a zöld erdőről, abban a magányos vadászlakról, melybe nem-sokára beköltözik. A néni arcán csak boldogság volt. Karjait Charlotte nyaka köré fonta és egyre csak azt hajtogatta: — Ki hitte volna ezt...

Én kimentem a szobából. Nem nézhettem ezt a boldogságot, mely fölött viharfelhők gyülekeztek. Az ágyamra vetettem magam és sírtam és a lázban összeverődtek a fogaim. A tehetetlenségem még fokozta az idegességemet. Ismét kimentem a konyhába, de Gottliebét már nem találtam ott; azután Joachim szobája felé mentem; hogy mit akartam neki mondani, azt nem tudom, de amint a kezemet a kilincsre tettem, a szobában elmozdult egy szék és mindjárt utána egy kutya fájdalomordítása hallatszott és csattogó korbácsütések és Joachim káromkodása.

Megrettenve menekültem vissza és utánam futott a szobából kihajtott kutya, egy pompás barna vizsla. A kutya utánam nyomult a szobába. Leültem az ablak mellé és átöleltem a kutya nyakát. A néni szobájából Charlotte vidám kacagása hallatszott; enyelgés, kedveskedés hangjai hatoltak át hozzám. Ismét énekelte az ismert nótát a vadászról. Végre egyszer keresni kezdtek; Charlotte gyertyával előttem termett és csodálkozva kérdezte, hogy mit csinálók Joachim — Lady-jével.

Megijedtem, de aztán megmondtam, hogy Joachim annyira megverte a kutyát, hogy az hozzám menekült.

A leány arcát futó árnyék sötétítette el. — Oh, milyen, föllázító, — kiáltott és megsimogatta a kutyát. Azután engem magával húzott. A kutyát egyelőre Róbert szobájába zárták, mert féltek, hogy a macskákkal harcba keveredik.

Nagy erőszakkal nyugalmat erőltettem magamra és elhallgattam Charlotte-ot, amint kedves légváraít szötte. Gerhardtnak ma még nem akart szólni a boldogságáról, mert féltette, hogy emiatt nem tud aludni. De holnap, ha a vendégek elmentek, majd elmond neki mindent — és akkor Róbert majd átjössz, Istenem, mit szól majd Ferra, és anyám . . .

Hirtelen elhallgatott. Róbert mellette ült és ajkáról leste a szót; néha-néha megsimogatta kezét, szőke haját, mintha még mindig nem tudná elhinni, hogy ez a szép leány az övé.

Azután kopogtak az ajtón. Egy szolgálja jelentette, hogy Reinsberg főhadnagy úr kíván beszélni Berka főerdész úrral.

No lám ! Gottliebnek igaza volt. Meredten néztem Róbert után, aki határozott léptekkel ment a szobájába. Azt hittem, hogy itt kell őt tartanom. Önkéntelenül utána ugrottam és kinyújtottam feléje a kezemet, de azután ismét visszaroskadtam a helyemre.

— Gyerek, te beteg vagy, — kiáltott Charlotte. — Gyere ide ! Milyen forró a kezed ! — Edith néni rámparancsolt, hogy azonnal feküdjem az ágyba.

Mindenféle tréfálgozás közben levetkőztettek és ágyba fektettek ; azután Charlotte leült az ágyam szélére és egy altató dalt énekelt.

Én kezemet égő homlokomra szorítottam és azon töprengtem, hogy a férfiak mit határoztak el.

* * *

Ezen az éjszakán nem tudtam aludni ; a folyosón is sokáig nyugtalanzkodtak. Egyszer Joachim hangját hallottam, amint reggel hat órára két kocsit rendelt a parkbejárat elé.

Hat órakor ! Hogy az első hajtást nyolc órára tervezték, azt tudtam ; tehát mégis végrehajtják borzalmas tervüket, amely ezt a házat gyászba borítja majd ?

Az ágyamban ültem és gondolkoztam. Halálos csend borult az egész házra. Edith néni mélyen aludt és sejtelve sem volt a feje fölött függő veszedelemről. Azon gondolkoztam, hogy helyes volt-e Róberttől, hogy Charlotte-ot éppen most

kötötte magához, mielőtt még eldőlne a kockázatos vállalkozása. Vagy talán még egyszer igazán boldog akart lenni, mielőtt ...

És odaát a villában nyugodtan alszik Charlotte. Képzletben mosolyogni láttam álmában. Vagy talán ő sem alszik és azon gondolkozik, hogy anyja mit szól a választásához? Milyen fölfordulás lesz itt holnap ilyenkor!

Ebben a percben belevillant a fejembe, hogy mit kellene tennem. Hogy ez előbb nem jutott eszembe! Természetes, hogy Gerhardthoz fogok menni. Hirtelen fölkeltem az ágyból és megnéztem a néni éjjeli szekrényén, hogy hány óra van.

Tíz perc híján fél hat volt. Visszamentem a szobámba és egymásután felöltözködtem. Egy meleg kendőt borítottam magamra és elindultam. Még mindenütt hangtalan csend. Sietve mentem át a nedves avaron. Gerhardt szobája előtt egy szolga ruhát tisztogatott.

— Lehet már Dempfhoff urral beszélni?

— Nem, — felelte a szolga. — Az ur alszik még.

— Sokáig fog még aludni? Nagyon sürgős beszélni valóm van vele.

— Azt hiszem, hogy a nagyságos úr nem érezte jól magát,

— válaszolta a szolga és csodálkozva nézett rám.

— Ezti gazán sajnálom, de mégis csak keltse fel a gazdáját.

Zavartan vakargatta a füle tövét és valamit Annáról motyogott.

— Az Isten áldja meg, költse fel hát a gazdáját, — szoltam rá ismét. De a szolga eltűnt és a következő pillanatban Anna állt előttem. Ferra szobájából jött elő és csodálkozva nézett rám.

— Mit parancsol a kisasszony? — kérdezte.

— Sürgősen kell az unokabátyámmal beszélnem, kérem keltse fel maga.

A szobalány vállat vont és a tiszta kis főkötőjét megigazítva, így felelt:

— Nagyon sajnálom, de én csak nem kelthetem föl a nagyságos urat, ez nem az én dolgom.

— De hát akkor mondja meg a szolgának, — kiáltottam a türelmetlenségtől reszketve. — Hiszen hallja, hogy fontos dologról van szó, különben nem jöttem volna el ilyen korán hajnalban.

— Én nem parancsolhatok Józsefnek, — válaszolt és a következő percben eltűnt a szobában.

— József, — szoltam halkan, de József már ismét a gaz-

dája kabátját kefélté. Erre hirtelen fejembe szállt a vér és a következő pillanatban előtte állottam.

— Azonnal fel fogja kelteni a gazdáját, rögtön induljon,
— kiáltottam rá kemény, parancsoló hangon és a lábammal is toppantottam hozzá. — A szolga riadtan nézett rám.

— Jól látok? Húgocskám maga az? — hallatszott mögöttem Gerhardt hangja.

Megfordultam; még tombolt bennem a harag a szolgálatszemet impertinenciája miatt és emlékszem, ökölbe szorult kezekkel álltam a szolga előtt.

Nyilván már régebben ébren volt, mert a szokott szürke ruhája volt rajta és a magasszárú csizmák, melyben a mezőre szokott kilovagolni; egy nyitott levél volt a kezében.

— Beszélnem kell magával, de rögtön, amíg nem késő, — dadogtam és elfogadtam a felém nyújtott karját.

Bevezetett a szobájába.

— Most legelőször igyék egy csésze teát, — szólt és felém nyújtotta az illatos, párolgó italt.

— Köszönöm, majd később. — Most nincs ráérő időnk, Róbert és Joachim . . . hirtelen félbeszakítottam a mondókámat, mert láttam, hogy az első szavaknál halotti sápadtság borította el az arcát.

— Mi van velök, Léna? Beszéljen nyugodtan, mi történt Róberttel és Joachimmal? — kérdé tompán.

— Összevesztek és Joachim provokálta!

— Kit?

— Róbertet.

Mereven állott előttem és úgy tekintett rám, mintha nem hinné el azt, amit mondtam.

— Hat órákor, most fognak kikocsizni — és a kandalló párkányán lévő órára mutattam.

— De kérem Léna, honnét tudja?

Hirtelen elmeséltem, hogy Gottlieb-nál a konyhában voltam és ott hallottam az összetűzést, a kihívást és hogy Reinsberg főhadnagy tényleg föl is kereste Róbertet.

Gerhardt ezalatt fölvette a kabátját, a kalapja után nyúlt, aztán keresve ment a szobában körül, aztán egy ismeretes szürke sált csavart a nyaka köré.

— Jőjjön Léna, majd én beszélek Joachimmal.

Siető léptekkel haladtunk a park tekervényes utain, Gerhardt többször türelmetlenül nézte az óráját és arca mindjobban elsötétült. Mikor végre megérkeztünk a régi kolostorhoz, hatot, ütött az óra. Egy pillanatig egymás szemébe néztünk.

— Elkéstünk, — suttogtam és a félelem összeszorította a torkomat. — Óh, Gerhardt, elkéstünk.

— Ne féljen Léna, menjen fel a szobájába, hiszen beteg lesz az izgalomtól. Menjen csak, én utána megyek, amint módomban lesz magát megnyugtatni.

— Az öcsém a szobájában van? — kérdezte azután az éppen arra haladó szolgától.

— Ott van, nagyságos uram.

Gerhardt fölsietett a lépcsőn és benyitott Joachim szobájába; de abban a percben vissza is fordult és még hallottam, amint a lovát parancsolta. Utána szaladtam, de a kapubejáratnál eltűnt. A gondolataim megelőzték őt. Vajjon jókor érkezik-e? Bizonyos, hogy elkésik. Isten tudja, azok már hol járnak. Gottlieb jött fel a lépcsőn.

— Kisasszony, ön jót akart, de . . .

— Miért nem folytatja?

— Ha tegnap este ment volna Gerhardt urhoz . . .

Hallgattam. Félelmemben nem jutott előbb eszembe.

— Miért nem ment maga az unokabátyámhoz, Gottlieb?

— Én? Látszik, hogy a kisasszony nem tudja, hogy miről van szó. Ha két ilyen úr meg akar verekedni, akkor senki fia abba be nem avatkozhatik, legkevésbé ilyen félig kiszolgált cseléd. Jogcímet erre az sem ad, hogy ezeket az urakat ő tanította járni. Nem, nem kisasszonykám, ha biztosan tudnám, hogy nagy szerencsétlenség történik is, még akkor sem avatkozhatnám bele. Nem is tenném. Az más, ha ilyen kisasszony félelmében kibeszél egyet-mást, amit nem tilthatnak meg neki. Ha a kisasszony tegnap este szólt volna Gerhardt úrnak, akkor az talán tudott volna valamit tenni. De így! Azok már hat óra előtt árkon-bokron túl voltak és most valószínűleg a malomvölgy egy csendes tisztásán szemben állnak már egymással. Isten adja, hogy jól végződjék.

Szomoruan ingatta fejét és a levegőbe bámult. Én a hidegtől, a nedvességtől és a félelemtől reszketve álltam mellette.

— Itt jön az úr vissza, — szólt aztán az öreg. Gerhardt fölment a lépcsőn.

— Nem megyek utánok. Föltéve, hogy megtalálom őket, segíteni akkor sem tudnék rajtok. A régi, átkozott gyűlölködés, — dörmögte magában és ebben a percben nagyon törődöttnek és nyomorultnak látszott.

Akaratlanul a karjára tettem a kezemet; valami vigasztalót szerettem volna neki mondani, de egy szónak nem voltam úra.

— Milyen sápadt maga, szegény húgoस्कám! — Lehajolt hozzám. — Jőjjön Léna, menjen a szobájába.

— Nem, nem, — tiltakoztam. Az izgatottság megöl.

— De mit akar tenni a döntésig? — Azután kézenfogott, mint egy gyereket.

— Gottlieb, a hintók nyolc órakor álljanak készen az uraságok rendelkezésére, mintha semmi sem történt volna. Ha engem keresnek, mondd, hogy előre mentem. Azután hozzám fordult.

— Mégis csak a legjobb lesz, ha a szobájába megy és lefekszik. Edith néni nyugtalankodnék, ha fölkelne és magát nem találná a szobájában. Nagyon kérem, hogy fogadjon szót.

Szótfogadtam és ő mozdulatlanul megállt, amíg a szobám ajtaját elértem. De engem a félelem majd megölt a homályos szobában, minden függöny mögött rémeket láttam.

Ruhástól az ágyra feküdtem. Most már nem tudom, meddig feküdtem ott. Külsőleg nyugodtan, de minden érzéskemmel kifelé figyelve.

A folyosó mezelevenedik. Az urak a vadászatra indultak lármásan és jókedvűen. Azután ismét csend. Edith néni fölébredt. Hirtelen a paplan alá bujtam, hisz nem volt szabad meglátnia, hogy ruhástól feküdtem le. De nem jött be hozzám. A macskáival beszélgetett és Jettével zsörtölődött, hogy az későn kelt föl. Kérdezte a fiát és azt, hogy ez kapott-e kávét?

Fölkeltem, hogy a nedves ruháimat levessem és pongyolát vegyek magamra, mintha most keltem volna föl. De ekkor hirtelen lármát hallok a folyosón. Kiáltozást, siető léptek kopogását. — Szerencsétlenség történt a vadászaton, — ezt kiáltotta valaki éppen az ajtóm előtt. A szívverésem megállt. Tehát megtörtént, a rettenetes, amitől féltem!

Edith néni már az első zajnál a folyosón volt. Lent a folyosó végén egy csomó ijedtképű ember állt.

— A hajtásnál történt! A fegyver magától elsült. Meghalt már? Nem, még él. Ezek a hangok süvítettek el a fülem mellett.

Most már nem emlékszem pontosan arra, ami történt. Csak azt tudom, hogy ott voltam abban a szobában, melyből egyszer Gerhardt feddő szavait hallottam, hogy ott néhány úr halkan beszélgetett és hogy Edith néni halkan ide-oda járt, olyan önuralommal, ami az úri asszonyokat ilyen rendkívüli esetekben annyira jellemzi. Hogy ki körül szorongodott, azt nem láttam, mert az ágy bársonyfüggönye félig le volt húzva.

Nem mertem sem tovább menni, sem kérdezősködni,

pedig nagyon szerettem volna tudni, hogy kettőjük közül melyik fekszik ott. E percben hirtelen kinyílt az ajtó és Ferra rontott be a szobába. — Joachim ! Meghalt ? Mondjátok hát ! Most az egyetlen ember is meghalt, aki még szeretett ezen a világon ! — kiáltotta s a földre vetette magát, mikor Gerhardt eléje lépett és kíméletet kért a súlyosan sebesült számára.

— Szedd össze magad Ferra, — figyelmeztette a szép asszonyt Gerhardt és iparkodott őt fölemelni. — Hiszen itt vagyok én, nem szeretlek éppen úgy ? Ne zavard őt, talán ez az utolsó órája.

— Te ? — szólt fölegyenesedve és megrázta a fejét. — Te ? Egy percre sem voltál számomra az, ami Joachim ; nem is lehetsz soha, sohasem értettük meg egymást ! És kezével arcát eltakarva zokogásba tört ki.

Gerhardt felelni akart, meg akarta nővérét nyugtatni, de e percben visszalépett és én is ijedten huzódtam a függönyök mögé, Dempfhoffné lépett be. Merev arca halálosan sápadt volt.

Ugyanabban a pillanatban Edith néni jött elő a függönyök mögül, kezében pólyák és kötözőszerek voltak. Mindketten hirtelen megálltak. A szobában halálos csend volt, még Ferra zokogása is elnémult. Mindenki a gyűlölködő sógornőket nézte.

— Szegény Teréz ! — Edith néni kinyújtott karra ment eléje, hangjában részvét és melegség volt.

Dempfhoffné felelet nélkül elment mellette és a függönyök mögé lépett ; az ágyon fekvő viaszsárga alakra mutatva hangosan, olyan hangosan, hogy a haldokló fájdalmasan összererezte, így szólt :

— Azt hiszed, hogy néhány könnyel és sima szóval ezt jóvá lehet tenni ?

Edith néni megriadva nézett a haragos asszonyra.

— Azt mondom, ne nyulj a gyermekemhez. Gyűlöllek. Mindent elvettél tőlem az életben, amihez ragaszkodtam. Mindent ! És a fiad, akit úgy szerettem, mint a magamét, megölte az én fiamat.

— Róbert tette ? — kiáltott föl Edith néni. Róbert ? Gerhardt beszélj hát, azt hiszem, ez csak álom. Teréz, szegény Teréz, alig tudom elhinni. Edith néni térdre rogyott és a sógornője ruháját fogta. — Teréz, soha az életben nem akartalak bántani. Soha.

Szivettépősen hangzott a szegény asszony panaszkodása.

— Nézd Teréz, — folytatta sebesen, — te nem is tudod,

hogy Róbert mennyire szeretett téged. Ugy szeretett, mint a saját édesanyját. Igen, mint a saját anyját. Hányszor voltam féltékeny, mikor Róbert hozzád fordult. Hagyd abba most már az évek óta tartó gyűlölködést, lásd a hajam megfehérrült, amióta láttuk egymást, kemény, kiméletlen idők multak el azóta, ne folytassuk tovább. Nyujtsd ide a kezedet Teréz; nem Róbert volt, biztosan nem ő tette, hogy is gondolhattál ilyet?

— Anyám, kiméld őt, — szólt Gerhardt halkán. Megölöd őt az ilyen kiméletlen szavakkal.

Nem birtam ki tovább; kirohantam a szobából. Mintha kergetnének, úgy futottam végig a folyosón és benyitottam a szobámba. Ott a szoba közepén állt Charlotte és előtte, arcát tenyerébe rejtve, térdelt Róbert.

Világos, napfényes volt a szoba; a felhők oszladozni kezdtek és aranyos napsugár ragyogta be a színesedő őszi erdőt. De itt a kolostorban rémesen besötétedett.

— Hozzám ne érj! — kiáltott Charlotte és visszalépett, mikor Róbert feléje nyujtotta kezét. — Menj, nem akarlak látni, nem szabad, hogy lássalak.

Róbert támolmogva ment az ajtóig. Onnét mégegyszer szomorúan visszanezett.

— Menj! — ismételte Charlotte.

Az ajtó dördülve becsapódott és Charlotte ájultan összeesett.

A következő pillanathan mellette voltam.

— Charlotte, mit tettél? — kiáltottam sírva és átöleltem őt. — Hívd vissza! Ne engedd így elmenni, vagy legalább szólj hozzá egy jó szót.

De Charlotte hevesen visszalökött.

— Joachim meg fog halni és én a nővére vagyok.

Este ijedelmes, komor lett a kolostor. — Joachim meghalt.

Egy kocsi gördült ki a leboruló éjszakában, a kolostorban egy ablak csörrent és egy szőke leányfej kémlelt ki az erdő felé a távozó kocsi után.

* * *

A temetés elmúlt. A ravatal körül fölállított virágok erős szaga a nyitott ablakokon elillant. Egyik kocsi a másik után hagyta el a kastélyt. Nagyobbreszt birtokos szomszédok voltak a vendégek.

Edith néni az íróasztala előtt ült könnytelen szemekkel,

mereven, mint a szerencsétlenség napján; Charlotte azóta nem volt itt. Gerhardt többször itt járt és kedves hangon vigasztalta a nénit, de ez nem felelt soha. Étél-italhoz nem nyult; nyomorúságos idők voltak.

Tudtam, hogy a temetési szertartáson a hölgyek mind itt voltak, de én nyugodtan Edith néni mellett maradtam. De most már nagyon vágyódtam Charlotte után. Miután hasztalan iparkodtam nénémnek legalább egy tekintetét elfogni, kilopózkodtam a szobából, hogy Charlotteval válthassak néhány szót. Azt sem láttam az emlékezetes este óta.

Mikor a folyosón végigmentem, hogy a régi kolostorhoz érjek, Ferra éppen jött fel a lépcsőn a fiával. Fekete gyapjuruha volt rajta és pompás szőke haját egy drága csipkekendő takarta. A kis fiú egy csokor rózsát vitt.

Megszólintottam és Charlotte-ot kérdeztem tőle. Rám nézett és ekkor láttam, hogy ezen az arcon a könnyeknek nyoma sincs. Teljesen megvigasztaltnak látszott.

— Charlotte a könyvtárszobában van, vagy a fehérteremben. Nagyon célszerű volna, ha egy kicsit összeszedné magát; nem lehet vele egy okos szót váltani, még a sírboltba sem akar eljönni. Talán maga jobban tud vele beszélni. Gyere kicsikém, — szól azután a fiához, — vizünk virágot Joachim bácsinak.

Benyitottam abba a szobába, ahol Joachim meghalt. Csak most vettem jól szemügyre a berendezést. Hatalmas, tágas szoba volt, melyet egy zöld bársonyfűggöny választott kétfelé, az elülső része könyvtárnak volt berendezve. Tölgyfa polcokon sok kötet könyv sorakozott egymás mellé. Az ablak-melletti rész úri szobának volt hagyva. Berendezése a múlt század eleji izlésre mutatott. Az íróasztal fölött Dempfhoffné arcképe függött. Gyönyörű fiatalságában ábrázolta az aszszonyt, de a szeme hideg, szája keményen csukott, mint most is.

Körülnéztem, de Charlotte-ot nem találtam. A nyitott szárnyas ajtón beléptem a szomszéd szobába, ahol a ravatal állott. Még mindig virágok heverték a földön és a nagy csillár gyertyái égtek és a mennyezeten lévő faragott nimfákat és vizitündéreket világították meg. Az ablak előtt egy gyászruhás női alak állt. Charlotte volt.

Csendesen odamentem hozzá és megöleltem. Charlotte rám nézett, szinte megijedtem tőle. Mi lett ebből a viruló leányból három nap alatt! Arca sárga, szemében semmi fény. Letült egy párnázott padra, maga mellé huzott és kezemet a kezében tartotta.

— Anyám és Gerhardt a szomszéd szobában vannak. Rendezik Joachim ügyeit, egy egész csomó sürgős levél érkezett. Rettenetes, hogy a túlélőknek kell ezeket a dolgokat elintézni...

Elhallgatott, mintha már is többet mondott volna a kelleténél.

— Át kellene menned a villába, anyám, — szólalt meg Gerhardt. — Nem neked való azokat az iratokat átnézni, bizd én rám.

— Nem, — felelte az asszony röviden, — látni akarom, mennyire jutott...

— Anyám! — és olyan lágyan csengett a hangja, — ezt mind megbocsátottuk és elfelejtettük, most csak a jótulajdonosságaira gondoljunk, napsugaras lényére és arra a szeretetre, amellyel anyján csüngött.

— Nem akarom, hogy gondjaid legyenek miatta. Amit a könnyelműsége még meghagyott nekem, az mind rendelkezésedre áll. Add ide a leveleket.

— Köszönöm, — felelte Gerhardt, — de a jövedelmednek nagy részét elemésztenék ezek a levelek. Nagyobb összegekről van szó, mint sejted.

Az ezután következő néhány percen belül csend volt, csak a papírok zörgése szakította azt meg. Azután hirtelen fölhangzott: — Mi ez? — És rögtön utána parancsoló hangon: — Add vissza ezt a levelet, tisztán akarok látni. Váltó, hamisított?... Ez utóbbi szavaknál megcsuklott a hangja.

Hosszú, néma szünet következett.

— Tud erről valaki? — kérdezte Dempfhoftné tompán.

— Senki, anyám. Mindjárt aznap, mikor a névtelen levél ideérkezett, elővettem Joachimot és... de hagyjuk ezt anyám, a váltók immár az én kezemben vannak.

— Tudod-e Gerhardt, — kiáltott éles, metsző hangon, — hogy hálát kell Istennek adnom, hogy elvette őt? Hogy még soha anya olyan szerencsétlen nem volt, mint én? Jóságos Isten, köszönöm, hogy ezt a szégyent nem vitték ki a nyilvánosság elé. Ez az én fiam, akit szerettem, dédelgettem, s majd megőrültem a fájdalomtól, mikor... — a vége zokogásba fult.

— Fiatal volt még, anyám és a szerencsétlenség üldözte, hisz olyan könnyen elbukik az ember...

— Soha, sohasem szabad annak megtörténnie; hogy egy ember a szülei becsületes nevét hemocskolja. Elfajzott gyerek volt, az első annyi sok között.

Oh, ha tudnád Gerhardt, hogy évek óta mit szenvedtem. Hogy mennyi álmatlan éjszakán tűnődtem azon, hogy az adósságait hogyan fizessem. Azt hiszed, hogy szekrényemben van még egyetlen drágakő? — Hangosan nevetett. — Semmim sincs már. És mégis . . . mégis . . . Hogyan tűztek ezek össze? — kérdezte egy kis idő múlva.

Gerhardt egy pillanatilag hallgatott.

— Joachim Róbertet vádolta a névtelen levél megírásával. Róbert ezt a durva vádat visszautasította és végül becsületszavára mondta, hogy nem tud a dologról semmit. Erre Joachim vállat vont. A többi már jött magától. Róbert nyomorult fickónak nevezte.

— És Joachim hívta ki őt?

— Igen! Mikor Róbert kissé meghiggadt, teljesen szokása és elvei ellenére megpróbálta a dolgot békés utra terelni, de hasztalan. Én csak későn értesültem a dologról, különben minden rendelkezésemre álló erővel törekedtem volna ezt a párbajt megakadályozni. A helyszínen Róbert és a segédek ismét mindent elkövettek, hogy a dolgot elsimítsák, de Joachim ennek a törekvésnek olyan durván vette elejét, hogy további békítési kísérletekről szó sem lehetett.

Az első golyóváltásnál Róbert karját horzsolta a golyó, miután ő szándékosan ellenfele feje fölé lőtt. A második golyóváltásnál Joachim felbőszülve az ellenfél kiméletes magatartásától, a vezényszó bevárása nélkül lőtt és nem talált. Róbert nyugodtan fölemelte pisztolyát és hogy veszedelmes ellenfelét lefegyverezze, annak a karjára célzott. Joachim a lövés pillanatában egy oldalmozdulatot tett, minek következtetésében halálosan találva összerogyott.

— Isten jókor vette el, — szólt az asszony hidegen. — Most csak azt akarom tudni, hogy mennyit kell fizetnem. Ezután majd összebb huzom a háztartást. Estig elvárom a jelentésedet.

Hirtelen megjelent az ajtóban büszkén, hidegen. Minket nem látott meg, szeme arra a helyre volt szegezve, ahol a koporsó állt. Késérü mosoly volt a száján. Egyik gyertyát a másik után oltotta el. — Babérok! — mondta gúnyosan, — minden hazugság az életben, minden . . .

Félénken húzódtunk a függöny mögé. Charlotte némán nézte, hogy anyja mit csinál. Egy széken volt a meghalt sisakja és kardja, az asszony szomorúan nézte ezeket a jelvényeket, melyek a fiatal tiszt koporsóját díszítették, azután lerogyott eléjük és arcát a hideg acélsisakhoz szorította, s

keserves sírásba tört ki. Számára kétszeresen halt meg a fia.

Charlotte lassan kihuzott a szobából. — Anyámnak nem szabad tudnia, hogy te láttad őt.

— Nem jössz Edith nénihez?

— Amint elég erősnek érzem magam, most azonban bocsáss el.

— Nem akarsz a kolostor kertjébe jönni? — kérdeztem újra.

Erre megbiccentette a fejét és csendesen végigmentünk a visszhangos folyosón.

A kert már nagyon szomoru volt, a lombjavesztett fák hirdették az őszt. A kert falán túl egy fiatal gyerekhang valami szentimentális nótát dalolt a távollévő kedveséről.

Charlotte arcán könnyek peregetek végig. — Jőjj, — így szólt hirtelen, — menjünk Edith nénihez.

* * *

Hetek multak el és a november hatalmas hóviharokkal köszöntött be. A lombjavesztett fák közül kifehéretett a villa, s mögötte egy változatlan szürke háttér, a hegyek; az ember azt hinné, hogy a szürke ház mögött viharfelhők tornyosulnak.

A régi kolostorban szomoru világ volt. Edith néni fájdalmában szinte megdermedt és nem fogott rajta semmiféle hizelgés és kedveskedés; néha hozzásimultam, mint a macska, akkor, mikor a legszerencsétlenebbnek hitte magát, de mostában még ember sem tudott a szívéhez hozzáférközni. Nagynéha futólag végigsimította a fejemet. Most már néha elővette ugyan a kötését, de nem látogatta a betegeit és senkit sem tűrt maga körül, úgy hogy most már én jártam a faluba helyette. Gottlieb hűségesen kísért és megvédett az emberek arcátlanságától, mert még nem tanultam meg elbirálni, hogy hol és mennyire kell az embereken segíteni.

Még a templomba sem járt el.

Gottliebtől tudtam meg, hogy Róbertet szabadságvesztéssel büntették; egy félévi várfogságot kellett elszenvednie a párbajért.

Kérdeztem, hogy Edith néni és Charlotte tudnak-e a dologról.

— A nagyságos asszony bizonyára tud róla és Charlotte kisasszony is valószínűleg tudja, csak nem beszélnek róla.

Szegény Charlotte. Naponta egy meghatározott órában eljött és a néni lábai elé kuporodott, sok mindenféle közönyös dologról beszélgetett, bár halvány ajkain megláttam az elhallgatott panaszokat.

Gerhardt szomorúnak látszott e változások miatt. Minden felesleges idejét hűgának szentelte. Sokszor eljött könnyű kocsiján értünk és elvitt bennünket kocsizni. Ilyenkor figyelmesen elkerülte azt az utat, mely Fölkerodeba vezetett. Bár nem tudta biztosan, mégis sejtette, hogy huga inkább az elvesztett boldogságát gyászolja, mint a bátyját. És megható volt nézni a nagy, hatalmas embert, amint azt a fiatal leányt és az öregedő asszonyt dédelgette.

Egy napon megköszönte nekem a Charlotte iránt érzett barátságomat. Észrevette, hogy sokat foglalkozom a hűgával és a nagynénjével és iparkodom azoknak szomorú gondolatait elűzni.

Ferra is eljött egyszer »szerencsétlen« nagynénjéhez, hogy néhány résztvevő szót mondjon neki. Ujabban mintha kicserélték volna. Azelőtt folyton panaszkodott, hogy aggodalmi vannak a fia jövőjét illetőleg, nem tudja magát elhatározni, hogy milyen pályára adja, most ezt a kérdést úgylátszik elintézte magában, mert egész lelkesülten beszélt arról, hogy a kicsi mennyire szereti a lovakat és a teheneket, következésképpen nem lehet belőle más, mint gazda, még pedig olyan szakértő, ügyes gazda, mint Gerhardt. Ennek kifejezést is adott néhányszor és ezzel mindig egy finom mosolyt csalt Gerhardt arcára.

Egy havas novemberi napon jött át Ferra a kolostorba. Gerhardt a nagynénjét iparkodott megnyerni a karácsonyi ünnepség rendezésére. De Edith néni röviden elutasította.

— Nem segíthetek Gerhardt, nem akarok tüzeket látni és örömeket. Léna majd segít. Én éppen két széket toltam össze és annak támláira kifeszítettem a legombolyítandó pamutot. Persze gyerek módjára egyre körbe kellett járni.

— Segítek magának hugom, — szólta Gerhardt és a következő percben már a kezein volt a pamutköteg. Így természetesen gyorsabban ment az ügy, de Gerhardt ügyetlen volt és néhány fonalat leejtett.

— No, most csak legyen türelmes, — szólta és a pamut fölé hajoltam. Vagy százszor keresztül kellett bujtatni a gombolyagot és még mindig akadozott a fonál.

— Az eperfalevélből selyemruha lesz idővel, ha az ember

türelemmel kívárja, — tréfálkozott Gerhardt és rám nézett, úgy hogy ingerült lettem.

Éreztem, hogy a vér a fejembe szállt.

— A türelem nemes palánta, csak hogy nem terem meg minden földben, — mondta a dajkám.

— Akkor tenyésztetni kell, — felelte Gerhardt rendületlen nyugalommal. — Csak ne olyan hevesen, mert különben elszakad a szál.

Egy kissé megszeccsenülten hajoltam a pamut fölé és így nem hallottam, hogy Ferra belépett; csak akkor vettem észre, mikor közvetlenül Gerhardt előtt állt és meglepetten nézte ezt a jelenetet.

— Hisz ez bájos, — szólt, — egy idyll; anyánk odaát ül és vár, hogy a jogtanácsosnak írj egy levelet és te itt ülsz és . . .

— És már megírtam azt a levelet, — fejezte be a megkezdett mondatot Gerhardt, — és anyánk már postára is adta.

Ferra hosszusan hátat fordított és Edith nénihez ment. — Kedves nénim, még a szerencsétlenség óta nem is beszéltem veled, — Ferra egy pillanatra a néni karjára tette hófehér kezét; ez abbahagyta a kötést és kérdően nézett rá.

— Ne emészd magad annyira, hiszen nagy csapás, mi különösen érezzük a súlyát és Róbert . . .

A néni szó nélkül letette a kötését és fölállt.

— Tudom már fiam, hogy mit akarsz mondani, de nem hallgathatlak meg, nem akarok erről beszélni.

És a következő percben már a szobájában volt és előre-tolta a reteszt.

— Uristen, a néni éppen úgy tesz, mintha az ő fia feküdnék odaát, — érzékenykedett Ferra. — Rettenetes most itt Wendhuzenben, senkivel sem lehet egy értelmes szót váltani. Anya egy szót sem szól és még zárkózottabb, mint azelőtt. Ennyire nem szabadna átengedni magukat a fájdalomnak; mintha Joachimmal mindent elvett volna tőlünk az Isten.

Mikor Ferra ezzel az előadással elkészült, én is befejeztem a gombolyítást.

— Gerhardt, jó hogy találkozom veled. Anna azt mondta, hogy te elbocsátottad őt a szolgálatból. Én biztosítottam arról, hogy ez nem igaz, de az a bárgyu személy ott ül a szobájában és sír és viszont biztosít róla, hogy ő egészen jól értette. Micsoda nevetséges félreértés ez?

— Nem félreértés ez, Ferra. Miután te jónak láttad a fiad mellé nevelőnőt fogadni az én megkérdezésem nélkül és miután annak a díjazása és Anna hihetetlenül magas bére együttvéve

igen nagy számot tesz ki, kénytelen voltam az utóbbit elküldeni annnyival is inkább, mert jól tudod, hogy a háztartás költségeit tetemesen le kellett szállítanunk. Ugy melleleg megjegyezve, a nevelőnő tudománya meglehetősen kihasználatlanul fog maradni, mert a fiad még igen kicsi; nem is tudom, miért jutott ilyesmi eszedbe. De ha ez nem volna is, Annának mégis menni kellene, mert csak egész szerény és jómodoru cselédeket tűnök meg magam mellett, a te Annád azonban sem szerénynek, sem jómodorunak nem mondható.

— Gerhardt, — kiáltott Ferra villámló szemekkel — tudod-e, hogy ezt a nőt nem nélkülözhetem. Ő ismeri már az én ideges rohamaimat; egyszerűen nem tudok nélküle meglegni.

— Sajnálom Ferra, de ezen nem lehet változtatni.

— Mit követett el, kivel volt illetlen? Meg fogom szidni.

— Kár volna, úgy sem marad a házban.

— De én meg akarom őt tartani! — kiáltott a szép asszony és toppantott a lábával.

Gerhardt vállat vont és a kalapja után nyúlt.

— Gerhardt! én leírok a nevelőnőnek — könyörgött Ferra és sírva fakadt.

— Nem! Okom van rá, hogy elküldjem. Igazság szerint már négy héttel ezelőtt azonnal el kellett volna mennie, de az akkori zavaros időkben megfeledeztem róla. Tehát ne is szólj erről többé, ez el van intézve.

Ezt csendes hangon, de nagyon határozottan mondta Gerhardt, azután nyájasan odaköszönt hozzánk és elhagyta a szobát.

— Ez felbőszítő! — kiáltott Ferra. Azután elhallgatott, szeme hirtelen megakadt rajtam és egy csodálkozó kiáltás tört ki belőle.

— Őh, de együgyű voltam. — Azután néhányszor föl s alá sétált a szobában és újra megállt előttünk.

— Szegény Gerhardt beteges, nem kellett volna feleselnem vele. Az ember ezt mindig elfelejti, ha olyan erősnek látja. Pedig az orvos éppen tegnap mondta, hogy a tüdeje szánalmas állapotban van. Szegény Gerhardt.

— Ha most hallotta volna ezt a beszédet, talán ingerült lett volna — szólt bele Charlotte. — Ő nyugodt volt az imént, te voltál ingerült.

— Igen, heves voltam. De majd jóvá teszem a hibámat. Az ő kedvéért lemondok a tervezett utazásomról. Joachim

halála nagyon elővette őt, ki tudja, meddig lehetünk még együtt.

— Nos, attól ugyan nyugodtan elmehetnél — felelt Charlotte és magához édesgette a macskákat, egyiket a másik után és leoldotta a nyakukról a piros szalagokat.

Ferra a kandalló mellett álló nagy karosszékekben ült. Hirtelen felém fordult.

— Nem akar egyszer hazautazni?

Megütkezve néztem rá.

— Hisz nekem nincs otthonom — feleltem halkán és a szemem megtelt könnyel. — Tavaly karácsonykor még élt az anyám, de az idén...

— De az öccse, az hogy örülne!

— Az idegeneknél van, különben Gerhardt...

— Hát a gyámja?

— Az legényember. De Gerhardt megigérte, hogy az öcsém eljöhet ide.

— Ugy? Akkor nagyon a kedvében járhatott, kis hízlgő. — Hirtelen áthajolt hozzám és finom fehér kezével megfogta a hajamat. — Ezek a fürtök kétségbeejtően állnak a fején. Azzal boszorkányos gyorsasággal befonta a hajamat és feltűzte. — Ugy ni, így már rendesebb.

Odaszaladtam a tükörhöz és belenéztem.

— Oh, pfuj! — kiáltottam, de azért nem mertem változtatni rajta semmit.

— Miért pfuj? Azt találom, hogy itt keveset törődtek magával. Ez a szoknya is nevetséges. A bokái kilátszanak alóla. Holnap egy fodrot fogok rávarratni.

— Erre nincs semmi szükség, Ferra — szólt bele Charlotte. — Lena új ruháit ilyen rövidre rendeltem. Látod, hogy gondoskodnak róla.

Ferra szinte kővémeredt.

— Kicsoda olyan gavalléros itt?

— Micsoda kérdés ez? Tudod jól, hogy Gerhardt magára vállalta, hogy a testvérekről gondoskodik.

— Tehát azért kell a háztartást összehúzni?

Ferra kíméletlen szavait úgy éreztem, mint a kés szúrásokat. Megmondtam neki, hogy eszem ágában sem volt ide jönni, százszor szívesebben vállaltam volna állást idegeneknél, hogy az öcsém közelében lehessenek. Ha módomban volna, még ma itt hagynám ezt a helyet.

— Nem szabad olyan szenvedélyesnek lennie — folytatta Ferra. — Én is belenyugszom olyan dolgokba, amik

nincsenek kedvemre. Tanácsolom magának, hogy szokják le arról, hogy valamit rossz néven vegyen. Ez a maga helyzetében nem okos dolog.

Ezzel a tükör előtt fejére tette fekete csipkekendőjét és kiment a szobából.

Néhány nappal később egy súlyos csomagot kaptam postán és azontúl minden nap éjfélig dolgoztam. A cserépkályhában vigan pattogott a tűz és jótékony meleget árasztott a szobában. Odakint az utak behavazva, a hegyekről élesen süvített le a jeges északi szél, mely neki feküdt az ablaktábláknak, mintha látni akarta volna, hogy ebben a régi kolostorban mit csinálnak olyan késő éjszaka. Néha megborzadtam, hogy ebben a nagy csendes házban egyedül vagyok ébren. Félénken néztem körül, hogy vajjon nem jön-e be valamelyik ajtón valami kísértetféle és ha egy erdei bagoly rekedt kiáltását hallottam az ablak előtt, ijedten rejtettem fejemet a takarók alá. Néha Joachimra gondoltam és hallani véltem mérges hangját. De azért a következő estén megint csak ott ültem és szorgalmasan öltöttem a tűt és mire a karácsony elérkezett, a csomagok titokzatos ide-oda vándorlása után, Krisztina tizenkét fényes tallért küldött, amelynek akkor úgy megörültem, mint a pénznek azóta sem.

Charlotte naponta eljött és akármilyen csúnya idő volt is, egy óra hosszát sétáltunk. Azután otthon kiszabtuk a ruhákat azokból a szövetekből, melyeket Gerhardt küldött nekünk.

Charlotte némán ült a helyén és ha néha valami útbaigazítást kértem tőle, felriadt és látszott rajta, hogy nem is érti a hozzá intézett kérdést.

Növekvő félelemmel néztem őt. Láttam Gerhardt gondterhes arcát, mikor húga fáradtan a karjára támaszkodott. Arra a kérdésre, hogy beteg-e, mindig egyforma volt a felelet: — Nem, nincs semmi bajom, köszönöm.

Végre Edith néninek is feltűnt, hogy kedvence menynyire megváltozott. Ujra beszélgetni kezdett velünk, sőt újra munkához fogott. Charlotte-val többet foglalkozott és ez felegetett neki, mert örült, hogy az öreg asszony kezd magához térni. Így támogatták egymást és egyik a másik kedvéért magába fojtotta égő fájdalmát. Hiszen beszélniök nem is igen kellett. Mindig egyet gondoltak. Mindkettőjük gondolata elszállt az erdő mélyében fekvő vadásztanyához, onnét mor, sötét várfalakhoz, melyek mögött egy férfi szünet

nélkül fel s alá járkál szűk cellájában és siratja alig elnyert és máris elvesztett boldogságát.

Egy napon ismét csendesen üldögéltünk egymás mellett. Charlotte éppen most jött át, kissé elkésett, mert az anyja utazásából most tért meg. Charlotte arcán két vörös folt égett.

— Gerhardt a karácsonyi ünnepek után azonnal délre utazik, az orvos ragaszkodik hozzá. És nekem vele kell mennem. Istenem, nekem is el kell menni — és sírva borult a néni lábaihoz.

— Csak menj, fiam — biztatta a néni. — Te még fiatal vagy; a te bajodon még segít a világ.

— Nem bírok innét elmenni — kiáltott szenvedélyesen. — Azt hiszed egy percre is elfelejtettem, hogy Róbertet elvesztettem? nem hiszed, hogy az a sok szép, amit meglátnék, kétszeresen figyelmeztetne, hogy számomra nincs több boldogság. Bárcsak már meghaltam volna. Így kelljen élni egyik nap a másik után, anélkül...

Elhallgatott. Ez volt az első szenvedélyes panasz, melyet tőle hallottunk. Az öreg asszony megragadta Charlotte kezét és mérhetetlen keserűség volt az arcán.

— Ha segíthetnék rajtatok, gyermekeim, az életem árán is megtenném; ha még egyszer el kellene mindazt szenvednem, amit elszenvedtem, megtenném a ti boldogságtokért.

— Igazad van, néni, az élet szenvedés, csak hogy ez a szenvedés nem tarthat soká.

A néni gúnyosan nevetett.

— Kicsikém, nem olyan könnyen hal meg az ember. Persze, hogy az volna a legegyszerűbb és a legjobb, de engem nem engedett meghalni. Látod, huszonnégy évvel ezelőtt szívesen meghaltam volna és jött egyik nap a másik után, jött a szenvedés és a bánat, az átszenvedett éjszaka után jött egy új nap egész mostanig — — te még sokára fogsz meghalni, még fiatal vagy nagyon.

Ingerülten, hevesen beszélt; azután Charlotte karjára tette kezét és lágyan ismételte:

— Te még fiatal vagy, Charlotte, én öreg vagyok és elkeseredett. Te még számtalan boldog órát megélhetsz, nem mindenkit üldöz úgy a balsors, mint engem.

— Nem akarok boldogságot! — kiáltott Charlotte hevesen. Hirtelen kiegyenesedett és szeme szokatlan tűzben égett, de azután két kezével eltakarta arcát. — Mit is csinálnék vele egyedül?

Edith néni felugrott a helyéről és átölelte a hugát. Vigasztaló szó nem jött ajkára, nem talált vigasztalást sehol, csak a szája mozgott. Láttam, amint a kezét kinyújtotta a varróasztal felé, ahol a bibliája feküdt. Végtelen jól esett nekem ez a mozdulat, mert tudtam, hogy ama szerencsétlen nap óta bele sem nézett. Ennek az erősen istenfélő asszonynak a ridegsége és zárkózottsága már nagyon rosszul esett. De a következő pillanatban keze ismét lesiklott a kis fekete könyvről, karját hirtelen az ajtó felé nyújtotta, melyben sötéten, kísértetiesen megjelent Dempfhooffné alakja.

Senki sem tudta, hogy mit akar, hogy miért jött. Charlotte maga is, akit a néni hirtelen mozdulata felijesztett, mereven nézte anyja bánattól feldúlt arcát.

Amaz egyenesen Edith néni felé ment és kezét nyújtotta neki.

— Azért jövök, — szólott és leejtette kezét, melyet Edith néni nem fogadott el — hogy a kemény szavaimat, melyet multkor, mikor a te fiad az enyémet agyonlőtte, némiképpen jóvátegyem. Azt hiszem, olyan kegyetlen órában nem lehet a szavak súlyát pontosan megmérni. Most már tudom, hogy a te fiad csak a kényszerűségnek engedve fogadta el a párbajt, hogy távol volt tőle nekem ezzel bánatot szerezni, hogy csak egy szerencsétlen véletlen okozott minden bajt és ezért — itt szünetet tartott és mély lélegzetet vett — és ezért — folytatta — B.-be utaztam és Ő Felségénél ki-
eszközöltem fiad számára a kegyelmet. Róbert útban van Fölkerode felé. Ezzel azt hiszem bebizonyítottam, hogy a tévedésemet be tudom látni és még egyszer kérek, hogy a kemény szavaimat bocsásd meg.

Edith meg sem mozdult.

— Köszönöm, — szólott aztán és hangja csaknem olyan keményen hangzott, mint az imént Terézé. — Megindító, hogy egy anya a fia gyilkosáért könyörög és hogy ide fáradtál, az meg éppen csodával határos.

— Ezt a csodát te nem vártad, úgy-e? — szólott közbe Teréz.

— Nem. Mert huszonhárom esztendő elmúlt anélkül, hogy a küszöbömet átlépted volna és én mind a mai napig sem tudom, hogy mit vétettem ellened, hogy úgy kerültél, mint egy belpoklost. Bocsáss meg, ha önfeláldozásodat nem tudom megköszönni úgy, ahogy illenék, de sehogysem találom meg hozzá a szavakat. A multkor, mikor a kedvenc fiad ott feküdt véresen, kiterítve, ezt a huszonháromévi keserűséget egyszerre elfelejtettem. Akkor a szívem lágy volt és a megértésre

kibékülésre hajlamos. Ez elmúlt. A szívem megkeményedett és ha ma újra el akarnád fordítani itőlem fiam szívét, mint egykor, ma már nem venném észre, a szívem már nem érez.

Edith alakja mintha megnőtt volna. Imponálóan, keményen, vádlóan állt a sógornője előtt.

— Oh, mennyire örülök, hogy eljött az az idő, hogy neked mindezt megmondhatom. Vágyva vágytam erre az időre. Véghetetlenül szerencsétlen voltam és te voltál az oka. Te voltál az, aki a szülői házból elűzött; éjnek idején menekülnöm kellett, mintha becstelen lettem volna; te keserítetted meg az özvegységem éveit, te idegenítettél el a bátyámtól, te, mindig csak te...

— Néni, kedves néni, — kiáltott közbe Charlotte, — anya nem akart rosszat tenni.

Dempfhoffné pillája sem rezdült. Nagy, fehér keze nyugodtan pihent a szék támláján.

— Menj ki, Charlotte, — parancsolta azután, szeme kutatva járt végig a szobán, azután megakadt rajtam.

— Vidd ki őt is magaddal, — szólt keményen és rám mutatott.

Hirtelen fölemelkedtem és félve szaladtam el mellette. Pillantása követett, amíg az ajtót betettük magunk mögött.

A néni hálószobájában voltunk és alig mertünk suttogni. Charlotte szeme ijedten tapadt a magas ajtóra, melyhez ösztönszerűen közelebb lépett. Eleinte nem hallottunk semmit, Edith lány hangja áthallatszott ugyan, de elmosódottan. Nem értettünk semmit belőle. De azután megszólalt Teréz és hideg, kemény hangja tisztán áthallatszott.

— Szerettem őt, hogy mennyire, azt csak én tudom. Fölöttem elnézett, te miattad. Tudod te, mi az a féltékenység? Te nem tudhatod, de én végigkóstoltam minden cseppjét, rosszabb az a tébolynál. Nem tartozom azok közé, akik elfelejtenek egy férfit azért, mert egy másik felajánlja kezét és szerelmét. Amit én megragadtam, azt fogtam erősen. Berka nem vett engem észre, de én szerettem és ez a szerelem egyre nőtt. Ennek dacára eljegyeztem magamat, férjhez is mentem; azt hittem, hogy elég erős vagyok ahhoz, hogy ezt megkockáztassam. Erőt vettem magamon, kezdtem felejtetni, azután megláttam őt veled. A régi szenvedély újra fellángolt és nem tudtam többé tőle szabadulni, még halála után sem. Nem birtam volna elviselni a jelenlétedet, nem tudom, Edith, ki volt a szánnandóbb, te vagy én. Igen, igen, csak fordulj el tőlem, te voltál az erény mintaképe és nem tudod megérteni,

hogy egy asszony a derék, nemesgondolkozású férjét minden gondolatával megcsalta. Magam sem tudom, hogy történt; ki az, aki ilyen fájdalommal sújtja az embert? Küzdöttem magammal, imádkoztam, hogy szabadulhassak ettől a szenvedélytől — hiába! A fiadat magamhoz vettem és olyan szeretettel dédelgettem, amilyenben az enyémekeknek soha sem volt részük.

Odaát a szobában csend lett. Csak a falióra egyforma ketyegése hallatszott ide. Értelmetlenül bámultam Charlotte-ra. Ez az a hideg, szótalán asszony, akinek a szavai mint a perzselő tűz jártak át rajtam?

— Békességet akartam mindenáron, Edith és visszajáról fogtam hozzá. Nem akartalak többé látni, Róbertet sem és hidegen fordultam el minden embertől. Mintaszerű volt a háztartásom, de hiányzott belőle a melegség. Én fáztam legjobban, de fáztak a gyerekek is és az uram is; de semmi kötelességemet el nem mulasztottam és szerettem őket, ezt legjobban azóta veszem észre, amióta Joachimot elvesztettem.

Ismét elhallgatott és Edith szobájából csak csendes sírás hallatszott ki. Edith hangját hallottuk aztán csendesesen, kérően, sokáig. Közbe-közbe Teréz beleszólt, de hangja már bizonytalanabb volt.

— ... mert éppen úgy utáltam őt, mint téged — szólt meg ismét Teréz. — Mielőtt idejött, sohasem panaszkodott rám az uram, talán nem tudta, hogy másképp is lehetne. Azután meglátta a bátyja verőfényes boldogságát.

— Ó, hogy gyűlöltem ezt a szerelmet. Ezek csak egymást látták meg. Azt képzeltem, hogy az uram tekintete gyakrabban kereste fel azt a fiatal, szép asszonyt s azután szemrehányóan nézett rám. Tudtam, hogy összehasonlításokat tesz. A mi házunkban még sohasem volt ilyen verőfény, mint amelyet ezek hoztak ide. És a sejtelmem nem csalt meg. Megtörtént az első összeütközés köztem és az uram között, én a szokottnál is hidegebb és sötétebb voltam és így kétszeresen érezhető volt az a különbség, amely közötttem és ama bájos nő között volt. Az események természetes következtetéseként szemrehányást tett nekem a ridegségemért és barátságatlanságomért és tréfálkozva utalt a követésre méltó példára.

Hogy ez mennyire bántott, azt nem tudom elmondani. A kötelességtudásomat és magamat sértve éreztem és ezt annyival mélyebben, mert tudtam, hogy képtelen vagyok

rajta változtatni. Azután valami határtalan félelem fogott el, hogy még azt is elveszíthetem, ami az életet némileg tűrhetővé tette számomra, az uram becsülését és szeretetét és megtörtént az, amit már te is tudsz...

Charlotte hevesen elhúzott az ajtó közeléből és bevitt az én szobámba. Akkor még nem tudtam, hogy anyámról beszéltek odabent.

Charlotte erőszakkal leültetett egy székre és ott maradt mellettem.

Engem rendkívül érdekelt a most hallott fejezet egy asszony életéből és eltűnődtem rajta, hogy ezek a szenvedések, tévedések, keserőségek mindabból származnak, amit az emberek szerelemnek neveznek.

Itt ült előttem Charlotte; mi lett ebből az életvidám, bájos gyerekből? Nem volna százszor boldogabb, ha Róbertet sohasem látta volna meg? ... és ez a két asszony a szomszéd szobában...

— Charlotte, — szóltam, közelebb lépve hozzá — nem szeretnéd inkább, ha Róbertet sohasem láttad volna meg?

Hirtelen felém fordította lángbaborult arcát.

— Ó, te gyerek, miket kérdezel te! Mit kezdenék, ha nem volna meg ez az emlékem? Akkor sohasem tudtam volna meg, hogy milyen szép lehet az élet!

Elhallgattunk mindaketten. Már erősen alkonyodott, mikor Charlotte bement Edith néni szobájába. Később utána mentem és láttam a néném kisírt arcát, kezében volt a kis biblíája.

— Jól esik néha egy ilyen sírás, Léna, de előveszi a szememet és nem tudok olvasni. Olvasd el helyettem a 77. zsoltárt.

Hangosan olvasni kezdtem.

— Az én számmal az Istenhez kiáltottam, az én számmal az Istenhez kiáltottam és meghallgata engem.

Az én szomorúságomnak napjain az Urat megkeresém, az én kezemet éjjel kiterjesztettem és el nem fáradott; mikor az én lelkem vigasztalást nem akarna bévenni.

Gondolkozni kezdek a régi napokról és az elmúlt időknek esztendeiről.

Hogy szól a 14. vers, Léna?

— Ó Isten, a te utad szentséges, kicsoda olyan nagy, erős Isten, mint az Isten.

Te erős Isten cselekszel csoda dolgokat.

Edith összekulcsolta a kezét.

— Amen.

— Ki hitte volna, hogy még az életben összekerülünk — kezdte újból.

— Hosszú évek után kivilágosodik. És Róbert visszajön. Odamegyek hozzá, mindketten odamegyünk hozzá...

— Charlotte? — kérdém hevesen.

— Nem. Dempfhoff Teréz. Mintha álmodnék. Te vagy a csodatevő Isten.

Hogy azon a délután a sógorasszonyok még mit beszéltek, azt sohasem tudtam meg. Teréz néni egyelőre még nem járt ide és mégis minden más volt. Miben volt a különbség, azt nem lehetett megállapítani. Edith néni újra megtalálta önmagát és szeretettel vigasztalta a szomorú Charlotte-t.

Ferra is csaknem naponta ájtott és segített gyerekeket varrni a közeledő karácsonyra, úgy, hogy Gerhardt is elismerően nyilatkozott erről a szokatlan szorgalomról.

Közben előkészületek történtek Gerhardt elutazásához.

A karácsonyi ünnepek is elmúltak szomorúan, hidegen. Csak a néni szobájában volt egy kis karácsonyfa felállítva. György számára. Gerhardt figyelmessége sok örömet szerzett a kis legénynek, aki vidáman ugrott ki a szánból, amelyet eléje küldtek.

De ez is mihamarabb elmúlt. György ismét hazautazott, boldogan szorongatva zsebében a tandíjat, melyet kézimunkával szereztem neki. És most ismét nem hallom a kedves gyerekhangot és némán, szomorúan üldögélek a nagy kolostorban, aggódva Gerhardt elutazása miatt; féltem, hogy azután minden egy csapásra megváltozik itt.

* * *

Pompás téli nap volt, mikor egyesegyedül üldögéltem a néni szobájában. Edith egy órával ezelőtt szánon elutazott Fülkerodeba. De Teréz nem ment vele, ahogy megtervezték, mert a villába váratlanul vendégek érkeztek. Ezért Charlotte sem jöhetett át.

Éppen azon gondolkoztam, hogy kimegyek sétálni, vagy átmegyek Gottliebhoz, csak egyedül nem akartam lenni, mikor kinyílt az ajtó és belépett rajta Gerhardt.

Hirtelen zavarba jöttem.

— Ugy látszik, már tudja, hogy miről van szó, — szólt félig tréfásan, félig komolyan. — Most legalább szégyelheti magát. Üljön csak ide le, mindjárt elolvasok magának egy le-

velet, melyet most kaptam. Örülök, hogy a levél még itthon talált. Tehát hallgassa.

— »Kedves Gerhardt bátyám! Idezárva visszaküldöm a tandíjat, melyet tőled kaptam. Léna már megfizette, azt hiszem, varrt valamit érte. Köszönöm a jószágodat, de Léna azt mondta, hogy nem szabad mindent tőled kérni, mert úgyis van elég gondod.

Isten veled, kedves bátyám, szeresd továbbra is hálás öcsédet, Györgyöt.«

Gerhardt letette a levelet és különösen nézett rám. Sem harag, sem öröm nem volt a szemében.

— Biz ez bolondság, Léna, — szólt hozzám lágyan, — nem akarom, hogy éjjelente a szemét rontsa ilyen munkákkal. Haragudnék Edith néniére, hogy csak ennyire tudott magára vigyázni, de elnézem ezt a mulasztását, mert tudom, hogy minden gondolata a fiánál van. De mondja Léna, hogy tudjak nyugodtan elutazni, ha magának az a rögeszméje, hogy nekem terhemre van? Vagy hagyjam abba az egész utazást?

— Az Istenért, azt ne tegye, — kiáltottam ijedten.

— Ne tegyem? Hát akkor megígéri nekem, hogy ezt az éjjeli munkát abbahagyja? Megígéri, hogy okos lesz? Igen? No, adjon kezet rá! Ugy! No jól van.

És most egy kérésem van magához. Nem könnyű szívvel megyek el hazulról, különösen Charlotte miatt nem. Ha annak valami baja történne, ha megbetegedne, értesítsen engem azonnal. Hiszen fölirtam magának, hogy mikor hol leszek. Ferrától nem kérhetem ezt, anyámtól sem. Megígéri?

— Szívesen megígérem!

— Lássá, félek, hogy Charlotte ugyan rá adja a fejét a búbánatra. De vigasztal az, hogy még fiatal és legyűri majd a fájdalmát. Az idő majd segít.

Eközben lassan fel s alá sétált a szobában, azután hirtelen megállt előttem.

— Nem beszélt magának Charlotte soha a szerelméről?

— Nem, — feleltem, — de tudok róla.

— Mit tud?

— Láttam.

— Mit látott? — kérde csodálkozva.

— Láttam, mikor egymást eljegyezték.

— Eljegyezték egymást? Hát ennyire jutottak már?

— Igen.

— És mikor volt ez?

— A párбай előtti estén.

Gerhardt szomorúan lehajtotta a fejét.

— Szegény gyermek.

Rövid hallgatás után folytatta :

— A mi családunk asszonyait valami különös balszerencse üldözi. Rég elmúlt időkben szokatlan, regényes részletek maradtak fenn. Még öreganyám mesélt szerencsétlen házasságokról, szöktetésről, kolostorbamenésről, sőt öngyilkosságról is. És így lejjebb, egész Edith néniig és Ferráig, akinek a házassága szintén szerencsétlen volt, mert szerelem nélkül ment férjhez, dacból. Azt, akit szeretett, szeszélyből kikosarazta. És Charlotte a bátyja halálát látja maga között és a között, akit szeret. Bizony Isten, az ember szinte babonás lesz.

— Léna, — fordult ismét felém, — mit csinálna maga, ha az a férfi, akit nagyon szeret, abba a szerencsétlen helyzetbe kerülne, hogy az öccsét agyonlővi . . . De hogy is tudok ilyeneket kérdezni magától? Hisz erre nem is lehet felelni !

— Dehogynem. Nem tudnám ugyan megmondani, hogy mit tennék, mert én . . . de ha Charlotte helyén volnék, elmennék Róberthez és azt mondanám neki : »Te elég szerencsétlen vagy már amúgy is, nem akarom, hogy még szerencsétlenebb légy ; én hozzád tartozom és a világ véleményétől függetlenül, itt maradok nálad.« Ezt teljes meggyőződéssel mondom és nem értem Charlotte-ot, hogy miért nem tette ezt meg.

Gerhardt közvetlenül előttem állt.

— Maga ezt tenné, Léna ?

— Ezt. Mert szánszalmasan ingadozó szerelem lehet az, amely emiatt megszűnik. A napokban a templomban voltam és végignézttem egy esküvőt. Azt fogadták egymásnak, hogy minden bajban és nyomorúságban egymás mellett kitartanak. És ez eljegyzés alkalmával adott komoly ígéret ne érne annyit, mint a templomban tett fogadalom ? Ha Charlotte történetesen már felesége lett volna Róbertnek akkor, mikor ez a szerencsétlenség történt, elválna tőle most ? Nem, úgy-e ? Lássa Gerhardt, én nem tudnám megtenni azt, hogy egyedül hagyom azt az embert, abban a magányos erdőben, minden vigasztaló szó nélkül. Csak meg tudnám ezt valahogy mondani Charlotte-nak, ha . . . — ijedten elhallgattam, mert Gerhardt mögül előtűnt Charlotte halálsápadt arca.

— Charlotte, — kiáltottam ijedten.

— Léna, — szólt hozzám halkán, — elkisérnél engem Fölkerodeba ?

— Te elmennél? — kérdém meglepetve. Gerhardt is megijedt.

Charlotte kiegyenesedett és közelebb lépett bátyjához.

— Lénának igaza van. Hűtlen, kötelességszegő voltam. Abban a szerencsétlen órában, melyben kétségbeesve jött hozzám, elküldtem. Pedig csak néhány órával azelőtt hűséget ígértem neki és azt, hogy soha el nem hagyom. Igaz, hogy megölte a bátyámat. De nem kényszerítették erre? Nem tette önvédelemből? Nem egy előre kiszámíthatatlan véletlen okozta a bátyám halálát? Róbert sokkal közelebb állt hozzám, mint Joachim. Mije voltam én annak? Semmije. Nem jelentettem az ő számára semmit. Ő megölte a boldogságomat bűnös módon. Kockáztatta egy ember életét, mert az övének már nem volt értéke, nem lehetett értéke. Egy húr a szívémben nem mozdul meg érte, minden gondolatom őt vádolja, azzal, hogy ellopta a boldogságomat. Lénának igaza van. Én már régóta ugyanezzel a gondolattal birkózom, de mindig a fülemben cseng az iszonyú szó: ő megölte a bátyádat. Az egész világ ellene szólna, de most érzem, hogy mégsem tehetek másképp, el kell hozzá mennem. Segíts, Gerhardt bátyám.

Könyörögve nyujtotta kezét bátyja felé, de szemében határozottság és egész tartásában megingathatatlan akarat fejeződött ki.

Gerhardt megragadta húga kezét.

— Jól meggondoltad, Charlotte, hogy mit akarsz tenni? Nem egyedül én döntök ebben a kérdésben. Meg akarod szomorítani anyádat, aki — jól tudod — mindig ellenezte ezt a viszonyt. Azt tanácsolom, nyugodjál meg egy kicsit, majd később beszélünk róla.

— Anyára ne hivatkozzál, Gerhardt, anyánk beleegyezésében biztos vagyok. Te nem ismered őt úgy, mint én. De föltéve, hogy ellene volna is, mégsem tehetnék mást, látnom kell Róbertet. Te nem tudod, Gerhardt, hogy mit jelent az, egy alig megszerzett boldogságot elveszíteni.

A nagy, erős ember gyengéden átkarolta a hógát.

— Mikor akarsz menni? — kérde tőle halkan.

— Azonnal, Gerhardt, olyan gyorsan, amint csak lehet. Gerhardt elővette az óráját.

— Most öt óra felé jár az idő, kilencre ott lehetek. De, Charlotte, te betartod az ígéretedet és velem utazol.

— Igen, igen, ahová akarod, csak most hadd menjek Fölkero-deba.

Egy negyedóra múlva a szánban ültünk. Gottlieb ült a

bakon. Gerhardt utasításokat adott a kocsisnak az útirányra vonatkozóan és figyelmeztette az öreget, hogy vigyázzon a leányokra.

Charlotte még egyszer kihajolt a szánból és megcsókolta bátyját.

Azután megindult a szán és vígan csilingelve haladtunk keresztül a falun a csendes országútra.

Néhány apróbb falun keresztül kiértünk az erdőbe.

Az utazás sokáig tartott, a hideg már kezdett a bundánkon keresztül hatolni.

— Mikor érkezünk oda? — kérdeztem Gottlieböt.

— Egy félóra múlva.

Most Charlotte szólalt meg.

— Már a fölkerodei erdőben vagyunk?

— Már régen, kisasszony.

Erre Charlotte kiegyenesedett.

Ebben a percben kanyarodott a szán és két világító ablak tűnt elő az erdő sűrűjéből.

— A vadászház, kisasszony! — jelentette az öreg és megállította a lovakat. — Hajtsak oda, vagy gyalog mennek a kisasszonyok? Azt hiszem, a kutya nagy zajt csapnának.

— Gyalog megyünk, — szólt Charlotte és nyomban ki is szállt a szánból.

— Én majd csendesen utánuk megyek, — szólt az öreg Gottlieb.

Rövid gyaloglás után a vadásztanya elé értünk és lassan fölmentünk a hótakarta lépcsőkön.

Charlotte megfogta a kalapácsot és hatalmasan megzörgette a kaput. Rögtön utána kutyaugatás verte fel a csendet, a kapu kinyílt és egy férfihang hallatszott a küszöbről:

— Charlotte! Charlotte!

Ez a hang belemarkolt a szívembe. Meghatva néztem a hatalmas férfialakot, aki átölelte a leány térdét és elcsukló hangon egyre csak azt mondta: Charlotte! Charlotte!

* * *

Wendhuzen elcsendesedett. Gerhardt és Charlotte elutaztak és Ferra a fiával és a nevelőnővel Berlinbe ment, úgy okoskodva, hogy egy kis színház, néhány hangverseny és társaság egészen jól összefér a gyásszal.

A kolostorban Edith néni és én, a villában Teréz néni voltunk az egyedüli lakók.

Nagyon nehéz napom volt a búcsúzkodás napja. Gerhardt és Charlotte átjöttek a kolostorba. Charlotte folyton csókolt és én folyton sírtam.

— Szorgalmasan fogok írni, Léna — szólt Charlotte — és te mindig felelni fogsz, úgy-e?

Megigértem. A fölkerodei kirándulás óta barátkoztunk csak igazán össze.

— Oh, Léna, nem is tudom neked elmondani, hogy milyen változáson mentem keresztül a kirándulás óta. Megtaláltam a nyugalمامat, mert a kötelességemet teljesítettem.

Gerhardt egészen különösen viselkedett; türelmetlenül járkált fel s alá a szobában, s végre bosszusan Charlottehoz fordult: — No, most elég lesz a csókolózásból, húgom. — Mikor ez csodálkozva ránézett, Gerhardt odajött hozzám, kezét adott és így szólt: — Isten áldja meg, húgom. — De az ajtónál megegyyszer megfordult és előttem megállva így szólt:

— Léna, emlékszik még, hogy mit ígért nekem?

Némán igent intettem; a könnyek elhomályosították a szememet.

— Ne sírjon, Léna, mi az a néhány hónap? Egy-kettőre megint itthon lesz — Charlotte. Manapság már alig van távolság, 48 óra alatt itthon lehetünk, ha akarunk; nem is érdemes érzékeny búcsút venni. Tehát szárítsa fel a könnyeit és nevéssen még egy kicsit.

Megpróbáltam, de ez a kísérlet szánalmas kudarcot vallott.

— De most már mennem kell — szólt Gerhardt és abban a pillanatban lehajolt hozzám és megcsókolta a homlokomat. — Isten áldjon, Léna! — mondta nagyon halkán és hirtelen kiment a szobából.

Zavarodottan néztem utána, de amikor becsukódott az ajtó, a szobámba menekültem és lángoló arcomat a pamlag vánkosába rejtettem. Azt hittem, hogy a világ kifordult a sarkából. Az ezután következő napok örökös álmodozásban teltek el. Boldog idők voltak. Órák hosszat el tudtam üldögelni az ablakmélyedésben és bámulni a park kopasz fáit, vagy a kályha mellett üldögéltem és a néni macskáit tartottam az ölemben.

Edith néni jóságosabb és gyengédebb volt hozzám, mint valaha. Ugy kényeztetett, mint egy hercegnőt.

Még aznap este beszélgettünk Charlotteról és a néni így szólt:

— Látod, fiacskám, így kellett történnie, különben mindaketten tönkre mentek volna; nem hiszed el, hogy Róbert milyen kétségbeejtő kedélyállapotban volt aznap, mikor ti eljöttetek. De most, hála Istennek, ismét örül az életnek.

És boldogságában szorgalmasabban látogatta a betegeit és jót tett mindenkivel, aki hozzá fordult.

Ferra elutazása előtt még eljött Edithez.

Eredetileg úgy tervezte Ferra, hogy Wendhuzenben marad, legalább azt mesélte, hogy Gerhardtnak ezt megígérte.

De most olyan sürgős meghívást kapott egy barátnőjétől, hogy azt visszatartani sértés nélkül nem is lehet. Gerhardtot majd levélben értesíti és reméli, hogy az majd utólagosan beleegyezik.

— Nem is igen tehet mást, minthogy beleegyezik. — mosolygott Edith néni. — Egyébként, azt hiszem, hogy Gerhardt nem is irigyli téled ezt a kis változatosságot, csak arról van szó, hogy anyád ez idő alatt egyedül marad. És mi történik akkor, ha megbetegszik?

— Ugyan kérlek, — felelt Ferra — hogy gondolsz ilyesmire? Anya azzal a vasesztésével! Bizonyos, hogy anyám mindnyájunkat túlél. Még a kis ujjá sem fájt soha.

— Ahogy gondold, — felelt hidegen Edith néni — neked kell tudnod, hogy mi a kötelességed.

— Mindenesetre — felelt Ferra — az a kötelességem, hogy gyermekem kedvéért egészséges maradjak. Joachim esete óta az idegeim teljesen felmondták a szolgálatot. Karácsony előtt lemondtam az utazásról Gerhardt miatt, de most már orvossal kell beszélnem.

— Nem hallgathatom el azt sem, — folytatta a szép asszony — hogy helytelenítem Gerhardt olaszországi utazását. Ha eddig nem volt rá szüksége, eztán sem segít már rajta. Az ember egész nap egyebet sem hall, mint azt, hogy takarékoskodni kell. Ez nálunk a jelige. Kár, hogy nem írták ki a villa homlokzatára. És ennek a takarékoskodáshirdetésnek dacára utazni mennek. Hogy Charlotte miért ment el, azt egyáltalán nem tudom megérteni. Belátom, hogy az utóbbi időben kissé megfogyott, de Istenem! egy kis szerelmi bánat miatt nem hal meg az ember mindjárt. Ez a kis olaszországi kirándulás nekem sem ártott volna meg.

— Igazságtalan vagy, Ferra, — szakította őt félbe a néneje. — Nagyon jól tudod, hogy Joachim halála és annak nyomában járó dolgok mennyire elővették Gerhardtot. Hiszen

éppen te szónokoltál mindig, hogy Gerhardt így beteg, meg amúgy beteg és most, hogy a betegségét gyógyítani akarja, azt egyszerre fölöslegesnek tartod.

Edith néni arca kivörösödött az indulattól.

— És hogy Charlotte szerelmi bánatáról beszéljek, azt te sohasem fogod megítélni tudni, mert hiszen az ilyen felületes jellemű nő azt sem tudja, hogy mi a szerelem.

— De Edith néni, te igazságtalan vagy velem szemben, — szólt Ferra inkább csodálkozva, mint haragosan — hogy az elvesztett boldogság feletti bánatába az ember nem hal bele, arra élő példa vagyok én.

— Ne forgasd a szavaidat, — szólt a néni parancsoló hangon — nem tűröm, hogy Charlotteot a nyelvedre vedd, nekem ő százszorta többet ér, mint te a szánalmas önzéssel. Hogy én keresztül láttam a te durván szótt hálóidon, azt elhíheted nekem; az arcodról látom, hogy tudod miről van szó, tehát fölöslegesnek tartok minden további beszélgetést. Csak még annyit akarok erről mondani, hogy minden fáradságod kárba veszett.

— Nem tudom, hogy mire célozol — felelt Ferra és könnyek csillogtak szemében. — Ti mind olyan hevesek és barátságtalanok vagytok velem; pedig hát én senkit sem bántok. Mondd meg, hogy mi a kifogásod ellenem, hiszen lehet, hogy egy kicsit önző vagyok, Riedingen annyira el-kényeztetett engem.

Edith néni szótlanul nézett rá. Heves ellenvetésekre volt elkészülve és ime, ez a sima nő könnyekkel hozakodik elő és megbánással.

— Lásd néném, nem akarok rosszat mondani azzal, hogy Charlotte nem hal bele a szerelmi bánatába. Ha már ez a szerencsétlen vonzalom a hálójába kerítette őt, örülnie kellene, hogy vége szakadt az ügynek, mert anyám ehhez a házassághoz sohasem adta volna a beleegyezését.

— Oh, Ferra, hogy sajnállak téged — szólt a néni és egy kulcsomagot fölvéve az asztalról, elhagyta a szobát.

Ferra zsebkendőjével eltakarta az arcát és sirásra fakadt.

— Kedves Léna, — szólalt meg rövid idő múlva — maga nem is hiszi, milyen szerencsétlennek érzem magamat. Engem itt senki sem ért meg, idegen vagyok az otthonomban, egy kis megértésre volna szükségem és csak ellenségeskedésre találok mindenütt.

Egy kicsit zavart voltam és nem tudtam mit felelni.

Itt aztán következett a fiatalsága és házassága leírása,

amely végül odalyukadt ki, hogy minden férfi haszontalan, önző és durva. Egyetlenegy kivétel nincs. Csak az a nő lehet boldog, aki soha házasságra nem lép.

E felett aztán a belépő nénivel még összekülönböztek, s aztán illedelmesen kezet csókolt nagynénjének, nekem futólag odaköszönt és mint egy sértett királynő, kiment a szobából.

Ferra már négy hét óta odavolt és a február vége felé járt. Edith néni kétszer volt Fölkerodeban. Róbert egyszer sem járt itt.

Mikor Edith másodszor akart a fiához utazni és Gerhardt kocsija a kapu előtt megállott, a kocsiban benn ült már Teréz néni és kezét nyujtotta sógornőjének, hogy segítsen neki a beszállásnál. Edith ijedten nézte Dempfhoffnét, aki az utóbbi időben rohamosan kezdett öregedni.

— Veled megyek Edith, — szólt nyugodtan, — vagy talán zavarlak?

Edith néni nem felelt, csak mereven nézett sógornőjére, aki ijesztő módon betegesnek látszott.

— Teréz, te beteg vagy, nem akarsz inkább itthon maradni?

— Nem, — felelt Teréz néni röviden, — éppen azért akarok menni, ki tudja különben oda jutok-e még. Igazad van, beteg vagyok, de már régóta, nagyon régóta.

A meleg takarókat a két öreg asszony köré csavartam és üdvözöltem a nénémet. Most sem köszönt vissza, de mintha tekintete kevésbé lett volna ellenséges.

A kocsi elindult és Edith néni az úthajlásnál még egyszer visszafordult és búcsut intett.

Mikor aztán este megjött, megölelt és sokszor megcsókolt és átadta Róbert üdvözetét és azt az üzenetét, hogy a бүк-fák virágoznak és hogy nemsokára jön a tavasz.

A tavasz! Charlotte megírta, hogy ott már tavasz van, olyan csodálatos, amilyenről otthon fogalmuk sincs az embereknek és ennek dacára vágyódik haza, mert az olaszországi tavasz minden színompájával mégsem ér fel a hazai бүк-fák kösőkkel.

Hiszen tudtam, hogy minden gondolata itthon van — az erdőben.

Szorgalmasan írt, mint ahogy megigérte, Gerhardtól is volt a levélben mindig üdvözet, de Gerhardt maga nem írt egy sort sem, amin eléggé bosszankodtam, mert már előre örültem a levelének.

Odakint a tavaszi viharok zúgtak végig a hegyeken és friss, üde levegőt hoztak a kolostorba; a márciusi nap melegen

sütötte a kolostor homokkő lépcsőit. A nagy szoba kivilágosodott és a néni ablakai tele voltak a mindenféle színű jácinttal. A régi kolostorházban minden ablak nyitva volt, Gottlieb járt szobáról-szobára és néha megláttam ősz fejét az ablakban.

Gyermekes örömmel figyeltem a tavasz minden mozgását; nyugtalanság kergetett szobáról-szobára, mindig Gottlieb sarkában voltam és egyre kérdezősködtem a legkülönbözőbb dolgok után.

— Nem is értem, hogy lehetett ezt a pompás kolostort egy modern villával fölcserélni. A régi előkelő, méltóságos berendezéstől szánalmasan elút a modern villa kényelmetlen fölszerelése.

— Mikor a nagyságos úr meghalt, a nagyságos asszony nyakra-főre építtetett, mert azt hitte, hogy Gerhardt ur majd asszonyt hoz a házhoz. Ebből ugyan nem lett semmi, de a villa azért áll. Pedig az úr ugyancsak megérdemelné, hogy jó felesége legyen, de ügylátszik, az már nem házasodik meg. Node most menjen innét kisasszonykám, mert itt huzat lesz, kinyitom a másik ajtót.

Visszamentem az egész sor szobán végig és csak most csodáltam meg azoknak előkelő ízlésre valló berendezését. Az öreg Gottlieb mindenütt a sarkamban volt és gondosan becsukott maga mögött minden ajtót. Azután kinyitotta az utolsó szobát. Kicsi szoba volt, aranyos falikárpittal, s fehér kandalló volt benne. A szobában nagy rendetlenség. Párnák heverték szanaszét, takarók, az asztalon monogrammos levélpapírok, kártyák, könyvek, a földön a lovagló korbács, szanaszét még ezerféle dolog, mintha valaki most tette volna le a kezéből. A széken egy sötét katonazubbony világossárga hajtókával.

— Joachim szobája, — kiáltottam megrémülve és valami megnevezhetetlen borzadály futott át rajtam.

— Az ember nem hinné el — dörmögött az öreg, — hogy mindent úgy hagytak itt, ahogy volt. Persze mindenki nyakra-főre menekült innét. Az úr talán azt hitte, hogy majd én takarítok, tudta, hogy nálam is van kulcs.

Gottlieb elkezdett takarítani, s közben könnyek peregtek le az arcán.

— Istenem, ha az ember ismerte őket már kicsi koruk óta, azután látta, hogy minden hogy fordult — — rosszabbul már nem is jöhetett volna... Ahányszor este lecsukom a szememet, világosan látom őt magam előtt a viaszsárga arccal a halottas ágyon.

Nem feleltem, magam előtt láttam még az egész katasztrófát. Szomorúan néztem az öreg embert, aki reszkető kézzel rakosgatta el a holmikat.

— Csukja be kisasszony az írómappát, én nem akarok hozzányúlni és itt is van valami, ami valószínűleg bele való.

Ezzel lehajolt a földre és egy lapot vett fel onnét, melyen F. v. R. monogramm volt. Kinyujtottam a kezemet utána, de Gottlieb arca elsötétült és a kártyát a zsebébe tette.

— Ezt majd átadom a nagyságos asszonynak, vagy még jobb, ha az úrnak adom.

Azután még haragosan dörmögött egy darabig. Én elvettem az írómappát és kisettem a szobából. Örültem, hogy kimenekülhettem onnét. Egyenesen Edith nénihez mentem, hogy a mappát átadjam neki.

* * *

De nem találtam Edith nénit sehol. Mikor kimentem a konyhába Jette-hez, az azt mondta, hogy itt volt Dempfhoffné szobalánya és Edith nénit sürgősen hívta a villába, mert Dempfhoffné súlyosan megbetegedett.

Hirtelen magamra kerítettem egy kendőt és elindultam a villa felé. Velem csaknem egyidejűleg egy kis köpcös nőalak is közeledett a villa felé. Csodálkozva nézett rám, de szó nélkül eliettem mellette. Anna volt, a régi szobalány, nem értem rá vele törődni. Visszafordulva láttam, hogy Ferra szobájába ment.

A folyosón találkoztam a levélhordóval, aki egy levelet adott át nekem. Megismertem Gerhardt írását. Gyakran láttam jellegzetes betűit, a néni szegényei számára kiállított fa-utalványokon. Hirtelen fölnyitottam a borítékot, de csak néhány sort láttam a levélben.

Nápoly, 18. . . márc. 8.

Két hét óta nem kaptam levelet anyámtól. Maga megigérte Léna, hogy Charlotte egészségi állapotáról értesíteni fog, ugy-e, ezt az ígéretet kiterjeszti anyámra is. Charlotte aggódik édesanyjáért és én is nagyon nyugtalan vagyok. Tehát legyen jó, üljön le az íróasztal elé és írja meg nekem, hogy ott-hon mi az ujság. Azt is írja meg, hogy egy bizonyos kis lány szótfogad-e és este rendes időben eloltja-e a lámpáját?

Vágyódunk haza. Otthon még bizonyosan hó takarja a

hegyeket, de mi reméljük, hogy néhány hét múlva csomagolhatunk. Irjon mihamarabb. Remélem, hogy Wendhuzenben mindent úgy találunk, ahogy elhagytuk. Charlotte szívélyesen üdvözli velem együtt.

Gerhardtja.

P. S. Györgytől kaptam egy levelet.

Csalódva nézegettem a rövid levelet. Ez az egész? Azután bementem a villa szalonjába, ahova a szomszéd szobából behallatszott a beteg nyögése és Edith néni szelid rábeszélő hangja.

— Nem akarom Ferrát, — hallatszott ki a néni még mindig erőyes, kemény hangja.

— Egyedül akarok lenni!

Félénken húztam félre a függönyöket és halkan beszéltem. A szobaleány jött ki, akivel kihivattam a nénémet. Megmutattam neki Gerhardt levelét, melyet ő nyugodtan végigolvastott, azután visszaadott.

— Teréz, hivassuk haza Gerhardtot?

— Nem, — hangzott a felelet. — Senkit sem akarok. Még ha rosszabbra fordul is a betegségem, akkor sem. Hallod Edith, senkit sem.

Edith visszajött.

— Várj a válasszal, fiam, míg az orvos újra eljön.

— Segíthetek valamit?

— Egyelőre semmit. Este jőjj vissza. Félek, hogy ideglázt kap.

Igy hát visszamentem a kolostorba és ott alkonyatig üldögéltem, Gerhardt levelét szorongatva a kezemben. Sokszor végigolvastam s a szemem mindig megakadt az aláíráson. Mennyi bájos, boldog gondolat szaladgált össze-vissza a fejemben ezen magányos órák alatt! Elfelejtettem a körülöttem lévő nyomoruságot, ragyogó napsugarak aranyoztak be körülöttem mindent, hogy fényüktől be kellett hunynom a szememet, — azután odakünt bimbóba fakadtak a galyak, jött a tavasz!

Végre eszembe jutott, hogy mit ígértem a néninek. Szívesen elábrándoztam volna még, de mennem kellett. A konyhaajtó előtt elhaladva, hallottam Jette kedves, üde hangját, amint egy mélabús népdalt énekelt; erről ismét eszembe jutott Gerhardt, akitől ezt a dalt hallottam.

Szinte menekültem ki a házból; a kerten keresztül hamarosan elértem a villát, ahol óriási rendetlenséget és fejetlen-

séget találtam. A beteg állapota súlyosabbra fordult, az öreg orvos egy asztalnál receptet írt, a függöny mellett jeges vödör állt a földön, a szobalány ijedten kapkodott ide-oda.

— Hol a néném? — kérdeztem tőle.

— Tessék csak belépni kisasszony, a nagyságos asszony nincs öntudatnál.

Bementem a betegszobába; a gyenge világosságnál láttam Teréz néni lázban égő arcát, félig nyitott szemeit. Edith néni az ágy előtt állt és borogatást készült tenni a beteg fejére.

A vastag szőnyeg elfogta lépteim zaját, néném csak akkor vett észre, mikor már mellette álltam. Ijedten nézett rám.

— Azonnal menj vissza Léna, a nénéd betegsége ragályos.

— Hagyj engem itt néni, fiatal vagyok és erős, te pedig meghülsz ebben a hidegben.

— Ehhez semmi közöd gyerek, fiatalokat hamarabb megkapja az a betegség. Menj!

— Nem megyek! — szoltam határozottan; az a szenvedő asszony Gerhardt anyja, hogy mentem volna el innét!

— Léna! — A néni jóságos arca elpirult haragjában.

— Nem megyek! — ismételtem újból és kivettem a kezéből a ruhát, hogy a jégre tegyem. — Azt hiszed, hogy nem tudok beteget ápolni?

— Nem kételkedem rajta, te dacos kölyök, de Gerhardt sohasem bocsátaná meg nekem, ha ilyen veszélynek tennélek ki.

— Gerhardt aggódik az anyjáért és felelnem kell a levelére; mit írjak neki? Mit szól az orvos? — kérdeztem kitérően.

— Nem akarja, hogy közöljék vele, már Charlotte érdekében sem, aki még alig szedhette össze magát. Írd meg neki, hogy itt minden rendben van, csak menj már ki innét.

— A viláért sem megyek, — feleltem és az orvoshoz fordulva megkérdeztem tőle, hogy ittmaradhatok-e?

Az öreg úr barátságosan nézett rám.

— Fogadja el a segítséget, nagyságos asszony, nem máról és holnapról van szó.

És a néni sóhajtva türte, hogy a helyét elfoglaltam.

Teréz néni folyton beszélt lázálmában. Néha-néha hangozan felkiáltott.

— Nem igaz, mégsem igaz, — suttogta a beteg, — vajjon ki látta? Róbert! Róbert! Nem hiszem. — Azután egy kis szünet után ismét kezdte: — Gerhardt, hozd ide azt a leányt, szeretni fogom őt.

Edith néni fölfigyelt.

— Lázálmában beszél, — szólt Edith. — Fredj fiam innét, nem szükséges ezt hallanod.

De én nem mentem ; eljött az éjszaka és a beteg kissé megnyugodott. Edith néni a pamlagra feküdt, a szobalány egy karosszékből aludt.

Künn hatalmas vihar volt. Zúgva rohant át a park fái. Kifigyeltem a zengő-zúgó éjszakába. Besurrantam a szalonba és kinyitottam egy ablakot. Meleg szél csapta meg az arcomat. Vajjon honnét jött ez az enyhe szél? Talán Olaszország felől?

Az éjszaka kétségbeejtő lassúsággal telt el. Teréz folyton beszélt, lázas, összefüggéstelen dolgokat. Egyszer Edithől kért bocsánatot, aztán Róbertet hívta, majd meg Joachim ellen védekezett.

Igy eltelt az éjszaka és a délelőtt. Az orvos eljött és én megérdeztem, hogy hazahívjam-e Gerhardtot.

— Csak hagyja ott, ahol van, — felelt az öreg úr, — legrosszabb esetben még sürgönyözhetünk, Isten segítségével majd csak megússza a beteg ; de valahogy Riedingennét ide ne hozza a betegágyhoz ! Egyszer itt volt Gerhardtot ápolni, majdnem megölte azt.

Három óra felé átmentem a kolostorba. Gerhardtnak akartam írni. De mit írjak? Mindjárt az első levelemben hazudjak? De meg kellett tenni a nyugalma érdekében. Megírtam hát, hogy itthon minden példás rendben megy, a szóban forgó kis lány este tíz órakor már az igazak álmát alussza, hogy még hó van a hegyeken, de a hóvirág már kíváncsian kidugta a fejét.

Néhányszor átolvastam a levelet és mindig hozzáfűztem egy utóiratot, úgy hogy a végén az utóiratok jóval hosszabbak voltak, mint az eredeti levél. Azután átadtam Jettenek, aki hamis mosollyal tette el.

Azután siettem vissza a villába. A lépcsőházban találtam Ferra kis fiát, aki sírva kiáltozott anyja után.

— Hát te mit csinálsz itt, Kurt? — kérdeztem a kis embert és feléje siettem.

— Kurt a nagymamához akar menni, — sírt a kis fiú, — Kurt fázik itt — és valóban nagyon hideg volt a lépcsőházban. Megkérdeztem a nevelőnőt, hogy mikor érkeztek?

— Ebben a percben, — felelt az udvarias kis francia nő. — Nyitott bérkocsiban jöttünk, a nagyságos asszony egyenesen fölment az édesanyjához.

— Tudja Riedingenné, hogy édesanyja beteg?

— Hogyne, táviratot kaptunk Annától és azután nyakra-főre csomagoltunk és egész éjjel utaztunk.

— Azonnal küldök önnek valakit, aki befűt a szobában és meleg tejet is küldök, és azzal elsiettem.

Már az előszobában hallottam Ferra hangját.

— Most már rábízhatod anya ápolását, kedves néni; nagyon szeretetreméltó, hogy ide jöttél azok után, ami kö-zöttetek történt, alig hihető, hogy ilyesmi megtörténhetik. Aranyszived van, de most már itt maradok helyetted, mert ha anya magához tér és téged itt talál . . .

Beléptem a szalonba. Ferra letette a bundáját és kalapját és éppen egy nagy fehér kötényt kötött maga elé, melyet Isten tudja, honnét szedett elő sebtiben.

— Ugy és most bemegyek. Tehát mégegyszer köszönet . . .

— Anyád határozott kérésére vagyok itt, — szolt Edith nyugodtan.

— Ez lehetetlen. Valami tévedés lesz a dologban.

— Nincs szó tévedésről — és Edith néni mosolygott.

— Hát akkor önkívületben beszélt anyám, de azt csak nem hihetem el, hogy a harmincéves ellenszenvét csak úgy egyszerűen kidobja az ablakon.

— Anyád most nem adhat erről felvilágosítást, tehát meg kell várnod, míg fölgyógyul.

Ferra zavartan nézett nénjére. — Most már igazán nem tudom . . . dadogta, — de Berkáné nyugodtan folytatta: — Azonkívül figyelmeztetlek Ferra, hogy ez a betegség nagyon ragályos.

Ferra hirtelen odafigyelt.

— Istenem, hát mi baja van anyának?

— Tífusza van.

— Tífusz? Az a rettenetes betegség, a mi után az embernek kihull a haja? — ijedezett Ferra és akaratlanul is egy lépést hátrált.

— Stelsen Melanie csaknem megkopaszodott a tífusz után. De hisz ez rettenetes? Tanácstalanul állt a szép asszony és a legszívesebben azonnal elhagyta volna a szobát, ha ezt a gyávaságát valamiképen indokolni tudta volna.

— Valószínűleg nem fogsz ragaszkodni az előbbi kijelentésedhez — szolt Edith komolyan. — Azután gondolj a fiadra!

— Igazad van néni, nekem kötelességeim vannak, nem maradhatok itt. Hirtelen levette a fehér kötényét, eközben mindig az ajtó közelében tartózkodott. Ekkor léptem én be.

— Oh Léna, milyen szomorú viszontlátás ez !

— A kis fia lent van és fázik a fűtetlen szobában . . . inkább ne csókoljon meg, mert egész éjjel a betegszobában voltam.

Ferra hirtelen visszalépett.

— Le kell mennem a fiamhoz, ha már itt nem segíthetek, — magyarázta. — De ugy-e, — fordult megegyeszer vissza, — ha a segítségemre szükség volna, akkor . . .

— Igen, — bólintott rá Edith és Ferra eltűnt. Az öreg néni arcán finom mosoly volt.

— Hogyan jött Ferra olyan hirtelen ide? — kérdi tőlem.

— Anna sürgönyözött neki, — feleltem és hirtelen be akartam menni a betegszobába.

De a néni az ajtó előtt termett és két karját kinyújtotta.

— Semmi szín alatt sem tűröm, hogy ittmaradj. Nemsokára itt lesz egy betegápolónő, a te segítségedet már nem vehetem igénybe. Gerhardtnak megígértem, hogy vigyázni fogok az egészségedre, tehát nem tehetlek ki a fertőzés veszélyének.

— Néni . . .

— Azonnal visszamégy a kolostorba, ez az utolsó szavam.

Csaknem sírva mentem el, de mit csináljak egyes-egyedül abban a nagy házban. Mikor a lépcsőn lementem, Ferra szobájából annak a hangját hallottam.

— Bolondság volt engem haza sürgönyöznie és halálra rémíteni, de legalább megtudná mondani, amit tudni akarok. Hogy fenn van, azt magam is láttam, hogy hogy történt ez? Arra nem tud felelni.

*   *   *

Átmentem a kolostorba és ott nyugtalanul sétáltam egyik szobából a másikba. Egészen egyedül voltam, csak a nagy fehér macska sétált utánam és rám nézett, mintha kérdezte volna, hogy hol van a gazdája.

Mikor besötétedett, nem bírtam ki tovább. Ujra átmentem a villába. Ferra ablakai ki voltak világítva. A lépcsőn találkoztam a szobalánnyal.

— Mi ujság van odafenn, — kérdeztem tőle.

— A nagyságos asszony rosszul van, egyre beszél lázában ; az orvos úr az éjjel ittmarad, az ágy mellett betegápolónő ül ; ne menjen be kisasszony, szigorú parancsom van a nagyságos asszonytól, hogy önt semmi szín alatt se bocsássam be.

Szomoruan fordultam vissza. Megint visszamenjek a kolostorba? Nem akartam egyedül lenni. Azon tűnődtem, hogy mit csináljak, azután egyszerre, anélkül, hogy számot tudtam volna adni róla, bekopogtattam Ferrához.

Kedves, meleg szoba volt és tündéri a berendezése. Puha vastag szőnyegek borították a padlót, délszaki növények egész kertje volt izléses csoportokba állítva.

Csodálkozva néztem körül. Még sohasem voltam Ferra lakosztályában. Azt hittem, hogy egyedül szomorkodik és aggódik anyja betegségén.

Ferra egy pamlagon feküdt igéző pongyolában, kibontott aranyhaja a földig leért. Előtte elegáns lovaglóruhában nagyon csinos fiatal hölgy állt, Stelsen Melanie.

— Anyám, Léna van itt, — jelentette a kis Kurt.

— No mi történt, Léna? — kérdezte Ferra felém fordítva a fejét. — Anya rosszul van?

— Nem történt semmi, Ferra, bocsásson meg, ha zavarom, de egyedül nagyon félek a kolostorban.

— Hát én nem helyezhetem magát itt el, Léna; ha a néni olyan áldozatkészen felajánlotta a szolgálatát, ám lássák, hogy lesznek meg.

— Nem úgy gondoltam, Ferra, azt hittem, hogy maga aggódik édesanyja miatt, azért eljöttem, hogy segítsen ebben a nehéz órában és magam sem lettem volna egyedül.

A csinos fiatal hölgy kérdően nézett Ferrára, mire ez bemutatott bennünket egymásnak.

— Micsoda egy csodálatos nő vagy te, Ferra! Másfél mértöld távolságról ide lovagoltatsz, azután kívül, hogy a legbájosabb társaságban van részed.

Ferra vállat vont.

— Ha itt akar maradni, Léna, legalább tegye be az ajtót, amelyiken bejött.

— Hát persze, hogy itt marad, — szólt Melanie. — Jőjjön csak Dempfhoff kisasszony, nekem mennem kell és neked nem szabad egyedül maradnod, Ferra.

— Igazán nem maradsz, Melanie?

— Nem én! Otthon senkinek sem szóltam, hogy hova megyek. Ott látom jönni a lovászt a lovakkal. Ezzel egy kacér kis kalapot tett a fejére és egy prémszegélyes kis bársony kabátba bujt.

— Isten áldjon, Ferra mia, — szólt és megölelte barátnőjét.

— Amint tehetem, ismét eljövök, addig jobbulást kívánok édesanyádnak. A bátyád már tud róla?

— Nem. Már elkészítettem a sürgönyt, de az öreg orvos kitépte a kezemből, én tehát mosom a kezemet.

— Nyugodtan moshatod, az öreg úr biztosan tudja, hogy mit tesz. Valószínűleg Charlotte-ra van tekintettel, amikor nem akarja őket megijeszteni.

Ezalatt elérték az ajtót. Ott megállt. — Isten vele Dempf-hoff kisasszony, remélem, hogy gyakrabban láthatom még, ha arra jár, el ne kerülje a házunkat.

Még mielőtt megköszönhettem volna a szíves meghívást, becsukódott az ajtó.

Nemsokára visszajött Ferra.

— Nos, hogy tetszik magának Melanie?

— Bájosnak találom. Egyszerű, barátságos.

Ferra intett.

— Igen, ő is az egyedüli, akit sógornőnek elfogadok, ha már kell sógornőnek lenni.

Kezem akaratlanul is a szivemre tévedt. Mintha kést szúrtak volna belém. Ferra észrevette.

— Maga meg van ütközve, Léna. Csodálkozik ezen? Tudja, Olaszország megérlel olyan gyümölcsöket is, melyek itthon sohasem érnének meg. Melanie hat hétig volt Velencében és Rómában a nénjével és naponta együtt voltak Gerhardttal és Charlotteval. Hát az nem írt erről semmit?

Hirtelen nagyon elcsendesedtem. Ferra hangja mintha messzi távoból hallatszanék.

— Örülök, ha Gerhardt derék, jó feleséget kap.

— Aki még egy fél milliót is hoz a házhoz. Ez a fődolog.

— Gerhardt bizonyosan nem helyez erre súlyt.

Ferra hangosan felkacagott.

— Csacsi, — szólt azután, — azt hiszi, hogy Gerhardt az amúgy is megterhelt költségvetésébe még beállít egy hozomány nélküli leányt is? Gondolja csak el, hogy mennyi embert kell ennek a birtoknak eltartani. Itt van anyám, aki a magánvagyonát Joachim költséges hóbortjaira áldozta, itt vagyok én, akinek vagyona csak *volt*; itt van még Kurt és Edith néni és a szegény rokonok egész hada. Még csak legény sem maradhat, mert csakis egy gazdag asszony hozománya billentheti csak helyre az egyensúlyt.

De ő nem szereti Melaniet, — dadogtam.

— Dehogynem szereti, mindenki forrón szereti azt a gazdag leányt, akit megkér. De gazdagnak kell lennie; úgy azt hiszi, hogy a legmélyebb kút is nem merül ki, ha abból így fogyasztanak.

Ezzel felém nyújtott egy papirost, amit az íróasztaláról vett fel. Csak futólag néztem rá, de azután megismertem az írást, a gyámom írását és figyelmesen végigolvastam. Anyám élete vége felé százötven tallért kért tőle kölcsön és az most Gerhardthoz fordul azzal, hogy küldje meg neki a szóbanforgó kis összeget, melyet nem tud tovább nélkülözni.

— Bocsásson meg Ferra, ha most elmegyek, — szoltam és az ajtó felé mentem. A szoba körbe forgott velem, támolmogva értem le a lépcsőn, át a kolostorba, ott a sötétben kitapogattam az ágyamat és ruhástul belefeküdtem.

Az első érzésem a szégyenkezés volt, hogy Gerhardt érzéseit egyébként minősítettem, mint szájalomnak. Előttem állt a fiatal, csinos, gazdag leány... Oh, hogy szégyeltem magam.

Azért is nem írt, mint ahogy megígérte; nem is gondolt másra, mint Melaniera. Csak most, hogy az a leány már itthon van, most vágyódik haza.

És ha tényleg azért kell gazdagon házasodnia, hogy a gazdaságát rendbehozza, az is rettenetes. És én az öcsémrel még hozzájárultunk a kiadásaihoz.

Hirtelen felültem az ágyban.

— Nem, — szoltam hangosan, — ez így nem megy tovább! Inkább idegen embereknel szolgálni, mint itt kegyelemkenyert enni. Ferra francia kisasszonya sem erősebb mint én, én is el tudom azt végezni, amit az.

A fölindulástól reszkető kezekkel gyújtottam lámpát és a néni szobájában kezdtem a lapok apróhirdetéseit böngészni. Hosszu keresgélés után szemembe ötlött egy hirdetés: Keresek április 1-ére egy öt és hat éves leánygyerek mellé kisasszonyt, aki a francia nyelv és zongorázás elemeiben járatos és szeret gyerekekkel foglalkozni.

Ez éppen megfelel. Nem sokat gondolkoztam, hanem megírtam az ajánlatomat. A kész levelet eltettem, mert hatalmas eső zuhogott alá és a postára nem mehettem. Másnak pedig nem volt szabad tudni a dologról.

Keserű, dacos hangulatban feküdtem le. Álmatlanul hánykolódtam sokáig. Eszembe jutott az a nap, mikor ideérkeztem, mikor először aludtam ebben az ágyban, hogy hányszor hajolt le rám Edith néni kedves arca, eszembe jutott Charlotte, a régi kolostorkert, minden, amit nemsokára itt fogok hagyni.

Tudtam, hogy Edith néni szomorú lesz, Charlotte sírni fog és Gerhardt? Még hallani vélem a hangját, amikor kedvesen

összeszidott az éjjeli munkám miatt. De azért csak elmegyek, mert nem kell senkinek a szánalma. Elhatároztam, hogy elmegyek még mielőtt Gerhardt és Charlotte hazajön.

Most már értettem őket mind. Edithet, Charlotte-ot és azt a lázalmas asszonyt odaát. A szerelem valamennyiöknek szenvedést okozott. Értettem Teréz éveken át tartó keserűségét, megértettem, hogy nem tudta maga mellett tűrni szerencsésebb vetélytársát.

Csak hajnal felé aludtam el és valami zajra, amely a néni szobájából jött, megébredtem. Még az ágyban feküdtem, mikor Edith néni kedves arca fölém hajolt.

— Meg kell, hogy szidjalak Léna, — szólt, — még a macskákat sem etetted meg. Hova gondoltál, te gyerek?

Azután rám nézett.

— Beteg vagy? — kérdi ijedten és megragadta a kezemet. A fejemet ráztam.

— Egészséges vagyok néni, — de azért valami ónos fáradtságot éreztem a tagjaimbán.

— Teréz betegsége rosszra fordult, — jelentette Edith néni, — egész éjjel le nem hunytam a szememet; egyre sírt és kiabált, mindig Róberthez akart menni. Csak most még te is meg ne betegedjél. Istenem, csak addig tartson az ereje, amíg Gerhardt megjön. A táviratot hajnalban feladtuk.

— Távirat? Gerhardt jön? — kiáltottam és egy perc alatt kint voltam az ágyból.

— Léna, Léna, te beteg vagy, — mondta Edith néni és segített öltözködni.

— Nem vagyok beteg. Mikor érkezhetik meg Gerhardt?

— Holnapután este, fiam.

— Holnapután este! — Könnyebbülten lélegzettem fel.

— Egészen jól vagyok, néni, ne aggódjál. Menj át nyugodtan. Egyszer-egyszer átmegyek érdeklődni.

Elment. Délfelé én is átmentem, de kerülőt tettem a falu felé. A postaszekrénynél habozva megálltam egy kicsit, de aztán bedobtam a levelet. A választ Krisztina címére küldetem. Mikorra az megérkezik, én már nem leszek itt.

A villa előtti kavicsos téren egy lovászgyerek két lovat járatott. Az egyiken női nyereg volt, amiből azt következtettem, hogy Melanie itt van. Jöttek is éppen le a villából. Elkerültem őket és a másik oldalon léptem a házba. Ott kérdésemre azt felelték, hogy néném állapot a válságosra fordult. Ismét elmentem és a park fái között bolyongtam egy darabig.

Egyszerre egy üde női hang ütötte meg a fületem.

— Hova, hova, Dempfhoff kisasszony?

Fölrezzentem. Előttem állt Melanie és barátságosan nézett rám.

— Tudja, hogy Gerhardttól éppen most érkezett válasz? Holnap este itt lesz. Hihetetlen gyorsan lehet manapság utazni; Ferra most vitte fel a táviratot néniének.

— Örülök, hogy Gerhardt megérkezik, Ferra biztosan elveszti a fejét, ha valami váratlan szerencsétlenség történnék.

Szomorúan nézett rám és szemében könnyek csillogtak.

— Nagyon tiszteltem azt a szegény, beteg asszonyt oda-fenn; akármilyen rideg és szigorú volt is, bármennyire is távol tartott magától mindenkit, az eredeti jóság mégis keresztül világított ezen a merev álarcon, ugyanolyan becsületes jelleme van, mint Gerhardtnak.

— Gerhardt nagyon jó, — szóltam halkan.

Melanie mosolygott.

— Csak jó? — ismételte, — sokkal több, mint jó, Dempfhoff kisasszony. Én már nagyon régen ismerem. Kevés olyan ember van, mint ő; egyenes, becsületes, nemes ember a szó igazi értelmében, a mellett gyengéd... csak látta volna Charlotte mellett Olaszországban.

— Óh, én tudom, Stels kisasszony, senkinek sincs több oka a jóságát dicsérni, mint nekem és öcsémnek —

A fiatal nő különösen nézett rám. Talán a hangomban volt valami, a mi meglepte őt; nem felelt és játszva egy kavicot lökött le lovagló vesszejével a lépcsőről.

— Nem örül, hogy Charlotte visszajön?

— De nagyon örülök, csak bánom, hogy ilyen szomorúságra jön haza. Sajnálom őt, mennyire aggódhatnak útközben.

— Sok csapás éri Wendhuzen-t, — szólt Melanie. — Évek óta nem tért be ide az öröm; mindent együtt éltem velök végig. Először az öreg úr halála, azután Gerhardt hosszú betegsége, Ferra szerencsétlen házassága, Riedingen hirtelen halála, Joachim szerencsétlensége, — könnyek peregtek végig az arcán ennél az emlékezésnél — és ma-holnap meghalhat az anyjuk.

Leült egy tuskóra és maga elé merengett.

— Szereti őt — állapítottam meg magamban és lementem a lépcsőn; fájt a szívem, egyedül akartam lenni. Az út hajlásánál megfordultam. Melanie még ott ült és utánam nézett. Végtelenül kedves jelenség volt, amint így félre fordított fejjel rám nézett. Hiszen ő nem tehet róla. Szégyeld magad, Léna, szidtam sajátmagamat és visszamentem hozzá.

— Bocsásson meg Stelsén kisasszony, hogy elfelejtettem köszönni. Melanie megfogta a kezemet és erősen megszorította.

— Isten vele, Léna kisasszony! Egész természetesnek találom, hogy ilyen nehéz órákban az ember a köznapi dolgokról megfeledkezik; én is megyek, de estefelé még egyszer visszajövök.

Elváltunk egymástól. Én nem mentem haza, egyre mélyebben bementem a parkba, gyönyörű tavaszi idő volt, az ég felhőtlen, tiszta, a park fái tele bimbóval. Milyen lehet itt a tavasz. De akkor én már nem leszek itt.

Azon gondolkodtam, hogy vajjon György eljőhet-e ide néha, ha én már nem leszek itt? Gerhardt biztosan megengedi, majd levélben megkérem rá. De, hogy jutok el innét holnaputánig, mielőtt ők megérkeznek. Krisztinához akartam menni. Az utiköltség megvolt, de az állomásra hogy jutok ki? Gottlieb jutott eszembe. Az biztosan kivisz. Hiszen kitalálhatok valamit. Talán azt, hogy György beteg. Isten óvja attól. Azonnal elhessegettem magamtól ezt a bűnös gondolatot. Majd eszembe jut valami más. De szabadulnom kell innét mindenáron.

* * *

Ismét elmúlt egy éjszaka és a következő nap fölvirradt. A villában a halál bontogatta a szárnyait. Edith nénit nem láttam már, mikor alkonyatkor átmentem kérdezősködni, a lépcsőn Ferra ült siránkozva. Fiát az ölében tartotta.

— Óh, Léna, — és megfogta a ruhámat, — úgy félek odalent a szobáimban; nem vagyok babonás, de itt haldoklik az anyám, odalent Riedingen és Joachim arcképe... Kérem, maradjon nálam.

Gépiesen leültem melléje. Megfogta a kezemet, a kisleány elaludt az ölében. A cselédek lábujjhegyen mentek el mellettünk. Gerhardt és Charlotte szobáit hozták rendbe. Végre azután Ferra elhívatta a kis mademoiselle-t és átadta neki a fiát, ő pedig még egyszer meg akarta nézni, hogy a testvérei szobái rendben vannak-e?

— Itt is minden meg fog változni, — suttozta. — nem hiszem, hogy Gerhardt ittmarad, ha édesanyám esetleg meghal; biztosan átköltözik a kolostorba.

— Valószínűleg átmegy, ha megnősül.

Hirtelen megfordult és rám nézett.

— Hát persze, magának igaza van, az ember a legközelebb álló dolgokról is megfélemlszik. Azután a szobalányhoz fordult, aki a betegszobából jött ki.

— Mi ujság odabent?

A leány sírni kezdett.

— A nagyságos asszony egész mozdulatlanul fekszik, se nem hall, se nem érez már semmit. Óh, ez rettenetes!

Akaratlanul is összekulcsoltam a kezemet.

— Édes jó Istenem, fordítsd jóra a betegségét, örüljön még egyszer valaminek az életben.

Ferra a folyosón fel s alá járkált és hangosan sírt. Gyermekes, kellemetlen volt ez a hangos jajveszékelés.

— Istenem, Istenem, ez az izgalom megöl engem, — kiáltott egyre. — Csak már vége volna egyszer.

Az éjszaka elmúlt és új nap köszöntött a betegszobába, de a beteg állapotában változás nem állott be. Gerhardttól egy távirat érkezett, melyben a déli vonathoz kocsit rendelt. Visszamentem még egyszer és kihivattam Edith nénit. Sírva borultam rá és ő megvigasztalt és hazaküldött. Nem is tudta, hogy tulajdonképpen miért voltam olyan vigasztalan.

Azután a szobám ablakából láttam Gerhardtot és Charlotte-ot megérkezni, láttam azt is, hogy mindketten egy pillantást vetettek a mi ablakainkra. A függönyök mögül néztem őket és valami vad fájdalom fogta meg a szívemet.

— Hát el tudok én innét menni? De menni kell! Most nem szabad ellágyulnom. Reszkető kézzel csomagoltam egyet-mást az utitáskámba.

A nap leáldozóban volt, elküldtem Jettet Gottlieb után.

Az öreg csodálkozó arccal lépett a szobámba és nyugtalanul nézett a kisírt szemembe.

— Mit parancsol, kisasszonykám?

— Gottlieb, maga mindig jó volt hozzám — kezdtem a mondókámat és az öreghez simultam.

— Ugy van, kisasszonykám. Így volt ez az első perctől kezdve, amikor megláttam. Mikor ott a pályaudvaron gyámoltalanul, félénken szétnézett, elhatároztam, hogy mindig rajta lesz a szemem. És így is volt ugy-e?

Ráhagytam. — És ma Gottlieb, ma visszavisz az állomásra — dadogtam.

— B-be kell mennem, mert levelet kaptam a gyámomtól, aki beszélni akar velem, de nem szabad senkinek tudni róla.

— Tyhű, mennykő teremtetten, — ne vegye rossz néven kisasszony, de ez egy kicsit furcsa — felelt az öreg és lehajolt hozzám, hogy az arcomba nézzen.

— Nem töröm rosszban a fejemet, Gottlieb — bizonykodtam — úgy-e elvisz ?

— No persze, hogy elviszem, mit is kérdezősködöm olyan dolog után, amihez semmi közöm. De . . . hm . . . kisasszony tudja, hogy egyszer már megjártam . . .

— Óh, ez egészen más, Gottlieb, én a gyámomhoz megyek.

— Nos én rajtam ne muljék, kisasszony . . . tehát nyolc órakor a park sarkában ? . . . Szent Isten, éppen úgy, mint akkor . . .

Fejcsóválva ment el az öreg.

Utána mentem a folyósóra.

— Gottlieb, nem tudja, hogy oda át mi hír van ?

— Rossz hírek, kisasszony! — felelt halkan az öreg. — Istenem, hogy sajnálom Charlotte kisasszonyt. Az anyja ágyára borulva sír és könyörög Istenhez, hogy ne vegyen el tőle mindent.

Sírva mentem vissza a szobámba. Ott könnytől fátyolos szemmel néztem végig minden butordarabot, megettettem a néni macskáit, elbúcsúztam a régi karosszéktől, melyben Edith néni szokott üldögeálni, azután levélben elbúcsúztam tőle és azt a varróasztalkájára tettem.

Azután leültem és vártam az estét.

A szobában nem hallatszott más zaj, mint az óra ketyegése. Kínos lassúsággal multak a percek. Néha egy percig úgy éreztem, hogy nem tudok innét elmenni. De azután eszembe jutott Stelsen Melanie és ez megerősített az elhatározásomban. Nem, nem szabad őt viszontlátnom, nem akarom olyan szerencsétlen lenni, mint az a haldokló asszony odaát.

Az óra nyolcat ütött. Csaknem sötét volt már. Hirtelen felálltam és magamra vettem a kabátomat, föltettem a kalapomat, azután a táskámat fölemelve kisétem a szobából. Gyorsan mentem végig a parkon és annak a hajlásánál meg láttam a kocsit. Gottlieb a koci ajtaja előtt állt.

Ugyanazok a fáradt lovak, ugyanaz a düledező, ütötköpött koci, amelyben idejöttem.

Beszálltam és a lovak lassan megindultak. Mögöttem eltűnt a kolostor.

A koci csak nagyon lassan haladt, a kerekek nyikorogtak ; féltem, hogy nem jutunk ki észrevétlenül a parkból.

— Gottlieb, hajtson egy kicsit gyorsabban — kértem az öreget.

— Hajtanék én kisasszonykám, de a lovak egész nap a mezőn dolgoztak és most fáradtak.

Kihajoltam a kocsiból. A villa ablakai ide világítottak. Ott most nyomorúság van és könnyek. Ebben a zűrzavarban senki sem fogja észrevenni az eltűnésemet. Csak Edith néni és Charlotte... Mikor az utolsó ablakok is eltűntek a szemem elől, a kétségbeesés vett rajtam erőt. Nem tudok innét elmenni! Kinyújtottam a karjaimat Gottlieb után, de hang nem jött ki a számon.

— Állj! — szólt egy mély férfihang... A lovak abban a pillanatban megálltak, egy sötét, magas alak kinyitotta a kocsi ajtaját.

— Szálljon ki Léna — szólt a férfi nyugodtan.

Egy kéz ragadta meg az enyémet.

— Fordulj meg — hangzott a további parancs a kocsisnak. Gottlieb a parancsot boszorkányos gyorsasággal teljesítette és a lovak ügetve megindultak, sokkal gyorsabban, mint ahogy jöttek. Most nem látszott rajtok semmi fáradtság.

Egyedül maradtunk a park bejáratánál.

Már nem sírtam. Az arcomat a kezembe rejtettem, hogy mit éreztem akkor, azt ma már nem tudom.

— Léna, — szólt Gerhardt lágyan, — most, éppen most akartál elhagyni? Hát ez helyes volt? Te egyszer olyan édesen beszéltél szerelemről, amely nem ingadozik a szükség és bajok idején, amely eltart a sírig és most el akartál hagyni!

— Óh, Gerhardt, — dadogtam, — Gerhardt, hagyjon... mit tegyek... hisz Melanie...

— Léna!

Ijedten hajolt le hozzám.

— Ki mondta ezt neked?

Nem feleltem.

— Léna, hát nem érezted, hogy minden gondolatom itt-maradt Wendhuzenben... nálad? És te mégis azt hitted, hogy...

— Nem, nem hiszek már semmit, — kiáltottam ujjongva és a nyaka köré fontam a karjaimat, — csak azt hiszem, hogy szeretlek és hogy meghaltam volna, ha sikerült volna elmennem.

Gerhardt erős karjaiban éreztem magam és boldogan simultam hozzá; a feltámadt erős tavaszi szél végigzúgott a park fáin és megrázta a bimbóba szökött galyakat; hatal-

mas ünnepélyes tavaszi melódia volt ez, egy szerelmi himnusz.

Bennem is tavaszodott. Minden virágzott és világított óriási, pazar színpompában és a szeretet és hála koszorura fonódott Gerhardt, az én Gerhardtom köré.

De aztán hirtelen megijedtem.

— Az anyád, Gerhardt!

— Az alszik Léna, — felelte Gerhardt. Szerencsés napom van ma; abban a percben, mikor Gottlieb jelentette nekem az elutazásodat, jótékony álmom borult a kimerült betegre. Ágnes testvér kiküldött bennünket, különben nem is tudtam volna idejönni és te elutaztál volna, ki a nagy világba... egyedül.

— Istennek hála! De Gottliebtől még sem volt szép....

— Csend! Az öreget nem engedem bántani, az új háztartásban bizalmi állást fog betölteni. De most mondd meg nekem, hogy ki beszélt neked Stelsen Melanieről?

— Ferra. Azt mondta, hogy Olaszországban eljegyezted magad vele, mert sok gondod van... mert meg kell házasodnod és...

— No csak tovább, — sürgette Gerhardt.

— És mert György meg én terhedre vagyunk, azután a gyámom levele! Óh, Gerhardt, ne hidd, hogy anyám könnyelmű volt! Szégyeltem magam és fájt a szívem; nem akarom, hogy miattunk...

— És ezt mind Ferra mesélte neked? A levélről is ő beszélt?

— Óh, Istenem, hisz magam olvastam, százötven tallérról van szó, — kiáltottam ijedten és megpróbáltam arcát kikémlelni. Azt hiszem, hogy mosolygott.

— És te el akartál menni, hogy ezt a nagy összeget lehetőleg megtérítsd nekem, ugy-e? És hogy Györgyöt és magadat önállóan eltartsd, hogy rajtam egy gonddal kevesebb legyen.

Rábólintottam. — Igen, aztán meg azért is...

— Nos, miért?

— Nem birtam volna nézni, hogy egy más nő oldalán lás-salak.

Gerhardt nem felelt. Ajkait erősen összeszorította.

— Ugy vigyáztam magamra, mert tudtam, hogy mi fog történni, ha Ferra előtt elárulom a titkomat; azért nem is irtam az én kis Lénámnak és mégis! Szólj, gyanított valamit Ferra?

Egy percre hallgattam.

— Nem, Gerhardt, hisz magam is alig tudtam, hogy meny-

nyire szeretlek és ő nem is volt itt. De most jut az eszembe, hogy Anna látta, mikor a leveledet megcsókoltam.

— Ilyen elővigyázatlan voltál? — kérde mosolyogva Gerhard.

— No, most eleget tudok. De mondd csak, hogy lehetett ezt a sok mindenféle badarságot elhinni, miután úgy elbúcsúztam tőled?

— Őh, magam sem értem, de mivel azt hittem, hogy rokonok vagyunk — —

— Nem, kicsikém. Nem úgy vettünk mi búcsút, mint rokonok. — Gerhard jóízűen nevetett.

Most hirtelen eszembe jutott Melanie.

— De hisz Melanie szeret téged!

— Ne hidd azt, Léna, felelt Gerhardt komolyan. — Melanie úgy ragaszkodik hozzám, mint testvéréhez. Csak kérdezd meg tőle, mennyit kellett szenvednie Olaszországban. Egész nap rólad meséltem neki és ő türelmesen hallgatta. Nagyon szerette Joachimot, de az csak a legnagyobb szükség idején nyújtotta ki utána kezét; rövid idővel halála előtt kérte meg a kezét. Szülei nincsenek, tehát hozzám fordult tanácsért; sok mindenfélét hallott Joachimról, de ennek dacára is hozzá ment volna, ha őt erkölcsileg is megmentheti.

Én óvtam őt ettől és kirajzoltam neki a jövőt az öcsém oldala mellett; nem engedhettem őt a nyomorba elsülyedni és ő fölismerte a jóakaratot, azért ragaszkodik hozzám.

Most kezdtem csak érteni Melanie lelkesült dicséretét Gerhardtról.

De még egy aggodalmam volt. Az, hogy Gerhardt anyja vajjon beleegyezik-e ebbe a házasságba? Ezt meg is kérdeztem tőle.

— Amint anyám felgyógyul, majd megkapod tőle a feleletet erre a kérdésre. De hogy addig is megnyugtassalak, elmondom, hogy az Olaszországba írt levelében mi volt. Azt írta, hogy belátja, hogy veled szemben igazságtalan volt, hisz te nem vétettél ellene soha, és hogy mindent jóvá tesz, ha Isten visszaadja az egészségét. Téged szeretni fog, mert nincs más vágya, minthogy gyermekeit boldoggá tegye, boldogabbá, mint amilyen ő volt és Edith.

Ilyen beszélgetés közt beértünk a villa előcsarnokába. Ott megálltam és Gerhardt felé fordultam.

— Mond Gerhardt, mindez valóság? Nem álmodom?

— Biz' ez mind valóság, Léna, — szólt Gerhardt és gyengéden nézett rám.

A lépcsőháznál elbúcsúzott tőlem.

— Menj most Charlotte-hoz, nemsokára utánad megyek. Meglepetve néztem rá. Arca kemény volt ebben a percben és határozott.

— Te Ferrához akarsz menni! — kiáltottam ijedten. — Te haragszol rá!

Csak néhány szót akarok neki mondani, mindjárt nálatok leszek.

Még megpróbáltam őt visszatartani, de nem sikerült.

— Soha sem voltam engedékenyebb, mint most, azért ne is tarts vissza, — szólott és már be is lépett Ferra előszobájába.

Én indultam Charlottehoz.

A következő pillanatban a karjaim között tartottam őt.

A szobában sötét volt, nem láthattam az arcát, de végigsimítottam illatos haját.

— Charlotte, édes kis Charlotte igazán te vagy?

— Igen, én még a te régi Charlotte-od vagyok. És te?

Az arcomat a keblére rejtettem. Én nem voltam a régi. Minden boldogságom az ajkamra tolakodott és mégsem szólhattam. Charlotte előtt nem beszélhettem boldogságról. Egy csókot éreztem a homlokomon, azután kibontakozott az ölelésből és kiment az erkélyre. Mikor utána mentem, láttam, hogy a távoli hegyeket nézi...

A folyosón hirtelen beszélgetés hallatszott. Visszamentem a szobába.

— A menyasszonyom itt van Charlottenál, — hallottam Gerhardt hangját. Olyan természetesen hangzott, mintha már évek óta menyasszonya volnék.

Hirtelen kinyílt az ajtó és Ferra Gerhardttal bejött a szobába.

— Ferra eljött, hogy üdvözljön — szólott Gerhardt.

Ránéztem és mély szánakozás fogott el. Ajka, melyet mosolyra kényszerített, halálosan sápadt volt, a felém nyújtott keze reszketett.

Nem szólt egy szót sem, mikor kezemet beletettem az övébe, de fejét gögösen hátravetette, mint rendesen, amikor velem beszélt.

— Ferra egy időre elhagyja Wendhuzent, — szólott Gerhardt nagyon nyugodtan. — Már régóta tervez egy olaszországi utazást, most, ha anyánk felgyógyult, végrehajtja tervét.

— Azt hiszem, már a legközelebbi napokban, — mondta Ferra tompán, — de most bocsáss meg, ha visszamegyek, nagyon fáj a fejem és...

Gerhardt feléje nyujtotta kezét, de Ferra hirtelen elfordult és a következő percben már becsapódott az ajtó.

— Oh, hogy sajnálom őt, Gerhardt.

— Sajnálatraméltó is. Sehol sem fog nyugalmat találni. De remélem, hogy majd visszakerül ide, ha majd megérti, hogy mi az a szeretet. De hol van Charlotte?

— Itt vagyok, — szólt egy lány hang mellettünk. — Meggyujtom a lámpát, hogy megnézhessem a kis menyasszonyt.

Láttam a édes, mosolygó arcát, mikor megölelte bátyját. Az én régi, kedves Charlotteom volt.

— Az Isten áldja meg a boldogságtokat.

Amikor leszállt az éj, a vihar elült. Gyönyörű csillagfényes éjszaka volt; Edith néni a kolostorban volt már s a szobájában ült a pamlagon. A búcsúzó levelemet olvasta és jóságosan nézett ránk, amint előtte állottunk.

— Édes jó Edith néni, hát el tudod képzelni, hogy Gerhardt menyasszonya lettem?

— Én már régóta tudom, hogy Gerhardt miért járt ide olyan sűrűn. Tudtam én azt, hogy belészeretett a kis cigánylányba.

Gerhardt nem felelt, hanem a kandallóhoz lépve, oda bele dobott egy különös alaku papirost. Megismertem azt a levelet, melyet Gottlieb Joachim szobájában talált.

— Ugy, most már semmi sem emlékeztet rá, hogy voltak egyeseink, akik nem akarták, hogy boldog legyek.

— Nemsokára ismét egyedül leszünk, Minka, — szólt a néni szomorúan. — Látod, ez a hűtelen leány itthagya bennünket. Csak az vigasztal, hogy már előre tudtam, hogy sokáig nem marad a vendégem.

Sírva köszöntem meg a jó néném jóságát és szeretetét.

— De most elég legyen a sírásból, Léna, — szólt bele Gerhardt. — Györgyre gondoltál-e már?

Ujjongva ugrottam föl. György! Ezután lesz otthona, védője. Nem akartam többé sírni, de a könnyeim csak omlottak. Örömkönnyek voltak.

* * *

Négy év mult el azóta. Zavartalan, boldog évei házasságunknak. Férjem jóságos, komoly arca és nevető gyermekemek vesznek körül.

A régi kolostorban lakunk. A legidősebb leányom már

négy éves és egész önállóan gyalogol végig a folyosón Edith néni ajtajáig, ahol illedelmesen bekopogtat és ahol mindig ujjongva fogadják. Minden délután átküldöm a villába nagyanyjához, vagy néha az maga jön át érte és magával viszi unokáját.

Anyósom sohasem beszélt az anyámról, én pedig nem mertem kérdezősködni. De amikor Gerhardt-tal és vele a szülővárosomba utaztunk, hogy a kelengyét megrendeljük és ő azt sem tudta, hogy mi mindent adjon a szegény hazátlan leánynak és én hálából a nyakába borultam, így szólt hozzám: — Jőjj velem, Léna és vezess anyád sírjához. — Ott sokáig imádkozott és könnyei sűrűn hullottak anyám sírhalmára. Mikor azután elhagytuk a temetőt, megfogta a kezemet és így szólt:

— Hálát adok Istennek, hogy módomban van rajtad jóvá tenni, amit ellene vétettem.

Ennél nagyobb elégtételt nem is kívánhattam.

A könyvtárszoba Gerhardt dolgozószobája, a mellette levő erkélyes szoba, melynek ablakai a régi kolostorkertre nyílnak, az én szobám. Ez a legkedvesebb helyem, a gyerekek a kolostor védett kertjében játszanak. A kis Teréz szívesen játszik a régi sírkövön.

Gottlieb vitt bennünket a templomba. Még sohasem láttam büszkébbnek, mint mikor a négy pejt hajtotta a menyasszonyi hintó bakjáról. Azóta az én kocsisom. Csaknem naponta kikocsiztat a gyermekeimmel. Ő volt az első, aki nagyságos asszonynak szólított. Krisztina is, nem restelve a hosszú utat, eljött az esküvőmre.

Ferra kis fia meghalt. Most már az utolsó erkölcsi támasztékot is elvesztette maga alul. Innét haraggal távozott s mivel büszkébb volt, hogy a gavallérosan följánlott tartásdíjat Gerhardt-tól elfogadja, hozzá ment ahhoz az öreg úrhoz, akit Charlottenak szánt és most fölváltva lakik Párisban, Baden-Badenban és Itáliában. Nemrégén levelet kaptam tőle, melyben kis Lénájának nevez és egy elég magas összeget kér, mert pillanatnyilag pénzzavarban van. Gerhardt-tól megkaptam a pénzt és elküldtem neki, de választ erre a levélre nem kaptam. Valószínűleg azért, mert Gerhardt utasítására beleírtam, hogy valódi boldogság nem lehet ott, ahol nincs bizalom a házastárok között. Az ilyen erkölcsi prédikáció nem látszott inyére lenni.

Még Charlotte esküvőjéről kell megemlékeznem. Mindnyájan ott voltunk Fölkerodeban. Charlotte bájos meny-

asszony volt. Nem volt vidám esküvő, de ünnepélyesebbet és meghatóbbat alig lehetett képzelni.

Alkonyatkor mindnyájan kocsiba szálltunk és hazahajtottunk Wendhuzenbe.

Teréz és Edith most gyakran vannak együtt. Megható nézni a két öreg asszony gyengéd viszonyát.

György már nagy diák és az erdészeti akadémiára készül.

Miről nem beszéltem még? Óh, Minka, jó öreg pajtás, te is itt vagy, mint hűséges lakója az öreg kolostornak.

HEIMBURG

gyönyörű regényei meghódították az egész világot.

A népszerű író összes regényeit teljes, csonkítatlan kiadásban, kitűnő fordításban és meglepő olcsó árban hozzuk forgalomba.

HEIMBURG regényeiből eddig megjelentek vagy a közel jövőben megjelennek:

MIHASZNA KISASSZONY.

SABINA KÉRŐI.

TOLLEN LÓRI.

ÁLMOK KERTJE.

EGY SZEGÉNY LEÁNY.

GERTRUD HOZOMÁNYA.

További kötetek sajtó alatt.

A HEIMBURG regények mindenütt kaphatók.

FORRÓ PÁL REGÉNYEI

AZ ERKÖLCSTELEN OMÁR.
HALKULÓ VÁGYAK.

KURTIZÁN
2. kiadás.

SZENVEDÉLY.

EGY DIÁKKOR TÖRTÉNETE.

KÜLÖNÖS TÜZEK
kifogyott.

MEGÖLT SZERELEM
kifogyott.

ELÁTKOZOTT ASSZONY
kifogyott.

HUSZONHATÉVESEK
kifogyott.

GYÖNYÖRVÁROS
kifogyott.

DANTE KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST.

ALFONSO

DRUMMAN

OSZK

1875

A SZERELEM LEGSZEBB SZAVÚ POÉTÁJA HEIMBURG

HEIMBURG ÖSSZES REGÉNYEI
MEGJELENNEK MAGYAR NYELVEN

I. SOROZAT:

MIHASZNA KISASSZONY
SZABINA KÉRŐI
TOLLEN LÓRI
AZ ÁLMOK KERTJE
DANNZ DOKTOR ÉS FELESÉGE
EGY SZEGÉNY LEÁNY

A HEIMBURG-REGÉNYEK
MINDENUTT KAPHATÓK!

EZ A KÖTET ROMÁNIÁBAN NEM TERJESZTHETŐ

L

